

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Nissumske årbøger 1975

Nissumske årbøger

Udgivet af
Nr. Nissum Seminariums
Elevforening

Under redaktion af

HORST-WERNER KNÜPPEL (IV 6)

KIRSTEN B. ANDERSEN (2. HF Ø)

VIBEKE VESTERGAARD (69)

KAJ HENNINGSEN (66)

NIELS-JØRN KREJBJERG (69)

STIG ROSENSTAND
(ansvarshavende)

1975

Indholdsfortegnelse

- 5 Årsberetning 1974–75. Af rektor *E. Høgel*
- 7 Katrine og Gerda. Af rektor *E. Høgel*
- 8 Nr. Nisum Seminariums bestyrelse
- 9 Siden sidst. Af lektor *Alex Koch* (28)
- 13 Arrangementer i forårssemesteret 1976
- 14 Sportshallen. Af lektor *H. J. Scheel Andersen*
- 17 Det skulle blive så godt – men det blev faktisk værre.
Af viceinspektør *Karsten Vinther* (66)
- 20 Erindringer fra seminariet 1913–17. Af *Niels J. Jacobsen* (17)
- 29 Man må rejse. Af forstander *P. C. Gjelstrup*
- 34 Lærer i Grønland. Af *Ove Damgaard* (70)
- 41 Uddannelsen på det nødvendige seminarium. Af *Svend Sørensen* (69)
- 45 Minutbiografier af seminariets nye lærere
- 47 Ny bekendtgørelse – ny mulighed? Af *Edith Rasmussen*, II 2
- 49 Debat om idrætsdagen: Idrætsforeningen Hellas – Et konkurrenceforetagende.
Af *Gunnar Nordestgaard*, IV 4
- 51 Hellas' syn på sportsdagen. Af *Erling Frost*, IV 3 og *Keld Christensen*, II 3
- 52 Aktive studerende. Af *Bjarne W. Jensen*, IV 1 og *Niels Palle Johansen*, IV 1
- 53 Vort fællesskab – er det noget særligt? Af *Jens Peder Poulsen*, III 1
- 55 Omkring »Høsehøuset«. Af *Karin Larsen*, II 7
- 57 Erfaringer fra HF kurset. Af *Nils Christensen*, 2. HF H
- 58 Hvem skal bestemme? Af lektor *Thorkild Nielsen*
- 63 Naturskolen ved Kjærgårdsmølle. Af adjunkt *Carsten Hansen*
- 66 Små mennesker. Store afstande. *Benny Andersen/Sten Abrahams*
- 67 Et år med sproglaboratoriet. Af lektor *Daniel Bitsch*
- 71 Erfaringer med samlæsning. Af adjunkt *Tage Øe*
- 75 Linjeuddannelse – folkeskoleuddannelse. Af *Kurt Jørgensen*, IV 2 og
Johannes Nicolajsen, IV 3
- 78 Om HF kurset. Af studievejleder *Leo Fristed*
- 81 Dimissionstale. Af *Peder Karstoft*, HF dimittent
- 83 HF dimittender 1975
- 87 Dimissionstale 1975. Af rektor *E. Høgel*
- 91 Dimissionstale 1975. Af *Niels Stidsen* (75)
- 93 Dimittender 1975. Seminariet
- 98 Af årets dagbog. Af lektor *Gunner Eriksen* (43)
- 101 Elevforeningens regnskab. Ved skoleinspektør *A. C. Sørensen* (55)
- 102 Foreningsmeddelelser. Af lektor *A. Koch* (28)

Årsberetning november 1975

Af rektor E. Høgel

Det mærkes overalt med den produktionsnedskæring fra 8 til 5 hold pr. årgang, vi nu arbejder under. Uden tvivl truer det med yderligere begrænsninger, som vil give svære kvaler i 1977 for lærerkorpset, om ikke andet indtræffer. Dertil kommer at ansøgertallet til HF her dalede uforholdsmæssigt for egnen. Der blev kun kvalificerede ansøgere til 5 klasser, mens der til seminariet vel ialt var mellem halvtreds og hundrede for mange.

Selvom det er lettere at bære andres lidelser end sine egne, mener jeg dog at måtte sige, at der vist ikke var noget tragisk i den lærerudbytning, der fandt sted omkring august 1975. 9 rejste og syv ankom, deraf kun tre til faste embeder. At det så ikke er særligt attråværdigt at blive ansat for et år, er jeg helt klar over. Ikke des mindre er det muligt i dag at skaffe fint kvalificeret arbejdskraft på de vilkår. Et tidens tegn.

Det tragiske er derimod helt inde i billedet, når jeg må meddele, at studielektor Cecil Lebahn af bestyrelsen indstilles til afsked på grund af uheldelig sygdom. Hans gamle elever vil ikke være det mindste i tvivl om, hvor stort et tab, seminariet herved lider – og hvor inderligt vi deltager i hans og familiens byrde. Lebahn er stadig blandt os så nogenlunde hver dag ved formiddagskaffen med gode råd og hyggesnak, og det er dejligt. En arbejdsbyrde kan han desværre ikke bære mere.

Katrine Storgaard Laugesens og Gerda Kongensgaards afgang fra seminariet omtales nærmere andetsteds.

Lyspunkter er der også at berette om. Som en almindelig vurdering – og derfor også vanskelig at kontrollere – må jeg som min opfattelse nævne, at en mindre og hårdere sorteret flok studerende nok giver mere overskuelige arbejdsforhold for alle. Der er noget, der ligesom bliver lettere og lysere i

hverdagen. Det kan måske betragtes som lidt kompensation for det truende i situationen.

En glæde er det, at den første blok af seminariets nye øvelsesskole nu er fuldt belagt med undervisning af store børn. Det har lettet på forholdene på Nr. Nissum skole. Bygget til 7-8 klasser skulle der nu undervises 16 klasser deroppe. Til gengæld er børnene, der danner 1. realklasse, nu ikke mere samlede i Gudum, men ved øvelsesskolens afdeling ved seminariet. Det må vist siges at volde Gudum skole lige så meget besvær, som det første har lettet Nr. Nissum. Tanken er den med tiden at samle hele Nr. Nissum skolevæsen ved seminariet samt overbygningens realafdeling, der før var placeret i Gudum. Det giver en øvelsesskole, der er korrekt placeret i henhold til de ministerielle krav, men som alligevel ikke har børn nok til en fast godkendelse. Seminariet her opnår dog derigennem en foreløbig godkendelse på linie med 17 andre seminarier, der er i en tilsvarende situation. Dette er særdeles trøsterigt for os, da mangelen på øvelsesskole af forlangte type var kardinalpunktet i indstillingen om nedlæggelse. Vi er derfor svært taknemmelige både mod Lemvig kommune og undervisningsministeriet, der fik denne ordning halet i land. Den videre udbygning af øvelsesskolen her vil så ske i en af kommunen vedtaget takt. Med det nye skoleår fik Nr. Nissum skole i henhold til lov herom udnævnt både skoleinspektør og viceinspektør. Det havde seminariet stået i vejen for efter den hidtidige ordning og dermed pådraget os en anerkendt taknemlighedsgæld til den side. Det er vort håb, at de bestræbelser, der allerede er i gang for at fylde rammerne af den til sin tid tømte Nr. Nissum skole med en ny pædagogisk aktivitet, vil bringe frugt. Mon ikke der i storkommunen i dag er ved at være enighed om, at Nr. Nissum skal være egnens undervisningscenter. Et borgermøde i Lemvig-hallen efterlod det indtryk. Det skal der gode og stærke kræfter til at bære igennem. Gid stedet altid må få dem givet.

Endnu en stor glæde er blevet os til del. Østhallen med sine to håndboldbaner m. v. kan nu bygges ved siden af den nye øvelsesskole. Efter et mægtigt forarbejde med indsamling osv. er kommunen gået ind på at bruge den til skolebørnene. Derved sikres dens driftsbudget, idet seminariet kan få sit behov for boldhal dækket der, og den desuden skal bruges til træningshal for Nørlem/Nr. Nissum m. fl. klubber. Efter planen skal den stå færdig til august 1976. Vi skylder tak til alle sider for, at vi er kommet så langt, og om et år vil vi forhåbentlig være i endnu større taknemlighedsgæld. Der er nemlig tilsagt meget frivilligt arbejde ved hallens rejsning.

Alt det ydre er jo det, der kan ses, måles og vejes. Om stedets indre liv kan vel ingen dømme, men måske nok ane. Slår mine anelser ikke fejl, er vi stadig på sporet, retningen er rigtig, og mon ikke farten er ved at blive nok så frisk? Jeg tror det og er taknemlig.

Efter at rektor Høgel har skrevet årsberetningen, er der kommet besked fra ministeriet om, at seminariet 1976 kun får 4 klasser i 1. årgang.

Katrine og Gerda

Katrine og Gerda ophørte med madfremstilling i Borgens køkken ved sommerferiens begyndelse 1975. Nok er dette heldigvis ikke nogen nekrolog, idet de arbejder videre i deres fag i henholdsvis Holstebro og Ydby, men det kunne være fristende at tænke i de baner. For det første fordi de har været her i så mange år. Katrine i 28 år og Gerda i 25, om hun var blevet her blot til 1. november 1975.

For det andet fordi de supplerede hinanden så godt og tilsammen udgjorde en hel og fast institution som pensionatsmor for os alle. F. eks. husker jeg, at de lavede middagsmad til 335, morgenmad til 50 og aftensmad til 100 hver dag på det tidspunkt, da Borgen bygningsmæssigt blev fornyet. Selvom de naturligvis havde piger til hjælp, var det et vældigt arbejdsstryk at bære alle ugens dage igennem. Med hensyn til mængde, kvalitet og omhu for alle vil Nr. Nissum seminarium næppe nogensinde se en gentagelse. En universitetslærer i orgelmusik udtrykte sig engang efter en ugestid her præ-

cist, da han sagde: »De to er kunstnere i deres fag, som vi i vores«.

I dag er et pensionat ikke mere sagen uanset kvalitet og pris. Nye tider – nye skikke. Også Borgen måtte omsider give op som pensionat.

Den eneste trøst, jeg kan finde, i sorgen over at seminariet har mistet denne solide sokkelsten, der bar sin byrde døgnet rundt, og i at vi – deres medarbejdere og naboer – måtte se to gode venner og solide støtter i det daglige rejse er, at vi så gerne undte dem lettere arbejdsvilkår fremover. Det kunne vi ikke give dem her. Hvad vi ikke undte dem, var deres oplevelse af, at skibet så at sige gik ned under dem. Det var bittert for os alle at følge med i.

Hvem tør vel anslå noget tal på de daglige abonnenter, de har bespist, på sommerkursister og censorer, der var henrykte for madens kvalitet og på deltagere i dimissionsfester og andre sammenkomster, der fik festmad serveret? Vi må være en vældig mængde i det kor, der siger dem et rigtig godt gammeldags: *Tak for mad og al god omsorg for os alle.* *Ej. Høgel.*

Nr. Nissum Seminariums bestyrelse

Valgt af »Kirkelig Forening for den Indre Mission«:

1. Sognepræst G. Peters-Lehm, 6251 Hellevad valgt 14.5. 1958
2. Fhv. gårdejer, sognerådsformand Mads Lind Høgs-
gaard, Nr. Nissum, 7620 Lemvig valgt 14.10. 1960
3. Biskop Johs. W. Jacobsen, 8800 Viborg valgt 10.4. 1969
4. Provst Edvard Madsen, Gudum, 7620 Lemvig,
formand for bestyrelsen valgt 10.10. 1966
5. Direktør Peder Bredal, Ringgade 110, 7600 Struer valgt 19.4. 1968
6. Sognepræst John Ørum Jørgensen, Durup,
7870 Roslev valgt 25.1. 1974

Valgt af seminariet:

1. Førstelærer Kr. Madsen, Søndbjerg, 7790 Hvidbjerg,
næstformand valgt 10.10. 1957
2. Amdsrådsmedlem, købmand Lars Rokkjær, Lemvig valgt 15.11. 1971
3. Stadsskoleinspektør Hans Bakbo, Grønnegade 34,
7900 Nykøbing M. valgt 6.4. 1965
4. Fhv. skoleinspektør A. Søndergaard, Vardevej 11,
6900 Skjern valgt 7.10. 1965
5. Gårdejer, amtsrådsmedlem Carl Pedersen, Tarp,
7280 Sdr. Felding valgt 10.10. 1966
6. Revisor Jens Chr. Pedersen, Østergade 29,
7500 Holstebro valgt 10.10. 1966

Forretningsudvalg

1. Provst Edvard Madsen, Gudum, 7620 Lemvig, formand
2. Førstelærer Kr. Madsen, Søndbjerg, 7790 Hvidbjerg, næstformand
3. Fhv. gårdejer, sognerådsformand Mads Lind Høgsgaard, Nr. Nissum,
7620 Lemvig
4. Direktør Peder Bredal, Ringgade 110, 7600 Struer
5. Revisor Jens Chr. Pedersen, Østergade 29, 7500 Holstebro

Siden sidst

Af lektor Alex Koch

Denne lille artikel skal tjene til at give et indtryk af hvad der kunne kaldes seminariets udenværker; hvad der sker og rører sig i de nærmeste omgivelser og dermed influerer på seminariets dagligdag.

Naboskolerne

Højskolen kan glæde sig over færdiggørelsen af svømmehal, foredragssal o. a. faciliteter, så den nu er helt på højde med situationen, hvilket også kommer til udtryk i den store søgning, den har af elever.

Pensionisthøjskolen har også taget en nybygning i brug, foredragssal og ekstra opholdsrum for eleverne. Desværre har man måttet tage afsked med forstanderparret Inger og Sv. E. Christensen, der efter eget ønske er fra-trådt og har søgt anden stilling.

Seminarielektor, fhv. ungdomsskoleforstander P. Wemmelund og hustru Herdis Wemmelund er midlertidigt konstitueret som forstandere for skolen.

Nordvestjysk realkursus er i en overgangssituation p. gr. a. den nye skolelov, men optager om muligt en ny klasse i det kommende år.

Øvelsesskolen

Den første blok er nu taget i brug. Den blev præsenteret for områdets beboere forleden aften. Der er plads til 7 klasser og i øjeblikket er der anbragt 5 klasser i bygningen.

Østhallen

Lige op mod øvelsesskolen er man gået i gang med bygningen af idrætshallen. Fundamenterne støbes i øjeblikket. Det er et meget prisværdigt initiativ, der er taget med på privat basis at få rejst denne hal, og der ligger meget slid bag den indtil nu med at få skabt det økonomiske grundlag for hallen. Den drivende kraft har været halbestyrelsens formand, studielektor H. J. Scheel Andersen. Som meddelt andetsteds har vor forening også ydet et bidrag hertil.

Boligbyggeri ved Nr. Borum – før

Den gamle præstegård

I årets løb tiltrådte et nyt bestyrerpar Inge og Kaj Rachen.

Det har været en vanskelig opgave at få økonomien til at række sammen i denne tid, hvor priserne stiger så ukontrollabelt. Det har jo også kunnet mærkes på »Borgen«, der ret så uventet løb ind i økonomiske problemer. Det vil dog være en meget akavet situation om disse to virksomheder ikke fandtes. Den egentlige vanskelighed ligger nok i, at det virksomme år jo egentlig kun er på ca. 8 mdr. samtidig med, at weekenderne tyndes mere og mere ud. Forhåbentlig får man atter tingene under kontrol.

Boligsituationen

De svingende konjunkturer mærkes også her. Snart er der en følelig mangel på boliger, snart tenderer det til overskud. De ydre indgreb over for seminariet med nedskæringer i elevtal kom jo ret pludselig.

Der er bygget temmelig meget i det svundne år. Entreprenør Frede Lind, Lemvig har bygget ca. 30 kollegieværelser og en halv snes rækkehuse ved Nr. Borum. Bebyggelsen på Grummesgårds jorder (Grummesgårdparken) strækker sig næsten helt hen til gården. I Korinth er flere parcelhuse skudt op.

Teaterkredsen »Limfjorden«

er blevet en stor succes. Medlemstallet er steget så stærkt, at det har været nødvendigt at dublere forestillingerne. Der er festlig stemning, når festsaa-

– og efter sommerferien

lens lys stråler over den store forsamling af gæster fra hele det nordvestjyske område.

Skuespillerne karakteriserer salen og dens faciliteter som hørende til det bedste i sin art i landet.

Nørlem-Nr. Nissum

Mange er efterhånden blevet fortrolige med at ovennævnte tekst optræder nu og da på fjernsynsskærmen. Håndboldfans ved, hvad det betyder.

Selv om det nu og da går op og ned for holdet, har det klaret sig pænt i 1. division, hvilket må siges at være fint af en klub med så beskedne lokale rekrutteringsmuligheder. Vi håber, at den nye østhal snart må kunne støtte holdets træning.

Regionsplanlægning

Inden for amt og kommune arbejdes der for tiden med regionsplanlægning.

Til Lemvig-Thyborøn området knytter der sig særlige problemer. Sidste år var det debatten om et evt. A-værk på Rønland, der optog sindene.

Nu drøftes planerne for det i dagspressen omtalte store havne- og industriprojekt i læ af Limfjords tangerne, specielt området fra Rønland til Thyborøn og dets indvirkning på baglandet, i første række Lemvig.

Det er ret så store planer, der såfremt de realiseres helt eller delvis også vil komme til at berøre Nr. Nissum temmelig stærkt i beboelsesmæssig henseende m. v.

Litteratur

Før sommerferien kunne man i boghandler Husteds udstillingsvindue se en større udstilling af bøger og pjecer forfattet af seminariets lærere, i de væsentligste faglige skrifter.

Der kunne nok være grund til ved lejlighed at se nærmere herpå, idet listen over disse værker er overraskende lang.

»Man kom hinanden ved.«

Dette er titlen på en særdeles smuk bog af Kr. Madsen (26), Søndbjerg, Thyholm.

Kr. Madsen giver her en smuk skildring af et vestkystfiskerlejes særlige forhold, af det sogn og det hjem hvor både han og den noget yngre broder Edvard voksede op.

Jeg tror, mange vil have glæde af gennem Kr. Madsens livfulde skildring af fødeby – og -sogn at følge dette lille samfunds dagligdag og vilkår omkring 1. verdenskrig.

Det er værd at bemærke, at Kr. Madsens omtalte broder er provst Edv. Madsen, der nu først i november holdt sin afskedsprædiken for menighederne i Gudum og Fabjerg for at nyde sit otium i Lemvig. De to brødre Kristian og Edvard Madsen er henholdsvis næstformand og formand for seminariets bestyrelse.

Måske vil en og anden få stof til eftertanke ved at læse om dette samfunds vilkår og drage sammenligning til vort nutidige velfærdssamfund, men også derved få et glimt af hvilke kilder der har været med til at forme dette seminariums historie.

Nr. Nissum, november 1975.

Arrangementer i forårssemesteret 1976

Teaterkredsen Limfjorden

19. januar Lise Ringheim og Henning Moritzen opfører berømte ægteskabs-scener.

29. januar H. C. Branner: Søkende.

15. og 16. februar O'Neill: Du skønne ungdom.

14. og 15. marts Tennessee Williams: Omstigning til Paradis.

3. og 4. maj. Forestilling fra Det kongelige Teater. Det er endnu ikke fastlagt, hvilket stykke, det bliver.

Den førstnævnte af disse forestillinger er udsolgt. Til de øvrige kan købes billet på teatrets kontor på Lemvig Bibliotek, telefon (07) 82 04 55. Ekspedition fredag kl. 17–19. De sidste fire søgnedage før hver forestilling kl. 14–16, lørdag dog 10–12.

Alle forestillinger kl. 20 i seminariets festsal.

Dramatikholdet

Seminariets egne dramatikere opfører et eller andet skuespil i februar eller marts. Efter den 15. januar kan interesserede få nærmere oplysninger på seminariets kontor, telefon (07) 89 12 22.

Forårskoncert og Nissumstævne

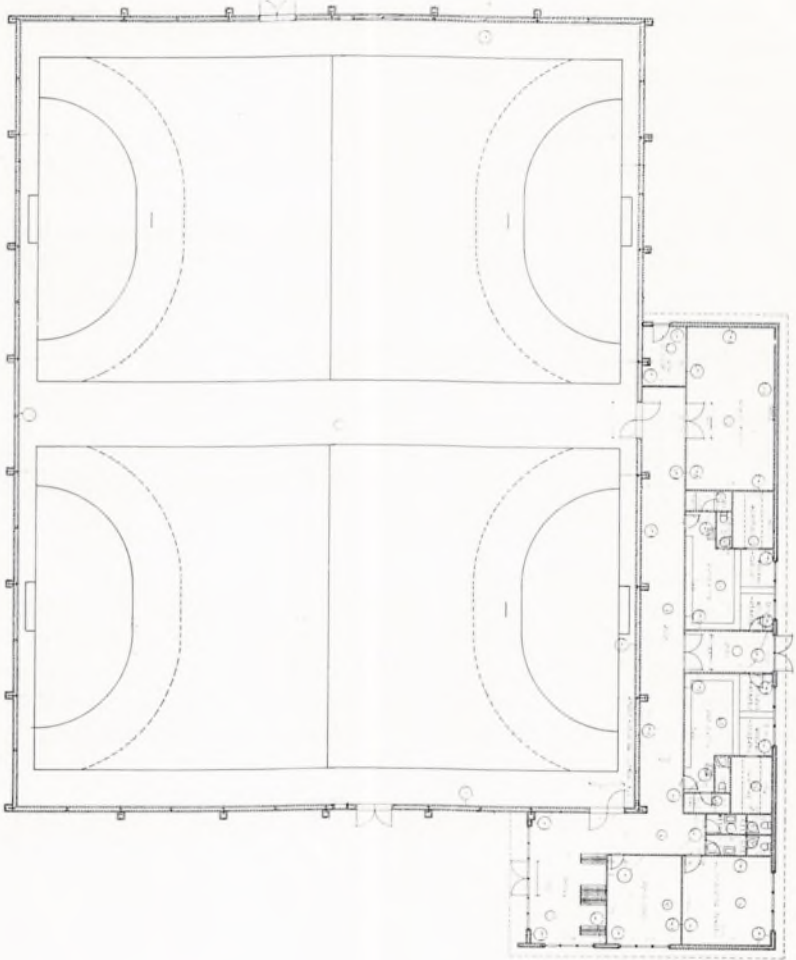
Seminariets forårskoncert afholdes lørdag den 24. april i seminariets festsal. I forbindelse dermed afholdes Nissumstævne. Program og tilmeldingskort vil blive sendt ud til foreningens medlemmer på et senere tidspunkt. Men bemærk datoen. Sidste gang, der var Nissumstævne her, fik vi sendt meddelelse om datoen for sent ud. Derfor håber vi på større tilslutning denne gang.

Sportshallen

Af lektor H. J. Scheel Andersen

I efterårsferien begyndte vi at grave overjorden af, således at halbyggeriet kunne tage sin begyndelse. Nu arbejdes der med fundamenterne, så alt tyder på, at en gammel drøm er ved at gå i opfyldelse.

Grundplanen for byggeriet ser således ud:

Som man ser, omfatter planen en hal af to håndboldbaners størrelse, to store omklædningsrum, redskabsrum, klublokale, fyr- og rengøringsrum og foyer, men ingen tilskuerspladser, da der udelukkende sættes på træning.

Hallen er placeret bag Østre skole (nu kaldet Rhodos), i umiddelbar tilknytning til den nye øvelsesskole.

Naturligvis ligger der et meget stort forberedende arbejde bag etableringen af et sådant projekt.

Først og fremmest er det økonomien, der har været det springende punkt. For selv om projektet er meget skrabet i udførelsen, og arkitekten har ydet en stor indsats for at billiggøre konstruktionerne, så vil opførelsesudgifterne ligge på omkring 3 mill. kroner.

Når vi ser på, hvad vi får for pengene, må det siges at være meget billigt i forhold til, hvad haller koster andre steder. Men 3 mill. er uhyggelig mange penge for et lille område som Nr. Nisum.

Heldigvis har vi da heller ikke stået alene i denne sag. Gudum KFUM og K samt Fabjerg KFUM og K er gået med ind i sagen om hallen. Dette har været en vældig styrke.

Foruden disse 2 foreninger har Nr. Lem-Nr. Nisum KFUM og K, Nr. Nisum Gymnastikforening, Nr. Nisum Skytteforening, Hellas samt Nr. Nisum KFUM og K sluttet op om tanken.

Kapitalen er bragt til veje gennem en meget stor støttekreds, lodseddel-salg, julemarked, fastelavnsfest, annoncetegning m.m. Endvidere har banker og sparekasser hjulpet til, ligesom nogle af seminariets forretningsforbindelser har vist stor velvilje.

Af meget stor betydning er det også, at der er tegnet ikke mindre end 6000 frivillige arbejdstimer. Disse udgør en meget stor kapital. Dertil kommer, at de stedlige håndværksmestre har vist meget stor interesse og vilje til at yde. Også arkitekt og sagfører har skåret betydeligt ned på de krav, som de kunne stille. Samtidig vil vi gerne benytte lejligheden til at sige elevforeningen tak for dens bidrag!

Trods alt dette ville det have været umuligt at gennemføre planerne, hvis ikke kommunen havde vist sig interesseret i at leje hallen til idrætsundervisningen på øvelsesskolen.

På denne måde vil hallen blive virkelig godt udnyttet i så godt som alle dagtimerne, da seminariet naturligvis også er interesseret lejer.

Som det allerede er fremgået af ovenstående, er næsten alle sportsforeninger øst for Lemvig med i projektet, så hallens navn har aldrig været til diskussion, det må være ØSTHALLEN.

Nu kunne man nok sige, at når økonomien er så stort et problem, som tilfældet er, kunne man så ikke have bygget hallen halvt så stor?

Dertil er kun at sige, at havde vi kunnet nøjes med dette, ville alle have været glade. Men alle prognoser for hallens udnyttelse siger, at der er brug for to baner, og så kan det ikke nytte at bygge således, at en del kun kan se

på. Vi ved jo alle, hvem det er, det går ud over, når det kniber med pladsen. Det er altid børnene, der bliver snydt.

Selve byggeriet er lagt således til rette, at den frivillige arbejdskraft først for alvor kommer ind i billedet, når murene er rejst og taget lagt på. Det har vist sig, at vi næsten intet sparer ved at sætte frivillig arbejdskraft ind på disse to entrepriser.

Ved hjælp af de stedlige håndværkere og arkitekten kan den frivillige arbejdskraft gøre »skallen« færdig, så hele byggeriet er gennemført til skoleårets start efter sommerferien 1976.

Hermed skulle der gerne være skabt en kerne, der kan udvikle sig til et virkeligt sportscenter for ungdommen. Vi drømmer om skydebane, bordtennisrum og meget andet, som der ikke kan blive råd til i første omgang. Men der er købt jord, således at drømmene kan realiseres, hvis hallen får den sunde drift, som vi håber på.

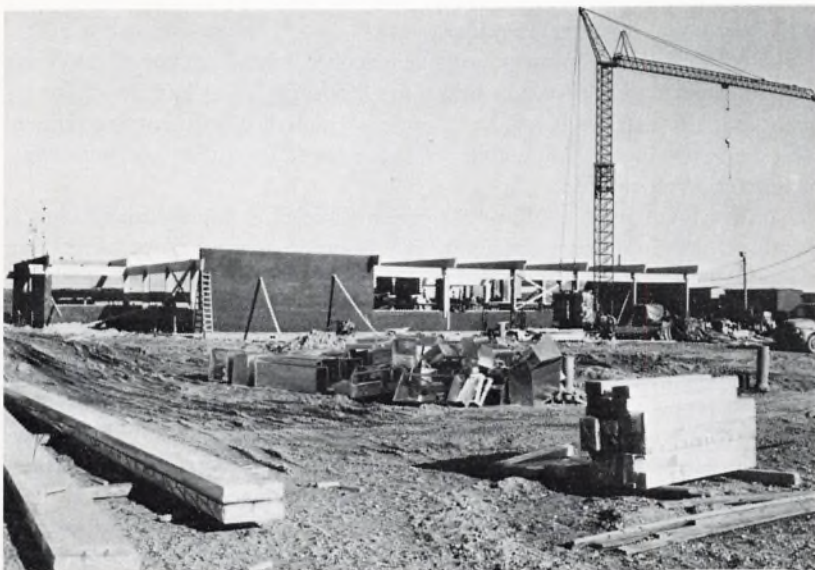
Det skulle blive så godt - men det blev faktisk værre!

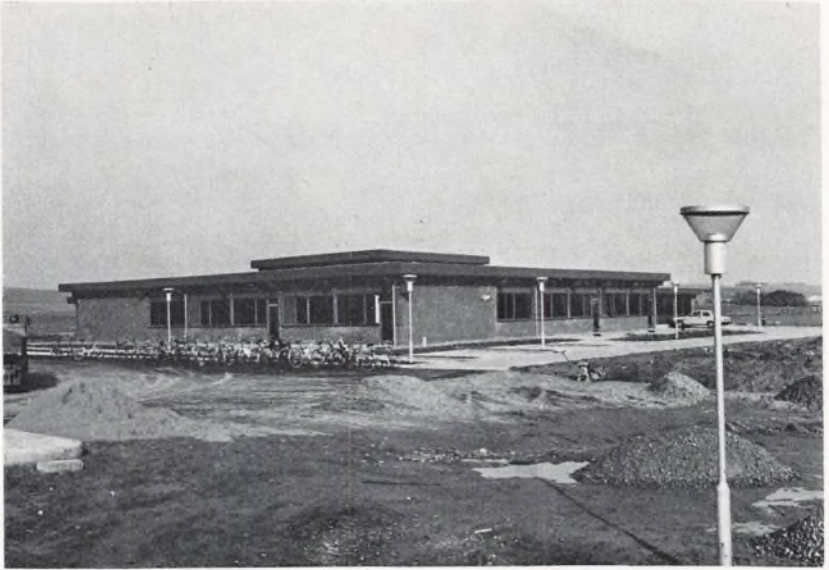
Af Karsten Vinther (66)

Endelig oprandt den dag, da man kunne flytte ind i blok I i den nye øvelses-skole ved Nr. Nissum seminarium – skolen hedder for øvrigt Nr. Nissum skole. Blok I rummer 7 normalklasser placeret omkring et stort aktivitets-torv. Desuden lærerværelse, depoter, toiletter, kontor og konferencerum.

Lokalerne skulle stå klar til brug ved skoleårets begyndelse, men det dårlige, regnfulde vejr først på året havde givet nogen forsinkelse, som ikke havde været til at indhente på trods af en varm sommer. Kun to klasser (8. årg.) kunne begynde undervisningen – de øvrige klasser (6. og 7. årg.) flyttede først ind midt i september måned. Ventetiden tog eleverne med godt humør, man vidste, at man inden længe skulle forlade de skumle lokaler ved fyrrum og cykelkælder i Nr. Nissum kommuneskole.

Hver klasse har et lokale, som er lyst og venligt. Til hvert lokale hører

et grupperum, som er beregnet til ca. 8 personer. I dette rum arbejder bl. a. lærerstuderende med undervisningsopgaver. Rummet er i umiddelbar tilknytning til klasselokalet (se iøvrigt årbog 74 s. 50–51).

Lokalerne er tidssvarende og kan virkelig bruges i næsten alle tænkelige undervisningssituationer. Tre lokaler kan på kort tid sammenlægges med aktivitetstorvet i bygningens midte.

Skolen skulle med sin nuværende beliggenhed kunne komme til at danne rammen omkring en integreret praktikundervisning. Man kan nu gå fra seminariet til øvelsesskolen på ca. 2 min., så muligheden for at iagttage og følge undervisningen i folkeskolen er inden for såvel studerendes som seminarielæreres rækkevidde!

Kun få elever fra Nr. Nissum kommuneskole er endnu flyttet til blok I, hvorfor flere hold lærerstuderende må begynde dagens timepraktik i en klasse i »den gl. skole«, mens anden time – evt. hos samme lærer, – foregår i skolen ved seminariet ca. 2 km borte! I huj og hast går det ned ad »missionshusbakken«, så alle kan være fremme tidsnok til 2. time. Efter denne skal læreren sandsynligvis igen tilbage til »den gl. skole« – mens den studerende haster til seminariet. Der er ikke megen tid til samtale mellem praktikanter og praktiklærer i frikvartererne, og det er et savn! Det skal dog bemærkes, at konferencetimerne om eftermiddagen foregår i en mere afslappet atmosfære, enten i klasselokalerne eller i konferencerummene.

Det undgår ikke at præge praktiklærerens og den studerendes arbejde på skolen, at man skal jage til og fra timerne, man når dårligt at føle sig hjem-

me. Børnene har det ikke nemmere. De må ofte køre til undervisning i »den gl. skole«, da der ikke findes faglokaler ved blok I.

Med tiden – når hele byggeriet bliver afsluttet – vil skolen komme til at virke som en god øvelsesskole. Viljen er til stede både hos praktiklærere, studerende og seminariets lærere.

For en del år siden indledtes med den nye seminarielov et nært samarbejde mellem seminariets faglærere og øvelsesskolens lærere omkring koordinationen mellem seminarie- og folkeskolestof. Diskussionen omkring seminariets beståen og øvelsesskolen bevirkede, at dette arbejde blev skubbet i baggrunden, men der er vist fra alle sider en sådan optimisme nu, at man snart vil begynde at arbejde aktivt omkring undervisningen i øvelsesskolen. Selv om forholdene ikke er de bedste endnu, er der ingen tvivl om, at man nok skal vide at bruge øvelsesskolen fuldt ud, når den rummer de nødvendige klasser.

Også omkring de ledelsesmæssige forhold er der kommet en ordening. I flere år kørte øvelsesskolen på dispensationsordninger, men fra 1/8 75 er V. Elbech Hansen (51) ansat som skoleinspektør og Karsten Vinther (66) som viceskoleinspektør.

Erindringer fra seminariet 1913-17

Af Niels J. Jacobsen (17)

Niels J. Jacobsen var førstelærer i Vorgod 1920-54. Bor nu i Ansager. Erindringerne er skrevet til familien, men årbogen har fået lov til at offentliggøre dette afsnit, der handler om seminarietiden.

Min kamp for at komme på seminariet

Vi var en stor flok jyder, der forlod højskolen den 1. april 1913. Vi fulgtes ad på cykel mange af os og spredtes over det meste af Jylland, hvor hver især vel havde sit at komme hjem til. Jeg kom til mit hjem, og min opgave var nu først og fremmest at forsøge på, om jeg kunne få mit ønske om at komme på seminariet opfyldt. Jeg vidste, at der ville være mange vanskeligheder at overvinde. Der var for det første fars og mors modstand. Gennem mine breve havde jeg selvfølgelig fortalt dem om mine planer, og gennem deres var jeg blevet klar over, at de var stærke modstandere af dem. Deres modvilje var af dobbelt art. For det første kunne de ikke gå med til, at jeg, der selv havde gået i »De stærkes« privatskole, lod mig uddanne til at blive lærer i den »offentlige« skole og derved faktisk helt bryde med kredsen derhjemme og »den gamle lærdom«, som de sagde. Dernæst var der også den økonomiske side af sagen. Fra mit hjem hverken kunne eller ville de give nogen støtte, og skulle det endelig lykkes for mig at få rejst penge, mente de, at jeg ville pådrage mig så stor en gæld, at jeg aldrig kom ud af den. Selv havde jeg ikke kunnet opspare noget af betydning, da jeg kun havde tjent en nogenlunde god løn de to sidste år, og den smule, jeg da havde lagt til side, var gået under mit højskoleophold, og desuden måtte jeg betale 100 kr. til ham, der overtog min plads hos præsten i Tommerup. Jeg var imidlertid klar over, at skulle jeg opnå økonomisk støtte hos naboer eller andre, måtte jeg først og fremmest have fars og mors samtykke til mine planer.

Nu begyndte jeg igen at gå på »løst arbejde« for at tjene til dagen og

vejen. Skulle jeg på seminariet, skulle jeg begynde der den 1. september, og det var ikke for tidligt at komme i gang, idet jeg nu havde nået en alder af 25 år. Jeg brugte selvfølgelig hele min overtalelsesevne for at få far og mor til at give deres samtykke, og endelig lykkedes det mig at komme så vidt, at de lovede, at de ikke ville modarbejde mig.

Da dette var nået, måtte jeg ud på tiggergang for at skaffe kautionister, så jeg kunne få et lån. Jeg gik til præsten som den første, og han viste sig ikke uvillig. Det var den før nævnte pastor Dohn, der havde både døbt og konfirmeret mig. Han gik endog så positivt ind for sagen, at han gik rundt og talte med nogle af de mænd, der kunne være tale om at få som kautionister, og endelig lykkedes det efter meget besvær for mig at få 5 mænd til at kautionere for 200 kr. hver, så jeg opnåede at få et lån på 1000 kr. i sparekassen i Vejle, men før det gik i orden, var vi nået en uge ind i september. Jeg havde på forhånd henvendt mig til seminariet i Nørre Nissum og sikret mig, at jeg kunne komme ind i forberedelsesklassen – også selv om jeg kom otte dage bagefter.

På seminariet

Hvis jeg skulle give en nogenlunde udførlig beretning om mine oplevelser i de fire år, jeg var på seminariet, ville det alene kunne fylde en hel bog. Jeg må derfor nøjes med at omtale de forhold, jeg mener er af en vis vigtighed for at få et indtryk af min færden i de år, jeg var på seminariet, samt visse ting, jeg særlig erindrer, og som på en eller anden måde især har gjort indtryk på mig. Således husker jeg klart afrejsen fra mit hjem og turen til seminariet.

Aftenen før havde vi en lille afskedsfest i mit hjem. Jeg skulle af sted tidligt næste dag, da jeg skulle med toget fra Horsens om morgenen ved 6-tiden. Jeg cyklede til Horsens med hele min oppakning og alt hvad jeg skulle have med mig af sengetøj m. m. Jeg havde i den anledning lavet mig en stor bagagebærer af træ. Fra Horsens rejste jeg over Langå til Struer og videre til Humlum, da Vejle-Holstebrobanen endnu ikke var åbnet. Det blev den dog allerede inden jul s. å. Fra Humlum cyklede jeg til seminariet i Nr. Nissum. Vejen fører forbi »Toftum Bjerge«, og det var første gang, jeg så disse vidunderlige bakker ved Limfjorden, som jeg aldrig tilnærmelsesvis havde set magen til tidligere. Jeg husker, hvorledes jeg steg af cyklen og stod og betragtede dem en tid og næsten ikke kunne løsrive mig fra synet. Jeg har både set dem og besøgt dem adskillige gange siden, men hver gang det er sket, har jeg tænkt på hin septemberdag i 1913, da jeg så dem for første gang og næsten blev helt overvældet ved synet af dem. Jeg tror, det er et af de stærkeste naturindtryk, jeg nogen sinde har modtaget.

Min ankomst til seminariet er der ikke stort at fortælle om. Jeg mødte her min tidligere højskolekammerat Kr. Troelsen og kom til at dele værelse med ham den første tid. Nu havde jeg altså nået det længe attråede mål og var kommet ind i seminariets forberedelsesklasse, og her mødte jeg dagen

efter en flok unge mennesker, som jeg kom til at færdes sammen med de fleste af i de fire år, jeg var på seminariet.

Seminarieundervisningen var således tilrettelagt på den tid, at man først skulle gå et år i forberedelsesklassen og derefter bestå en prøve eller eksamen for at komme ind i første seminarieklasse. Efter at man dernæst havde gået et år her, skulle man igen op til en eksamen eller oprykningsprøve, hvorefter man gik videre til anden klasse. Her skulle man også gå et år, hvorefter man gik op til første del af lærereksamen, og når man havde bestået den, var man færdig med de fag, man kaldte førstedelsfagene, d. v. s. naturfagene, regning og matematik m. m. Havde man nu bestået til denne eksamen, havde man tredje klasse tilbage, hvor man også skulle gå et år, hvorefter man gik op til den afsluttende del af lærereksamen. Bestod man nu også den, var man færdig med sin uddannelse og kunne tage plads som lærer i folkeskolen. Dog kunne man ikke opnå fast ansættelse lige med det samme, idet man først skulle udstå en vikartid på et eller to år efter embedets art.

Det var altså denne uddannelse, jeg nu tog fat på ved at begynde i forberedelsesklassen. Jeg havde ikke de bedste forudsætninger, idet jeg som nævnt kun havde fået en meget mådelig undervisning i børneskolen. Noget kom det mig til gode, at jeg havde haft det halve år på højskolen, men ikke desto mindre var jeg nok en af de dårligst udrustede med hensyn til for-kundskaber af hele klassen.

Det var et helt uvant arbejde, jeg måtte til at tage fat på, og selvfølgelig tog det nogen tid, før jeg lærte at arbejde nogenlunde praktisk og fornuftigt. Det varede dog ikke så længe, før jeg begyndte at vinde med. Det kneb særlig for mig med årstal, kongerækker og den slags hukommelsesstof, hvorimod jeg nok kunne klare mig, når det gjaldt regning, matematik og dansk m. m. Vi skulle også have praktisk skolegerning i forberedelsesklassen, men det bestod bare i, at vi gik hen i en af sognets skoler og hørte på undervisningen.

Allerede her i f-klassen blev grundlaget lagt for det gode kammeratskab og det sammenhold, der kom til at præge klassen både i de år, vi var på seminariet, og senere hen, og som i øvrigt vedvarer den dag i dag. Det er også det, der har bevirket, at den »vandremappe«, der blev stiftet og sat i gang ved vor afrejse fra seminariet i 1917, altid har gået sin trofaste gang mellem os, hvilket den stadig gør.

I løbet af det første år skete der en del forandringer med klassen på den måde, at enkelte faldt fra, ligesom der kom en del nye til. Da året var gået, kom eksamenstiden, og vi måtte op til prøve i de forskellige fag. De fleste af os bestod, så det blev omtrent de samme, der kom til at danne første klasse det følgende år.

Efter endt eksamen var det rart at få ferie, ligesom vi selvfølgelig alle følte en vis stolthed ved nu at kunne vise os derhjemme med »seminaristhuen« på. Det var det minderige år 1914, da første verdenskrig udbrød. En

Fra venstre: Poul Munk-Poulsen med kølle (dim. 17, senere borgmester i Herning), Troelsen (øverst), Nordentoft Jensen, Viggo Tange Jensen (17, senere lærer i Vester Vandet), Niels Jacobsen med vandkande, Boesen, Karl Peder Samuelsen (17, senere skoleinspektør ved Mulernes legatskole i Odense, far til politikeren Ole Samuelsen), Mikael Buus Jensen med stok (15, senere lærer i Kastbjerg ved Grenå). Det kan ikke oplyses, hvem der ligger ned.

stor del af os skulle have været til seminaristmøde på »Nyborg Strand«. Mødet blev imidlertid aflyst på grund af krigsudbruddet. Nogle af os, der skulle have været med, var samlet i mit hjem. Vi var i Vejle den pågældende aften, og her fik vi meddelelsen om aflysningen. Der er vist ingen af os, der glemmer den stemning, der herskede, da vi stod på gaden og læste krigstelegrammerne, efterhånden som de indløb. Alle værnepligtige blev indkaldt til øjeblikkeligt møde. Der var dog ingen af os, der var værnepligtige, men vi regnede helt sikkert med, at Danmark kom med i krigen. Som bekendt drev faren over, så vi kunne holde os neutrale og nøjes med at have en sikringsstyrke inde.

I sommerferien påtog jeg mig noget arbejde, og i løbet af en uge tjente jeg 35 kr., og det var en mægtig god ugeløn på den tid. Det styrkede selvfølgelig økonomien lidt lige øjeblikkeligt, men jeg havde en vanskelig opgave tilbage, thi af det lån på 1000 kr., jeg havde fået for et år siden, var der kun et par hundrede kroner tilbage. Jeg måtte derfor igen ud på tiggergang for at skaffe kaution. Nu havde jeg dog min allerede beståede eksamen at henvise til, og efter en del besvær lykkedes det mig at få tre velstående

gårdmænd til at vove hver 200 kr. på mig, så jeg kunne få et lån på 600 kr., der satte mig i stand til at fortsætte min læsning.

Første klasse

Efter endt ferie samledes klassen på ny på seminariet, og nu var vi altså rykket op i første klasse. Både her og i anden klasse var det særlig førstedelesfagene, d. v. s. naturfagene, regning og matematik m. m., der skulle arbejdes med. For mig var det ikke de sværeste fag, men jeg vil ikke påstå, at jeg tog særlig ivrigt fat på studierne. Måske dyrkede jeg kammeratskabet lidt for meget, så det til dels gik ud over læsningen. Derfor opnåede jeg heller aldrig de store resultater til eksamen. Jeg har dog ikke fortrudt den måde, jeg tog tingene på; thi selv om jeg nok kunne have opnået en større eksamen ved at tage mere ivrigt fat på læsningen, gav omgangen med kammeraterne og hele det liv, vi førte, en udvikling og menneskekundskab, der efter min mening var lige så værdifuld, som en noget større eksamen ville have været.

Vi samledes ofte i små klikker på vore hybler. Et seminarieværelse på den tid var ikke præget af luksus. En trækasse som seng og et dito skab samt en kakkellovn var det faste inventar. Selv medførte de fleste desuden et lille bord, en simpel træstol og måske en lille reol til bøgerne. Desuden var der som regel gardiner for vinduerne – af det billigst mulige stof og ophængt af en kvindelig kammerat – og nogle familiebilleder på væggene. Enkelte var så flotte, at de desuden havde en gammel chaiselong. Under krigen fik vi elektrisk lys, men ellers havde vi vore petroleumslamper, der også undertiden måtte tages i brug, efter at vi havde fået det elektriske, da dette i krigsårene blev slukket kl. elleve om aftenen. Vi måtte selvfølgelig selv fyre i vore kakkellovne. Kul kunne vi købe hos de handlende, og vi havde hver sin dyngeliggende på en dertil indrettet plads ude i det frie. Jeg tror aldrig, der blev stjålet af dyngerne. Der var selvfølgelig nogle, det voldte stort besvær at få tændt op i kakkellovnen. Derfor var det meget almindeligt, at vi lånte ild hos hinanden. Det hændte vel også, at der var en eller anden, der »lånte«, når der var ingen, der så det, men det blev aldrig overdrevet.

Hvor kunne vi have det hyggeligt på en sådan seminariehybel, når vi nogle stykker samledes her en aftenstund. Så fik vi den lange pibe tændt, eller hvis det var først i måneden måske endog en cigar. Snart var det lille rum fyldt af røg, så vi næppe kunne se hinanden, mens snakken gik livligt. Dagens begivenheder blev drøftet, både de stedlige og de mere almene, måske kvægede vi os med en kop kaffe, der blev lavet over et spritapparat af en af de mest ferme på husholdningsområdet, og tiden gik, så det godt kunne blive hen på de små timer, før hver gik til sit.

Vi havde gennemgående dygtige lærere, der hver for sig øvede deres indflydelse på os. Den af lærerne, vi vist alle satte højest, var forstander Krogsoe, der var en ualmindelig dygtig lærer, ligesom han også forstod at tage os på en måde, som vi aldrig glemmer.

Athens beboere. 6 af de 10 gik i Niels Jacobsens klasse. Siddende fra venstre: Ingvard Sværrer, Jens Vejerskov, Boesen (dim. senere fra Odense), Niels Jacobsen, Bjerre. Stående fra venstre: Nordentoft Jensen (dim. senere fra Gedved, endte som skole-direktør i Viborg), Claus Dueholm (16), Troelsen (forlod eksamen og sem.), Lars Jørgen Nielsen (16) og Peder Gade (16).

Snart svandt året, og vi måtte atter op til en prøve, oprykningsprøven, for at vi kunne gå ind i anden klasse. Denne prøve blev dog ikke taget så alvorligt, da den ikke havde nogen betydning ud over, at den kunne gå så dårligt, at man ikke blev indstillet til første del.

Nu kom der igen en dejlig lang sommerferie, og vi skulle hjem. De fleste benyttede cyklen til hjemturen og sparede derved nogle få kroner, som en billet ville koste. Jeg har haft mange herlige cykelture – både i regn og sol – sammen med min gode ven Samuelson fra Vejle, når vi tog de ca. 90 km fra Nr. Nissum til Vejle eller omvendt på vore cykler i alt slags vejr. I juleferierne lå det lidt anderledes, da kunne vi som regel ikke benytte cyklen, men vi måtte tage med toget. Rutebiler var der ikke noget, der hed i hine tider. Når vi skulle hjem på juleferie, måtte vi nogle stykker slå os sammen og leje et hestekøretøj til Humlum eller Struer. Der var nogle af omegnens bønder, der lod sig leje hertil, særlig »Kræ Lilleøre«. Det kostede vel en kroners penge for hver, og vi, der skulle med fra Struer om morgenen, måtte af sted, før det blev lyst. I juleferien 1915 fik vi en heftig snestorm, så en del af os ikke nåede at komme hjem før efter helligdagene. »Borgen«, hvor vi spiste, havde ikke regnet med at skulle have os i julen, så der var ingen mad, men det lykkedes os at få fremskaffet både maden og et juletræ, så vi

alligevel fik en hyggelig jul. Der var nogle, der var taget af sted, men som ikke nåede til vejs ende på grund af togstandsning, og de måtte indlogere sig på kroer eller hoteller ved stationerne, til togene atter kom i gang.

Vi havde også de kortere ferier, f. eks. pinsen og fastelavn. Da var det ikke ualmindeligt, at navnlig vi, der havde langt hjem, rejste med en eller anden kammerat til hans hjem, der ikke lå så langt borte, og det kunne til afveksling være mindst lige så festligt, som at komme til ens eget hjem, især hvis kammeraten kunne samle en flok af unge i sit hjem, således som det flere gange var tilfældet, når jeg var med en af mine kammerater fra Thy i hans hjem i pinsen.

Anden klasse

Efter sommerferien 1915, i hvilken jeg atter havde været ude for at skaffe penge til det følgende år, begyndte jeg igen på seminariet, og nu skulle der gerne arbejdes, thi når året var forbi, gjaldt det første del af lærereksamen. Vi var en flok på fire, der efterhånden var kommet til at holde sammen. Der var bare den hage ved det, at vi ikke altid benyttede tiden på den bedste måde. Vi dyrkede andre private interesser lidt for meget, så det kom til at gå ud over læsningen. Resultatet viste sig i al sin gru, da vi skulle op til eksamen, efter at året var gået. De to »dumpede« regulært, og den tredje forlod eksamen, da han mente, at resultatet ville blive alt for dårligt, hvis han i det hele taget bestod. Den eneste af os »de fire«, der slap igennem, var mig, men det blev selvsagt ikke med nogen stor eksamen, men dog sådan, at jeg mente, det lige kunne gå. Af de tre nævnte tog den ene senere eksamen fra Odense, men han var kun lærer en kort tid, hvorefter han gik over til landbruget, blev gift og fik en stor proprietærgård. Den anden tog efter at det var gået galt endnu engang lærereksamen fra Gedved seminarium. Han opnåede trods al denne modgang i læseårene at blive skoledirektør i Viborg i sine ældre år. Den tredje, det var ham, der forlod eksamen, var den før nævnte Kr. Troelsen. Han begyndte ikke at læse igen, og han fik derfor ikke lærereksamen, men gik over i andet erhverv og ernærede sig på forskellig måde. Efterhånden har jeg tabt hans spor. Da jeg altså bestod, kunne jeg gå videre til tredje klasse det næste år, men først måtte jeg hjem for at gå ud på den sædvanlige jagt efter penge. Det kastede på en måde en lille skygge over sommerferien, men da mit arbejde også denne gang kronedes med held, kunne jeg efter at ferien var endt tage på seminariet for at tage fat på det tredje og sidste år af min uddannelse.

Tredie klasse

I tredje klasse, som jeg altså påbegyndte efter sommerferien i 1916, fik jeg en helt ny omgangskreds. Det var ganske vist nogle af de kammerater, jeg havde gået i klasse sammen med hele tiden, men derudover havde jeg ikke haft nogen nærmere fortrolig omgang med dem i det daglige. Disse nye venner var af en helt anden støbning end de tre, der nu var forsvundet.

De fag, der skulle arbejdes med i tredje klasse, var ikke just af dem, der lå bedst for mig, men til gengæld tog jeg noget bedre fat på arbejdet, end jeg havde gjort tidligere. I det hele taget blev dette år på mange måder det bedste af seminarieårene. For det første var de fag, vi arbejdede med, religion, dansk litteratur, pædagogik, praktisk skolegerning m. m., nogle af de mest interessante, selv om de ikke just var de letteste. Dernæst var det vel også sådan, at vi efterhånden havde gennemgået en udvikling, der gav os bedre forståelse både af den gerning, vi forberedte os til, og livet i det hele taget, og endelig blev kammeratskabet nok stadig plejet, men på en mere frugtbringende måde end tidligere, delvis fordi kammeraterne var nogle andre med en helt anden indstilling.

Jeg vil selvfølgelig heller ikke forbigå den allervigtigste oplevelse, jeg havde det år, idet jeg da mødte den pige, der senere blev min kone. Hun var dog ikke elev på seminariet, men derimod på højskolen. Jeg havde mødt hende tidligere. Den før omtalte Kr. Troelsen var fra Vinderup. Både et par af mine kammerater og jeg havde været med ham hjemme, og der havde jeg set hende første gang, dog uden at hun havde gjort noget særligt indtryk på mig.

Selv om jeg altså nu var kommet så vidt, stod eksamen tilbage, og det var den endelige og afsluttende del, der jo ikke var den mindst vigtige. Jeg havde arbejdet jævnt støt i det år, der nu var ved at være afsluttet, og selv om jeg ikke altid var særlig godt funderet, var jeg i almindelighed ikke nervøs, og det hjalp mig, idet jeg da altid kunne sige *noget* fornuftigt, selv i et emne, hvor jeg ikke var allerbedst med, og derfor nåede jeg også et nogenlunde hæderligt resultat i de fleste fag.

Der kunne selvfølgelig fortælles meget om selve eksamenstiden og om resultaterne. Til tider var man usandsynlig heldig og kom op i netop de afsnit, man kunne allerbedst. Andre tider var man uheldig og dumpede netop i et af de huller, man havde i stoffet. Ligeledes kunne resultatet afhænge af, om lærerne, man havde i faget, forstod at »føre op«, eller han muligvis kunne sidde og vildlede der, hvor man egentlig følte sig ret godt hjemme. Endelig var det hele overstået, og vi havde kun selve afslutningen tilbage, og denne kom med en »eksamensmiddag«, og efter denne fik vi alle sammen vort eksamensbevis med seminariets laksegl højtideligt overrakt. (Vi havde endnu ikke fået indført så fint et ord som »translokation«). Hermed var seminarietiden afsluttet. Det var en dag, vi alle havde set hen til med spænding. Nu var dette ikke ubetydelige afsnit af ungdomstiden afsluttet, og vi skulle herefter ud for at tage fat på vor egentlige livsgerning og vise, hvad vi duede til.

Den allersidste aften før vor afrejse var vi på »Byskov Bakke«. Denne – en ganske almindelig bakke på en ganske almindelig vej – rummede for os en hel del romantik. Det var her, vi gik tur, hvis vi »sværmede« eller måske endog skulle »filme lidt«, som det hed dengang. Det var også her, vi gik i vor ensomhed, hvis der var noget, der skulle tænkes over og tages stilling

til. Det var derfor en selvfølge, at det var her, vi samlede den sidste aften for at tage den endelige afsked med hinanden. Her aflagde vi smukke løfter om fremtidigt sammenhold, og her blev den tidligere omtalte »vandremappe« stiftet, og der blev sagt mange bevingede ord, så her var det den store og endelige afsked med seminariet blev taget, og allerede næste dag skiltes vi og rejste hver til sit.

»Man må rejse...«

Af forstander P. C. Gjelstrup

Sørejse og fodrejse

»Man må rejse.« Sådan begynder Hostrup sit hyldestdigt til rejselivet i »Eventyr på fodreisen«. Jeg sætter de tre ord over denne artikel for derved at bekende mig som en ven af, hvad man kan kalde »det rejsende folkefærd«.

Det er et folkefærd, som omfatter mange store og utallige små navne. Som eksempler på de store, berømte navne anfører jeg to. Fra vor egen litteratur H. C. Andersen, der jo uafsladelig var på rejse, – hans farverige »En digters basar« kan man den dag i dag læse med fornøjelse. Det samme gælder mit andet eksempel, ligeledes hentet fra verdenslitteraturen, det er Goethe, hvis fornemme dagbog fra hans italienske rejse i 1786–87 også foreligger i dansk oversættelse i en smuk udgave, illustreret af Ebbe Sadolin.

Jeg kunne blive ved og sige Holberg, Oehlschläger, Hauch osv., men lad nu det være godt. Det er tydeligt, at vi småfolk er i godt selskab, når vi priser rejselivet. Og hermed tænker jeg ikke så meget på de sidste års kolossale udvikling af rejsetrafikken; den har mange gode sider, men det kan dog næppe nægtes, at der her er tale om en industrialisering med en dertil hørende åndelig udtynding. Langt snarere tænker jeg på den enkeltes mere personlige rejser i tiden, før det nuværende masseopbud kom i gang.

Gennem hele min tilværelse har jeg været en ivrig dyrker af rejselivet. Indledningen hertil var ret tilfældig og ikke helt frivillig. Midt i min studietid i København forlæste jeg mig og måtte holde en pause. Så mente en af mine bekendte, at jeg ville have godt af en sørejse. Resultatet af hans anstrengelser blev, at jeg blev forhyret som »doctorboy«, dvs. oppasser hos skibslægen, på udvandretdamperen C. F. Tietgen, der sejlede på New York. I mine skuffer ligger endnu min søfartsbog, der viser varigheden (5 uger), året (1911) og gagen (17 kr. for hele turen).

Angående mine pligter ombord kan jeg fortælle, at jeg på udturen passede en fnatpatient og på hjemturen en mand, der p. gr. af syfilis var sendt tilbage fra USA til Skandinavien. Mere udbytterigt var de otte dages ophold i New Yorks havn; her havde jeg ingen pligter, jeg kunne gå i land, så meget jeg lystede, og det benyttede jeg mig af i fuld udstrækning. Daglig travede jeg rundt i den store by. Jeg besøgte kunstmuseet, hvad jeg altid har haft for

skik, og jeg så mig om i byens forskellige dele, såsom jødekvarteret, italienergaderne, ja selv Chinatown; dette sidste frarådes vistnok, men det var jeg ikke klar over dengang. Anderledes hjemligt var det, da jeg fandt ind i KFUM, hvor sekretæren kendte Ricard, og hvor jeg i forhallen deltog i den stående aftensang og mødte gamle kendinge som »Sølvsnoren brister dog engang« og »Frem i hellig leding«.

Den omtalte søfartsbog har plads til mange flere ekspeditioner, men der kom ikke flere; turen til New York blev kun en tilfældig parentes. Efterhånden kom jeg igen i gang med studierne og nærmede mig efter to eller tre års forløb afslutningen, den teologiske embedseksamen. Og nu kommer jeg igen til Hostrups sang. Han fortsætter den første linje og siger »Man må rejse til fods . . .« Det er altså specielt fodrejsen, han priser, og det gælder hele hans digt. En vandrerrejse! Her er vi just ved min situation i sommeren 1913. En af mine gode venner var Niels Nielsen fra Thyholm, senere præst i Isenvad ved Herning, hvor han efter få års tjeneste blev revet bort af den spanske syge. Vi skulle begge op til endelig eksamen omkring nytår 1914, og vi blev nu enige om, at intet kunne være mere stimulerende til den forestående eksamenslæsning end en vandretur i de norske fjelde. Og beslutningens morgenrøde kom ikke til at visne i gustent overlæg, som det hedder i Shakespeares Hamlet. En skøn sommerdag sejlede Niels og jeg, ledsaget af hans ældre broder, som var tømrer og også gerne ville med, fra Frederikshavn til Oslo med en vandretur i Jotunheim som mål.

Toget bragte os op til Sjøa i Gudbrandsdalen; her steg vi ud og begyndte gennem Hedalen vandringen ind i Jotunheim med rast i de udmærkede norske turisthytter. Ruten gik over Gjenden, Smørstabbråen (med fører og reb mellem alle deltagerne) og videre ind i Sogn, indtil Bergen, hanseaternes og senere Holbergs, Hauchs og Ole Bulls by. I Bergen indskibede vi os i en kystdamper og nåede over Christianssand tilbage til Danmark og pligterne.

Inden vi forlader Jotunheim, vil jeg standse ved et par ting. Først det berømte Besseggen med den smalle passage mellem de to søer, den ene på vor venstre hånd lige ved vor fod, den anden, Gjendesøen, svimlende dybt og stejlt under os – en forskel på 400 meter mellem de to søers vandspejl. Stedet er særlig blevet kendt gennem Ibsens Per Gynt, hvor første scene i dramaet er henlagt hertil: Per fortæller mor Åse skrønen om sit vilde ridt på bukken over Besseggen, hvor bukken med ham som rytter sprang ud på dybet og sank, indtil den så sit spejlbillede i Gjendesøen:

*Buk fra luften, buk fra bunden
Stangedes i samme stunden.*

Det andet, jeg ville nævne, er en episode, som kunne have gjort hele vor rejse til en stor tragedie, men dog nøjedes med at give os en kraftig forskrækelse. Vi var nået frem til Skagastølstinderne og havde nu besteget en af dem; om vi var nået helt til tops, husker jeg dog ikke. Så kom nedturen, en besværlig vandring gennem uren med dens uendelige mængder af store klip-

Besseggen

pestykker og sten. Her blev min vens broder og jeg for ivrige og skyndte os nedefter uden at agte på, om vi havde Niels med. Det havde vi ikke; i vor ukyndighed havde vi glemt det vigtige punkt i bjergbestigningens grundlov, at man altid skal holde tæt sammen og aldrig må efterlade nogen alene. Der gik lang tid, han kom stadig ikke, og vi blev meget urolige. Omsider var han fremme, men da var han så chokeret, som jeg sjældent har set et menneske; han var som forstenet og kunne intet sige om, hvad der var hændt ham. Langt om længe kom han dog så meget til sig selv, at han kunne begynde at forklare sig.

Han fortalte så, at han havde fået det ene ben ned mellem to klippestykker, hvoraf det ene var en rokkesten. Lykkeligvis fik han dog benet op og kunne så fortsætte, men det var ikke underligt, at hændelsen havde givet ham et voldsomt chok, ensom som han var på de store vidder.

Rejsen endte på bedste måde og uden flere uheld. Den har altid stået for mig med en særlig glans over sig. Vi havde ungdommens gå-på-mod, og alt var så nyt for os; ingen af os havde nogensinde set bjerge og evig sne. Det blev også en billig tur, omend ikke så billig som Storm P.s program til de 13 øre; men når jeg ser på min part af udgifterne, som udgjorde 146 kr., alt iberegnet, for en 3 ugers herlig ferie, må jeg dog sige, at jeg sjældent har fået så meget for mine penge.

Efter denne rejse gik eksamenslæsningen sin støtte gang, og i januar 1914 var eksamen klar med godt resultat. Men hvad så? Det eneste sikre var soldatertjenesten om sommeren, normalt på seks måneder. Efter den fik jeg

Min broder og jeg på Axenstrasse

fri bolig på Borchs Kollegium. Jeg drømte så om at fortsætte studierne, tjene brødet ved manuduktion, måske også opnå en studierejse til tyske universiteter.

Disse drømme blev aldrig til virkelighed; tidens barske hændelser slog dem i stykker. I august 1914 udbrød den første verdenskrig, og de nordiske lande blev omgivet af torden i syd, i øst og i vest. Det blev en verdensbrand, mere og mere voldsom, og den kom til at vare over fire år. Soldatertiden kom til at vare henved fire gange så længe som beregnet, og studier i udlandet blev lukket på alle grænser. Så rykkede præstegerningen nær og i 1916 blev jeg andenpræst i Ringsted hos den prægtige Johannes Lind og med tjeneste ved den vidunderskønne St. Bendts kirke med dens mange historiske minder. Det blev tre indholdsrige år, af stor betydning for hele min udvikling. Så kom i 1919 ansættelsen ved Nr. Nissum seminarium, og dermed var min livsbane indtil videre afstukket. Dette »indtil videre« kom til at strække sig over 37 år, dvs. til 1956.

Nogle måneder før mit komme til Nr. Nissum var krigen endt. Verden kunne så småt begynde at bygge op og vende tilbage til mere normale forhold. Grænserne blev igen lukket op, og hvad så man så? Et besejret Tyskland, et forarmet England og et revolutionært Rusland. Men alligevel, man kunne dog komme ud. Det varede heller ikke længe, før jeg gjorde brug deraf. Som før blev det nu igen bjergene, der trak. Altså igen vandringer til fods, blot vendt mod syd. Både 1922 og 1924 drog jeg med min yngre broder Martin til Schweiz, hvor vi fik herlige vandreture i Alperne.

Hvis jeg skal fremhæve en bestemt tur fremfor andre, vil jeg nævne Gornegrat, som ligger over 3100 meter til tops. Vi vandrede derop fra Zermatt en klar solskinsdag, og da vi nåede målet, havde vi for os et enestående panorama hele horisonten rundt; der lå Matterhorn, Mt. Rosa, Sydens Tand og mange andre. Et uforglemmeligt syn!

Fra vore alpevandring har jeg endnu min alpestok med dens spidse jerndup, og på staven står der indskåret stedet, hvor den er købt: Øschinen. Den er stadig i brug. Også et andet minde fra vore vandring er endnu i behold; det er et foto, taget af en kanonfotograf; det viser os to, min broder og mig, vandrende på Axenstrasse langs Vierwaldstättersøen. Hvor er vi grønne at se på!

Der gik nu en årrække, hvor jeg nok travede omkring, f. eks. i Harzens skove eller op og ned af Roms syv høje, men når jeg stadig havde station på samme sted, blev det jo ikke til rigtige fodrejser. Vandrelysten var dog stadig i behold, og da jeg nærmede mig de 60 år, faldt endnu engang en virkelig bjerg-vandretur i min lod, som appelsinen i Aladdins turban.

Det var i sommeren 1947. Min søster Andrea, som er sygeplejerske, havde på dette tidspunkt taget et års permission for at studere hospitalsforhold i udlandet. Hun var nu i midlertidig tjeneste ved et tuberkulosesanatorium i udkanten af London. Ved slutningen af hendes derværende ansættelse var også jeg i London i et fagligt ærinde. Vi blev så enige om at slutte englandsopholdet med en uges vandring i det skotske højland. En udmærket plan blev lagt af en af hendes patienter, en skotte. Allerede opturen var en oplevelse. Den skete om natten med en bus fra London til Edinburg. Det blev en meget romantisk tur med stop ved forskellige kroer, så passagererne kunne få en kop varm te m.m., kroerne mindede om de fra Dickens velkendte steder. Fodturen fandt sted i det sydlige højland omkring egnen ved Loch Tay, og vejret var fint, uden det regnvejr, englænderne i forvejen havde spået os. Vi havde indmeldt os i Dansk Vandrelaug, så vi kunne overnatte på de skotske ungdomsherberger, hvor man traf hyggelige og hjælpsomme mennesker i næsten alle aldre. På vandrehjemmene kunne man lave mad; man skulle vaske op og gøre rent efter sig, hvad man jo kun havde godt af. Jeg havde haft en del brød, smør o. lign. med fra Danmark, det kom os meget til gode; vi kunne jo nok mærke, at det endnu, kun to år efter krigen, kneb med fødevarerne både i England og Skotland; når man rejste sig fra et måltid på en restaurant, sagde man undertiden til sig selv, at man i grunden godt kunne have spist noget mere. Det gik dog meget godt, og jeg kunne forlade både England og Skotland med meget taknemmelige følelser.

Hermed siger jeg farvel for denne gang, måske kan der være tale om en fortsættelse en anden gang, der er jo også andre former for rejselivet end »Eventyr på fodrejsen«.

Lærer i Grønland

Af Ove Damgård (70)

Grønland har en enorm udstrækning. De store afstande mellem Sydgrønlands fåreholderdistrikter og fangerdistrikterne i Nordgrønland og på østkysten gør det næsten umuligt at sammenligne skoleforholdene. Udover de forskelle, der er betinget af de store afstande i Grønland, er der desuden stor forskel på livet i en bygd og det pulserende liv i byerne.

De oplevelser og arbejdsforhold, man møder som lærer i Grønland, afviger derfor meget fra sted til sted. Hvert år bliver der ansat over 100 nye danske lærere i Grønland, og der befinder sig konstant over 500 danske lærere i Grønland. Selv har jeg været ansat 3 år i Narssaq i Sydgrønland.

Narssaq kommune består af Narssaq by (1860 indb.) og de to bygder Qagssiarssuk og Igaliko samt en del spredtliggende fåreholdersteder med ialt ca. 300 indb. Desuden hører lufthavnen Narssarsuaq med ca. 100 indb. under Narssaq kommune. Byen ligger 50 km fra kysten på en halvø omgivet af fjorde.

Det var dette område, Erik den Røde for 1000 år siden udvalgte til bosted for sig og sine, da han blev erklæret fredløs på Island, og i dag findes mange steder langs fjordenes kyster ruiner og spor efter nordboernes færd.

Der er i dag registreret mere end 400 gamle nordbolokaliteter, og allerede dengang må der have været en livlig aktivitet og trafik i og omkring fjordene. Samtlige grønlandske fåreholdersteder i dag er grundlagt på gamle nordboruiner, og hjemmemarkerne er blevet genopdyrket.

I dag er det ikke vikingskibe, der står fjorden ind, men derimod KGH's tungtlastede fragt- og forsyningskibe, ligesom fjordenes vand bliver sejlet tyndt af de små fiskekuttere, fangernes joller med påhængsmotorer og talrige større og mindre speedbåde, som leger »slalom« mellem de glitrende isfjelde.

Forbindelsen med omverdenen sikres desuden af 5 ugentlige flyforbindelser København–Narssarsuaq i sommerhalvåret, der allerede nu præges stærkt af den voksende turiststrøm. I vinterhalvåret går livet lidt roligere med 2 ugentlige helikopterforbindelser og 1 ugentlig forbindelse via Sdr. Strømfjord til Danmark.

Da Narssaq hører til åbentvandsbyerne, er der mindst 1 gang om måneden skibsforbindelse med Danmark, og butikkerne er altid velforsynede med

Narssaq. Den lange bygning i baggrunden er den nye skole. Fjeldet bag byen er 690 m højt og hedder Qaqagssuaq.

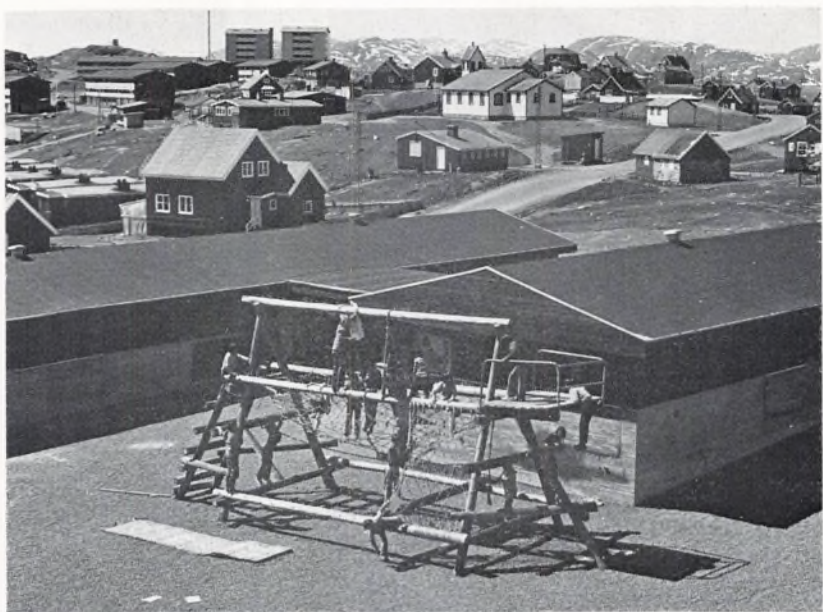
alle varer, undtagen ugeblade og friske grøntsager, som rives væk efter hvert skibsanløb.

Narssaq er en fabriksby med over 200 beskæftigede på fabrikken, der indhandler rejer, torsk, laks m. m., og i 3 efterårsmåneder forestår slagtningen af de ca. 10.000 lam pr. år.

Råvarerne til fabrikken transporteres med fisketransportskib fra Nanortalik, Julianehåb og bygderne i Sydgrønland til Narssaq. Der er kun få kuttere hjemmehørende i Narssaq og en endnu mindre gruppe fangere, der holder fast ved det gamle erhverv. Den øvrige del af befolkningen er beskæftiget i bygningsfag og i serviceerhverv. Langt de fleste kvinder har udearbejde.

Byen er valgt som udviklingsby på grund af de gode udvidelsesmuligheder, byen har. Navnet Narssaq betyder »slette«, og byen ligger da også meget smukt på en stor slette omgivet af høje fjelde og dybe fjorde. Af samme grund vil byen sikkert også udvikle sig til turistcentrum i Sydgrønland. 12 km bag byen ligger Kvanefjeldet med dets store forekomster af uranmalm. For byen er det kun et spørgsmål om tid, før der bliver åbnet en mine her. Måske tager det 10 år eller længere, men i alle tilfælde vil det betyde en total omvæltning for det lille bysamfund og dets smukke natur.

Narssaq skole havde i sidste skoleår ca. 530 elever fordelt fra børnehaveklasse til 9. klassetrin og ca. 35 lærere. Skolen er ny og moderne. Den sidste

Skolegården ved den nye skole.

etape, med bl. a. faglokaler og gymnastiksal, blev taget i brug i 1973. Endnu mangler der en sidste etape med nogle klasselokaler, administration og tandlægeklinik, så den gamle skole må fortsat benyttes indtil ca. 1980, selv om den i mange år har været saneringsmoden. Da jeg ankom til byen i 1972, blev eleverne på 8. og 9. klassetrin sendt til Danmark på ungdomsskole. Noget forældre og politikere i dag anser for en nødløsning, hvorfor antallet af kostskoleelever i Danmark (i dag ca. 700) hurtigt nedtrappes, efterhånden som skolekapaciteten og antallet af kostskolepladser i Grønland vokser. Stadig vil nogle grønlandske elever efter endt skolegang i Grønland tage et år på en dansk ungdomsskole for at mildne overgangen til en evt. uddannelse i Danmark. Tidligere kom realskoleelever fra Narssaq, efter et års skolegang på 6. klassetrin i Danmark, på kostskole her. I dag er 1 års skolegang i Danmark afskaffet, og eleverne kan tage realeksamen i Narssaq, og 8.-10. kl. eleverne fra kommunens to bygder bor på elevhjemmet i Narssaq og har nu mulighed for jævnlige besøg. At undervisningen i 8.-10. kl. nu kan foregå i hjembyen, er til meget stor glæde for forældrene, der nu helt anderledes har indflydelse på, hvordan de unge udvikler sig. For bygdebefolkningen betyder det en forøget chance for at sikre tilgang til færeholdererhvervet.

De nye årgange, der nu begynder i børnehaveklasserne rundt i de grønlandske byer, er pludselig faldet til halvdelen eller endnu mindre, efter at

Lærskolen i Qagssiarssuk (Erik den Rødes »Brattablid«), bygget af elever og lærere 1970-75.

p-pillen og spiralen er slået igennem i Grønland. Et fænomen, som ikke var forudset af planlæggerne af skolebyggeriet, men som pludselig giver et pusterum og desuden betyder, at en del skoler nu ikke behøver yderligere udbygning.

I Narssaq var $\frac{3}{4}$ af lærerkollegiet danske lærere, et forhold der gælder i mange grønlandske byer. 70 % af de danske lærere rejser tilbage til Danmark efter 2 eller 3 år i Grønland. Det giver selvsagt stor uro på skolen med de mange lærerskift. I 1975 blev der dimitteret 12 nye grønlandske lærere fra seminariet i Godthåb og 20 nye lærere med en 2-årig uddannelse. Da der som tidligere nævnt befinder sig over 500 danske lærere i Grønland, er der således lang udsigt til, at de danske lærere bliver overflødige i Grønland.

Når tilgangen til læreruddannelsen ikke er større, kan der gives flere forklaringer. Dels har antallet af elever med realeksamen hidtil været begrænset. Har eleven endelig en realeksamen, kan der være andre uddannelser, der er mere tillokkende.

Den grønlandske skole er ikke altid en lige spændende arbejdsplads for den grønlandske lærer. Fagene grønlandsk, religion, sang og historie skal læses af grønlandske lærere. Det binder på mange skoler den grønlandske lærer til ovennævnte fag, selv om linjefagsuddannelsen og hovedinteresserne ligger i helt andre fag. Den grønlandske lærer har ofte over 35 skematimer

Elever fra Narssaq ankommer til lejrskolen i Qagssiarssuk.

om ugen. Han skal fungere som tolk ved forældremøder og oversætte indbydelser og meddelelser i de klasser, hvor han underviser i grønlandsk. På de fleste lærerværelser er der et flertal af danske lærere, hvorfor mange grønlandske lærere vil føle sig fremmedgjorte. Det er svært at følge med udviklingen.

De danske lærere gennemgår før udsendelsen til Grønland et 14-dages kursus på LO-skolen i Helsingør. På kurset orienteres der om grønlandske forhold, og der gives intensiv sprogundervisning. Det er indlysende, at et 14-dages kursus i grønlandsk er alt for kort tid til at lære sproget. I de sidste to år er grønlandskundervisningen fortsat, således at nyudsendte det første år, de er i Grønland, får 2 ugentlige timer lagt ind i skemaet. Alligevel må de fleste danske lærere i Grønland erkende, at de ikke får lært sproget. Bedst går det selvsagt i bygderne, hvor det er tvingende nødvendigt at lære sproget, for at kunne komme i kontakt med andre mennesker. I byerne opdager den danske lærer, at han godt kan klare sig i hverdagen med dansk. På kontorer og i butikker er personalet dobbeltsproget.

I skolen er sprogproblemet meget stort i de yngste klasser. En nyudsendt lærer vil ofte få en 1. kl. i dansk eller regning. Elevernes danske ordforråd er på det tidspunkt meget lille. De har »samlet« nogle ord op i børnehaven og lært de mest elementære ting i børnehaveklassen. I 1. kl. foregår undervisningen på dansk i fagene dansk og regning. Kun i grønlandsktimerne

foregår undervisningen på modersmålet. Det er meget frustrerende for elever så vel som lærere.

Ministeriet for Grønland har udgivet bøger og materialer til undervisning i fagene dansk, regning, geografi og historie. Det er gode materialer, der i høj grad bygger på det visuelle, og som går langsomt frem. Alligevel må lærerne ofte gentage sætningerne flere gange, før eleverne har forstået meningen. Det største problem er dog, at eleverne ikke kan snakke med lærerne. De er kun i ringe grad i stand til at udtrykke, hvad de har oplevet. Opstår der konflikter mellem børnene, kan læreren ikke opklare problemet, men må ofte løse det ved at skille eleverne og bede dem tie stille. Når eleverne kommer i 3.-4. kl., begynder det at gå lettere.

For at udvide elevernes danskundskaber og deres begrebsverden er eleverne i Narssaq kommune de sidste 8 år blevet sendt på et 3 mdr.s DK-ophold i begyndelsen af 5. kl. Arrangementet er privat og betales af forældre, Narssaq kommune, Gladsaxe kommune og forskellige fonds. Der har været næsten 100 % deltagelse hvert år. Eleverne bor i private hjem, hvor der er et jævnaldrende barn, og udbyttet af opholdet er meget stort. Efter tilbagekomsten til Grønland udtrykker eleverne sig meget mere frit på dansk, og deres begrebsverden er udvidet betydeligt. De skadelige virkninger af opholdet er meget begrænsede, og eleverne er meget glade for at komme tilbage til forældrene.

I Narssaq bliver eleverne delt efter 6. kl. De elever, der skønnes at have mulighed for at tage en realeksamen, går de næste 2 år i en forberedelsesklasse, før de indstilles til reallinien. Er der tvivl om, hvorvidt en elev er egnet til reallinien, kommer eleven op til en prøve udarbejdet af skoledirektionen i Godthåb. De afsluttende prøver til realeksamen og 9.-10. kl. statskontrolleret prøve er de samme som i Danmark, blot har eleverne et fag mere: grønlandsk. Eleverne kan selv afgøre, om de ønsker at gå op til 9. kl. prøve i de enkelte fag efter 9. eller 10. årgang. Her er den grønlandske ordning altså mere fleksibel end den danske.

En ny skolelov for Grønland er under udarbejdelse. Foreløbig er der udarbejdet særlige læseplaner for Grønland. Især i orienteringsfagene adskiller de sig fra de danske. I den nye skolelov vil grønlandsk blive undervisningssproget og dansk det første fremmedsprog. Dette er målsætningen, men manglen på grønlandske lærere betyder, at det vil vare adskillige år, før dette mål bliver nået.

Den grønlandske skole er en broget verden, vidt forskellig fra den danske. Der er mange problemer at slås med og mange skuffelser. Generelt tror jeg dog godt, at jeg tør sige, at eleverne er meget lærevillige og interesserede. Forældrene er positivt indstillede overfor skolen, men kommunikationen mellem skolen og forældrene vanskeliggøres af det evige sprogproblem. Alle forældremøder kræver tolkning.

Tager den danske lærer da alene til Grønland for økonomisk vindings skyld? Næppe. Grundlønnen er 1000 kr. mindre i Grønland. Et større ugent-

ligt timetal, billigere bolig og »sparede udgifter« til f. eks. bil muliggør en opsparing. 1/1-1975 blev der indført kommuneskat i Grønland, så de økonomiske fordele er meget begrænsede. Mange lærere er sikkert taget til Grønland for at opleve den storslåede natur, der overvælder alle. Ud over skønheden, fjeldene, den rene luft og isbjergene giver naturen gode muligheder for fritidsbeskæftigelse såsom jagt, fiskeri, sejlsport, skiløb og vandreture. Livet i Grønland er ikke så hektisk og forjaget som i Danmark. Der er rig lejlighed til hyggeligt samvær med venner og kollegaer, som bor i umiddelbar nærhed.

Når de fleste danske lærere rejser hjem efter kortere tid i Grønland, behøver det ikke at skyldes skuffelser. De fleste har aldrig været indstillet på at »emigrere« til Grønland. De har fra begyndelsen planlagt 2-3-4 år i Grønland og ønsker at vende tilbage til Danmark efter en stor og rig oplevelse.

Det er meget uheldigt for den grønlandske skole, at så mange rejser hjem efter 2-3 år. Værre er det dog, at Grønland i år for første gang oplever mangel på danske lærere. Mange lærere tør ikke tage til Grønland, da de er bange for ikke at kunne få stilling i Danmark, når de ønsker at vende tilbage. Det kan være svært at få stilling på den skole eller i det område, man ønsker. De danske kommuner har her en lejlighed til at hjælpe Grønland ved at bevilge orlov i 2-5 år for lærere, der rejser til Grønland. I de fleste kommuner er der ansat så mange lærere, at man sagtens kunne sikre ansættelse ved en af kommunens skoler ved tilbagevenden fra Grønland.

Uddannelsen på Det nødvendige Seminarium

Af Svend Sørensen (69), tidligere seminarielærer, nu efterskolelærer

Læreruddannelsen på Det nødvendige Seminarium er en forsøgsuddannelse, der begyndte i september 1972. Til næste sommer er de studerende færdige på seminariet. Vi har grund til at forvente, at alle kan være glade for resultaterne. Herom senere i artiklen.

Indtil nu har den 4-årige læreruddannelse kun omfattet de 90 studerende, der begyndte på seminariet i 1972. Ved forsøgets afslutning vil Undervisningsministeriet tage stilling til, om Det nødvendige Seminarium skal fortsætte. Når denne artikel når læserne, vil seminariets ansøgning herom ligge på bordet i Undervisningsministeriet.

De studerende her skal til eksamen i alle læreruddannelsens fag. De skal bestå eksamen efter de samme krav, som gælder for andre lærerstudende. På eksamensbeviset vil Det nødvendige Seminariums læreruddannelse ikke tage sig anderledes ud. Her hører ligheden med den øvrige læreruddannelse imidlertid op. Læreruddannelsen på Det nødvendige Seminarium adskiller sig fra den sædvanlige læreruddannelse på næsten alle områder:

International periode med 4 mdr. studierejse

I begyndelsen af uddannelsen gennemfører de studerende en fire måneders studierejse til Indien og andre u-lande i Asien. Rejsen foregår i bus. I hver bus, som de studerende selv har istandsat og indrettet, bor der 10 studerende og en lærer, der her har bibliotek, skrivemaskiner, båndoptagere, arbejdsplads, køkken og sovemulighed. Tiden bruges til praktiske undersøgelser af befolkningens livsvilkår samt diskussioner og teoretiske studier. De fremtidige udviklingsmuligheder undersøges og diskuteres. Geografi og samfundslære trænger sig på anderledes end før. Virkelighedsnært. Efter rejsen er der sat tre måneder af til at sammenfatte rejsens resultater og forbinde det med studier af det danske samfund.

12 mdr. erhvervsarbejde

Derefter arbejder de studerende i erhvervslivet i 12 måneder. Perioden er delt. I de første tre måneder drejer det sig om at spare så mange penge op som muligt fra det, man tjener. Derefter blev det meste af opsparingen brugt

som udbetaling på 4 store huse, som de studerende flyttede ind i samtidig med, at der blev lejet yderligere 1 ejendom og en opgang i et nyt socialt boligbyggeri. Resten af de studerendes uddannelse er siden foregået i de seks byer, hvor de skaffede sig huse. Det er Hjørring, Holstebro, Sønderborg, Nyborg, Nakskov og Helsingør, i alt 6 byer med 14-15 studerende i hver by. Hvert af husene er stort nok til, at der er et værelse til hver og nogle fællesrum, der bl. a. bruges til undervisningslokale. Her fortsatte de studerende med yderligere 9 måneder med erhvervsarbejde. Samtidig med det læste de studerende samfundsfag udenfor arbejdstiden, men ofte med udgangspunkt i oplevelser og erfaringer fra arbejdspladserne. Arbejdsforhold, arbejdsmarkedets organisationer, det fagretslige system, lønssystemer, sikkerhed og sundhed i arbejdet, familjekoekonomi og meget andet.

I denne periode har de studerende lært meget om kravene i den hverdag, som gælder for den store del af den danske befolkning. Af hensyn til undervisningen er det godt, at den vordende lærer kender det samfund, som børnene kommer fra og bl. a. i skolen forbereder sig til et voksent virke i. Også af hensyn til et nærmere forældresamarbejde er det godt, at læreren kender til den hverdag, som de fleste forældre deler. Samarbejdet med forældrene er vigtigt for børnenes hele skolesituation. Det er de vigtigste grunde til, at erhvervsarbejdet indgår i læreruddannelsen på Det Nødvendige Seminarium.

55 ugers skolepraktik

Ved siden af timepraktikken på øvelsesskolen omfatter den sædvanlige læreruddannelse her i landet kun 12 ugers praktik, der sædvanligt er opdelt i 4 perioder med tre uger ad gangen og på en ny skole hver gang. Vi har fundet, at den sædvanlige praktik er for kort, hvis praktikanten skal nå at lære klassens situation og de enkelte børns baggrund at kende, hvad der netop er vigtigt, hvis praktiksituationen skal blive så realistisk, at praktikanten for alvor kan lære af den. Samtidig har vi fundet det nødvendigt, at praktikken og den faglige undervisning af de studerende blev knyttet nærmere sammen.

Derfor varer praktikken på Det Nødvendige Seminarium 55 uger i alt med 12 egentlige praktiktimer. Den er delt i kun to perioder, der begge begynder ved starten af et skoleår. Praktikken foregår på en skole i den by, hvor den studerende netop har arbejdet gennem ni måneder i erhvervslivet. Den studerende kender byen og lærer efterhånden klasserne og børnenes baggrund at kende. Han kommer også over de allerførste vanskeligheder og ind i et egentligt og udbytterigt samarbejde med praktiklærerne og børnene i klassen.

På samme tid modtager den studerende selv undervisning om eftermiddagen. Den gruppe af studerende, der bor sammen i f. eks. Hjørring, samles til undervisning i læreruddannelsens fag hver eftermiddag. De har kun ét fag ad gangen. F. eks. varer undervisningen i grunduddannelsesfaget dansk i 8 uger. Herefter kommer de studerende til eksamen. Først derefter begyn-

des på det næste fag. Denne periodelæsning gør det muligt for de studerende at fordybe sig i faget uden hele tiden at blive afbrudt. Periodelæsningen indbyder også til at lægge praktikken således til rette, at der er mange praktiktimer i dansk, når de studerende selv undervises i dansk. Forbindelsen mellem de studerendes egen undervisning og det samme fag i skolen er vigtig, men også svær.

Det er væsentligt at læreruddannelsen kan blive så realistisk, at den stiller de studerende overfor de udfordringer, der kan kvalificere de studerende til det kommende arbejde i folkeskolen.

Derfor har Det nødvendige Seminarium lang praktiktid, der er knyttet snævert sammen med de studerendes egen faglige uddannelse, der igen af hensynet til praktikken og for at muliggøre fordybelse i faget er tilrettelagt som periodelæsning.

De studerende er selv drivkraften

Indenfor uddannelsens rammer er det de studerende, der sammen med lærerne fastlægger uddannelsens nærmere indhold, naturligvis bl. a. med hensyn til de krav, der bliver stillet til eksamen. Men også med hensyn til de krav, som man efterhånden ved, at skolearbejdet vil stille.

Beslutningerne om seminariets økonomi tages også på fællesmøder, hvor alle studerende og lærerne deltager. I uddannelsen er der lagt vægt på, at samarbejdet mellem de studerende er muligt, når det er ønskeligt.

Alt dette tilsammen med, at uddannelsen for de studerende rummer mange og værdifulde praktiske oplevelser og erfaringer gør, at de studerende selv kan være drivkraften i uddannelsen. Der udvikles et reelt grundlag for at tage forsvarlige og fremadrettede beslutninger om uddannelsens indhold. Disse muligheder er i rigt mål blevet brugt af de studerende, der herved har fået endnu flere erfaringer til brug for beslutningerne om det videre forløb.

Det nødvendige Seminarium er blevet godt modtaget både på arbejdspladserne og i praktikskolerne. Mange praktiklærere har været glade for, at praktiktiden er så lang, at de studerende kan nå at blive til nytte i den daglige undervisning i klassen.

Indtil nu har de studerende været til eksamen i mere end halvdelen af læreruddannelsens fag, herunder i et af linjefagene. Resultaterne herfra giver os lov til at mene, at denne læreruddannelse ikke udstyrer de studerende med et dårligere fagligt grundlag, end den sædvanlige læreruddannelse gør.

I det hele taget er vores egne erfaringer med uddannelsen positive. De udgør det bedste grundlag for, at vi nu ønsker at gå videre med denne læreruddannelse. Vi vil vente spændt på afgørelsen.

Ikke alene læreruddannelsen, men enhver uddannelse må tilgodeses to hovedformål:

- 1) Den studerende må gennemføre en uddannelse, der udstyrer hende eller ham med de centrale forudsætninger for at udføre det erhverv, som uddannelsen sigter imod.

2) Den studerende må endvidere gennemføre en uddannelse, der er tidssvarende. Det vil sige en uddannelse, der samler det bedste i den eksisterende uddannelsestradition, tager sit indholdsmæssige, principielle og metodiske udgangspunkt i samfundets øjeblikkelige udviklingstendenser samt kigger mod fremtiden og afsøger den for tegn, som allerede nu kan lægges ind i uddannelsen.

Seminarieerne, der uddanner lærere, må altså tilgodese de studerende således, at de bliver i stand til at undervise i folkeskolen.

Det kan lyde banalt, men opfattes af os som ganske vigtigt at understrege – netop i forhold til den udvikling, der sker på læreruddannelsernes område og i debatten om disse.

Vi vil pege på to hovedtyper af vanskeligheder i denne forbindelse, vanskeligheder, der begge tager deres udgangspunkt i en opfattelse af folkeskolen, men i hver deres.

Den ene vanskelighed lyder således: Vi må uddanne lærere, der kan undervise i folkeskolen, således som vi ønsker folkeskolen skal være i fremtiden.

Den anden vanskelighed lyder således: Vi må uddanne lærere, der kan undervise i folkeskolen, således som den fremstår i dag.

Begge vanskeligheder opstår, fordi deres ophav glemmer, at folkeskolen ændrer sig. Og at den gør det i kraft af den samfundsmæssige udvikling omkring skolen og i kraft af alle læreres samlede erfaringer.

At deltage i og være en del af årsagen til denne udvikling i folkeskolen er altså det, der må uddannes til. Læreruddannelserne må altså anbringes midt i og tage deres udgangspunkt i den udviklingsproces, læreren i skolen må være beredt til at deltage i og være delårsag til.

Og når nu denne udvikling præges af faglige, strukturelle og styringsmæssige problemer og deres løsning, må uddannelserne da ikke tage de samme problematikker op i deres organisatoriske planlægning?

Vi skal altså hverken uddanne til folkeskolen, således som denne fremstår i dag – for den udvikler sig stadig; men heller ikke til den folkeskole, vi ønskedrømmer os til – for den skal vi selv være med til at udvikle.

Der må lægges vægt på snævrere forbindelser mellem den rent teoretiske indlæring og dens oplevelsesmæssige forudsætninger. På større nærhed mellem uddannelsens og det øvrige samfunds funktioner. På et langt større kendskab til folkeskolens hverdag og dermed på de betingelser, hvorunder det, man lærer, skal anvendes. På de studerendes større og mere personlige kendskab til det samfund, de selv lever i og som skolen er en funktion af. Og på de studerendes kendskab til den verden, der omkring os udgør afgørende bestanddele af de samlede betingelser for vores tilværelse.

På fagenes reorganisation, hvad angår form og indhold uden at der sker en forringelse af de områder, der kan betyde en forringelse af undervisningen i folkeskolen. På uddannelsesstedernes kritiske holdning overfor deres egen struktur og styring. Bl. a.

Minutbiografier

Følgende lærere er rejst fra seminariet eller ophørt med at have timer på seminariet: Andreas Boelsmand, Anni Hansen (gift Pedersen), Carl Anker Houliind, Erich Krichau, Bent Kvorning, Jens Hildgaard Pedersen og Kjeld Pedersen. Per Fuglested har et års orlov.

Kirsten Haastrup, født 17.1.1939 i Ollerup på Sydfyn. Lærereksamen fra Frederiksberg seminarium i 1962. Højskolelærer ved Grundtvigs højskole i Hillerød. Fra 1967-69 engelsklærer ved Mellemfølkeligt Samvirkes uddannelseskursus for ulandsfrivillige. Cand. pæd. i engelsk fra Danmarks Lærerhøjskole i 1972 og ansat samme sted som kandidatstipendiat fra 1972-75. I stipendiat-tiden udførtes forskningsarbejde om sprogfærdighed. Juli 1975: Den pædagogiske licentiatgrad. August 1975: Ansat ved Nr. Nissum Seminarium. Underviser i engelsk.

Carsten Gottlieb Hansen, cand. scient. i biologi. Uddannet på Københavns Universitet med speciale i græssernes systematik. Tilknyttet Københavns Universitet (Institut for Systematisk Botanik) i perioden 1970-1973 som undervisningsassistent og amanuensisvikar. Tilknyttet Danmarks Farmaceutiske Højskole i perioden 1972-1973 som amanuensisvikar og eksternlektor. Pædagogikum i foråret 1975 på Holstebro Gymnasium og ansat på Nr. Nissum Seminarium fra 1/8 1975 til undervisning i biologi på HF.

Per Bang Jeppesen, født 20.8.1948 i Silkeborg. Nysproglig student fra Herning Gymnasium 1967. Samfundsfag som hovedfag fra Institut for Statskundskab, Århus Universitet sommeren 1973. Afsluttet historie (bifag) jan. 1975. Vikar i samfundsfag okt. 74 til juli 75 på Th. Langs Gymnasium i Silkeborg, pædagogikum samme sted. August 75 ansat ved Nr. Nissum Seminarium, underviser i samfundsfag og historie.

Viggo Larsen, f. 19.4.1939. Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1967. Div. års- og suppl. kurser fra DLH, bl. a. i pædagogik og psykologi, specialpædagogik og klinisk psykologi I-II. Lærer i børne- og ungdomsforsorgen ved Skolehjemmet Vejstrup på Fyn 1967-70. Viceforstander samme sted 1970-72. Herefter ansat som konsulent for specialundervisningen (specielt undervisningen af socialt og emotionelt handicappede) ved skolepsykologisk rådgivning i Ringkøbing. Her ud over timelærer på Holstebro Gymnasium og HF og instruktør på forsk. lærerkurser. I indeværende skoleår tjenestefri i stillingen i Ringkøbing og vikar på seminariet. Underviser i psykologi og pædagogisk spec. C.

Thorikild Nielsen, f. 10.2.1943. Realeksamen, Nordvangsskolen i Glostrup. Erfaringer fra arbejdspladser til lands og til vands samt værnepligt ved Bornholmske Artilleri. Studentereksamen, Toftegård Statskursus (mat.-fys.). Lærereksamen, Københavns Dag- og Aftenseminarium (liniefag: geografi og matematik). Pædagogisk kandidateksamen, Danmarks Lærerhøjskole (geografi). Samtidig med skiftende uddannelsesforløb lærervikar og lærer ved Roskilde skolevæsen. Underviser i geografi og undervisningslære.

Søren Pedersen, født 24.1.1944 i Jelling. Lærerruddannelse fra Nr. Nissum Seminarium 1967 med fysik som liniefag. Lærer på Østervangsskolen i Hammel 1968-1975. Cand. pæd. i fysik fra DLH 1975. Ansat ved Nr. Nissum Seminarium august 1975.

Tage Øe, født 17.6.1941. Lærereksamen fra Nr. Nissum Seminarium 1964, faglærereksamen i dansk 1968, cand. pæd. i engelsk 1975. Lærer ved Løjtegårdsskolen i Tårnby kommune 1965-69, Petauke Secondary School, Zambia 1969-71, Skottegårdsskolen i Tårnby 1971-72, Københavns kommunale forsøgsskole Emdrupborg 1972-75. Ansat ved Nr. Nissum Seminarium 1975. Underviser i engelsk.

De lærerstuderende har ordet

Ny bekendtgørelse - ny mulighed

Af Edith Rasmussen, 11-2

Man kan vist roligt sige, at et stadigt tilbagevendende problem her på stedet, og mange andre steder iøvrigt, er at få folk til at interessere sig for deres relationer til det samfund, de lever i, så de derved tager aktivt del i det demokratiske system.

Det betyder her på seminariet, at den mulighed og den opgave der ligger i at have et DSR taber noget af sin værdi.

Derfor besluttede DSR i foråret at nedsætte et udvalg, der skulle undersøge mulighederne for bedre kommunikation mellem rådet og klasserne og desuden forsøge at aktivere folk i retning af rådsarbejde. Dette arbejde mandede ud i en såkaldt »strukturdag«, hvor man gennemdiskuterede love, prøvede på at finde de fejl og mangler, der kunne være, og kom med alternative løsninger.

Selv om man kunne have ønsket større tilslutning, må arrangementet betegnes som frugtbart. Ikke alene blev man enige om et nyt strukturforslag, de studerende opdagede desuden, at det kunne være interessant at arbejde med disse ting, og stemningen var meget positiv.

Arrangementet afsluttedes med en festlig aften for hele seminariet med underholdning og dans i festsalen.

DSR's største opgave er nu ved en lovrevision at indfri de forventninger, der ligger i det nye strukturforslag.

Det nye, der søges gennemført, er i hovedtræk flg.:

1. En bedre kommunikation ud til klasserne.

En udbredt opfattelse er denne, at den manglende interesse i høj grad skyldes manglende viden om, hvad man arbejder med i rådet. Dette problem søges løst ved en såkaldt O-time én gang om ugen.

I denne time kan klasserepræsentanten informere om, hvad der er sket, og klassen kan samlet tage stilling til, hvad der skal ske. Det tilstræbes fra vores side at få placeret denne time på samme tid for hele seminariet og HF, da den så også kan bruges til forskellige fælles arrangementer og samarbejde.

2. Større decentralisering.

Vi vil forsøge at dele opgaverne ud på så mange hænder som muligt. DSR har en hel del både faste og midlertidige udvalg, disse søges besat af hovedsagelige ikke-rådsmedlemmer. Desuden vil vi forsøge at få formandsarbejdet delt ud på et forretningsudvalg for derved at lette arbejdsbyrden for den enkelte og sikre, at der arbejdes objektivt efter de studerendes ønsker.

3. At skabe debat og arbejdslyst i rådet.

Der skal foruden klasserepræsentation vælges 5-6 rådsmedlemmer. Dette skal efter loven ske på DSF (de studerendes forsamling).

Der er måske mere end én studerende i hver klasse, der ønsker at gå ind i rådsarbejde og ønsker repræsentation. Man kan desuden være nogenlunde sikker på, at de studerende, der stiller op til valg på DSF, vil deltage aktivt i arbejdet, og skabe konstruktiv debat på stedet.

Der er desuden en del praktiske ting, der søges ændret, men det vil føre for vidt at komme ind på det her.

Foreløbig har det nye lovudkast ikke været til afstemning blandt de studerende, og vi må afvente resultatet.

Men midt i alt det interne arbejde, må vi ikke glemme alle de uddannelsesmæssige problemer, der ligger foran os. Vi har lige fået en revision i læreruddannelsesbekendtgørelsen.

Til dette revisionsarbejde blev der af undervisningsdirektøren nedsat et udvalg med bl. a. 2 repræsentanter fra LL.

Nogle af de ting man har opnået, er bl. a.:

En forenkling af eksamenssystemet, således, at den lokalt stillede prøve i de fag, hvor man hidtil har haft 2 skr. prøver, er bortfaldet, samt i enkelte fag fuldstændig afskaffelse af skr. eksamen.

Kurset førstehjælp bortfalder og kurserne familiekundskab, sundhedslære, færdselslære og erhvervsorientering bliver lagt ind under de pædagogiske specialer, og bliver derved eksamensfag.

Endvidere har man ønsket at udbygge de studerendes indflydelse på undervisningen og dennes tilrettelæggelse m. v. hvilket er kommet til udtryk i § 16, der blandt andet åbner mulighed for oprettelse af fagudvalg i hvert fag ved det enkelte seminarium.

LL vil så prøve at danne landsdækkende fagudvalg, der kan samarbejde på tværs af seminarierne.

Et fagudvalg er et udvalg bestående af årgangsrepræsentanter i det pågældende fag samt faglærere, der så i fællesskab kan arbejde på planlægningen og udveksle erfaringsmateriale.

Netop i dannelsen af fagudvalg ligger der en stor opgave for DSR, og det vil vi komme til at arbejde hårdt på i det kommende år.

Det er jo ikke nogen lovrevision, så hvis vi ønsker at få noget ud af den nye bekendtgørelse, må vi være aktive og bevidste om de muligheder, den gemmer.

Desuden synes jeg, at revisionsarbejdet på glimrende vis har vist, at vi må få så mange medlemmer i LL som muligt, da det er vort eneste samarbejdsorgan til ministeriet og samfundet. Kun ved stor repræsentation kan vi komme til at gøre vore meninger gældende. Og vi må samtidig med vi tager vor uddannelse, oplyse omverdenen om, hvad vi mener om denne.

P.S. De omtalte lovændringer er nu vedtaget af de studerendes forsamling.

Idrætsforeningen HELLAS - et konkurrenceforetagende??

Af Gunnar Nordestgaard, IV-4

Et godt initiativ!

I april måned oplevede seminariets foreninger pludselig et tilløb til noget enestående i Nr. Nissums Seminariums historie.

En forening (idrætsforeningen *Hellas*) indbød samtlige andre foreninger, interessegrupper samt bladet Kommunikation til en uformel drøftelse af mulighederne for et samlet arrangement ved det nu påbegyndte skoleårs start.

Hvis dette skulle lykkes, var begyndelsen lagt til et tæt og længe ventet samarbejde foreninger og interessegrupper imellem.

I Kommunikation var stemningen høj, idet vi ved en tidligere lejlighed selv havde stået for at skulle arrangere et efter normale forhold kæmpearrangement i festsalen. Det var Kommunikations store *Galla-aften*, hvor op mod 700 lærere og studerende lod sig underholde en hel aften. Jo, vi vidste nok, hvad det ville sige at stå med et sådant arrangement alene!

Med dette initiativ imødeså vi en slags Nr. Nissum Festuge, hvor vi alle på lige fod skulle komme med indslag alt efter evne og temperament. Det overordnede mål måtte ligesom være, at så mange som muligt blev aktiviseret og indgik i festlighederne. Jeg selv havde i en sen aften, inden øjenlågene blev for tunge, ligget og fablet om »fagenes fest«, hvor de enkelte linjehold samt grunduddannelseshold tog initiativ til at lave noget, som på en eller anden måde var karakteristisk for deres fag. Det var faktisk spændende!

Ud over Kommunikation var Jazzklubben, Spejderklubben, Skytteforeningen, Filmklubben og som indbyder, *Hellas*, repræsenteret.

Som det blev fremlagt fra Idrætsforeningen *Hellas*, havde man forestillet sig, at hver forening/klub m. v. var meget interesseret i at præsentere sig selv ved en sådan lejlighed. Det var jo en helt naturlig ting. Man går vel ikke ind i et arbejde i en forening el. lign., med mindre, man mener, at dette har noget at give en selv og andre.

Men så kom det, der ligesom fik bægeret til at flyde over.

Og under overfladen?

»Vi fra vor side er meget interesseret i at få afviklet sportsdagen,« sluttede Hellas deres oplæg til drøftelsen.

Det var efterhånden ved at gå op for mig, hvor humlen lå begravet. Jeg erindrer tydeligt, under hvilke former de sidste sportsdage er forløbet. Man har i de sidste år fundet en aftagende interesse for dette årligt tilbagevendende arrangement.

Spørgsmålet, om man averhovedet, som tidligere, kunne tillade sig at søge undervisningen suspenderet en hel dag, for at en lille del af seminariets studerende med god samvittighed kunne dyste om udtagelserne til DSI (Dansk Seminarie Idræt), var begyndt at melde sig. Det forekommer mig, at efterhånden som konkurrenceidrætten har vundet mere og mere indpas i Hellas, har man afskåret en stor del studerende fra at deltage. Jeg erindrer pludselig en studerendes indlæg i Kommunikation om klasses timerne. Vedkommende havde indset de overordentlig vigtige sociale muligheder for en klasse, der ligger i at kunne mødes en time om ugen i en gymnastiksal. Her kunne der bl. a. spilles »folkelig« volley-ball. Men Hellas fastholder at de, der søger klasses time, skal sidestilles med de øvrige kontingentbetalende medlemmer. Er det ikke i sagens interesse (idrættens), at så mange som muligt får skabt en interesse for at motionere i fritiden? Det vil Hellas nok også hævde, men det kan da gøres så besværligt for den gruppe mennesker, at den hellere holder sig væk! Det var et sidespring, men det hører alligevel med til det billede, jeg efterhånden har fået af Hellas.

Nu må læseren ikke misforstå mig derhen, at jeg afskyr enhver form for konkurrence, men her er der tale om at fremhæve den individuelle konkurrence på bekostning af den mere gruppeorienterede. Det kunne nemlig sagtens lade sig gøre at arrangere det anderledes, hvis viljen havde været til stede. Det blev faktisk foreslået, at alle studerende (gerne holdvis) skulle opfordres til at stille op i alle discipliner; altså at gøre et ihærdigt forsøg på at få alle med. Der var endvidere tanker fremme om at genindføre sækkevæddeløb, tovtrækkeri m. v.

Hvorfor kunne et sådant arrangement ikke være Hellas' indslag i »festugen«? – Det tog for lang tid, der var for mange problemer forbundet med afviklingen og sidst men ikke mindst: derved fik man jo ikke udpeget deltagerne til DSI!

Udspillet var ikke ærligt! Det var ikke et reelt forsøg på at samle alle foreninger til ét stort arrangement med mange små elementer, men efter min mening, et forsøg på at lade andre skaffe et større publikum til Hellas' konkurrenceidræt!

Hellas' syn på sportsdagen

Af Erling Frost, IV-3 og Keld Christensen, II-3

Skal vi bevare sportsdagen?

På baggrund af den kritik, der i de sidste år har været rettet imod Seminariets sportsdag, føler vi os forpligtet til, som medlemmer af Hellas' bestyrelse, at tage del i denne debat.

I erkendelse af at deltagerantallet ved de senere års sportsdage har været dalende forsøgte Hellas i foråret at råde bod på dette ved at optage kontakt med Seminariets øvrige foreninger for om muligt i fællesskab med disse at lave en seminariedag med mange forskellige aktiviteter. Hvor altså det idrætslige kun er en enkelt gren af de mange tænkte arrangementer.

Desværre kunne denne tanke ikke realiseres, idet hver enkelt forening følte sine egne interesser truet. Man mente at Hellas' rolle ved et sådant arrangement ville blive for dominerende.

Det kan vi med det samme slå fast, at det ikke var hensigten med vort initiativ.

Selv om det ikke lykkedes i år at få stablet dette fællesarrangement på benene, skal det ikke forhindre os i endnu en gang at tage et initiativ til et samarbejde om en seminariedag (måske en slags fagenes fest), hvor hovedformålet måtte være at alle interessegrupper præsenterer sig selv.

Men hvis et sådant samarbejde skal kunne realiseres er det en tvingende nødvendighed, at alle kommer med en positiv indstilling og ikke som i foråret hvor nogle sad og bavlede om præmisser og beskyldte os for at have ført dem bag lyset. De gjorde sig ikke engang den ulejlighed at høre vores argumenter, men sad hele tiden og talte om konkurrenceidræt og kom med krav om at dysterne på sportspladsen ikke måtte være basis for en udtagelse til DSI-stævnet.

Til slut lige et par ord om hvordan sportsdagen 1975 forløb.

I år havde Hellas som noget nyt forsøgt at få samlet alle finaler, svømning, atletik, håndbold og fodbold, på selve sportsdagen. Der udover afviklede skytteforeningen en klasseskydning.

Men for at kunne få alle disse aktiviteter afviklet på en enkelt dag, var det nødvendigt at arrangere indledende kampe og heats i ugen op til sportsdagen. Da tilmeldingerne indløb var vi glade for den store interesse, men desværre var der for mange, der blev væk uden at sende afbud – for dårligt.

Men selve dagen gik perfekt, vejret var tiptop, og dagen igennem var der mange mennesker på stadion. Der var mange gode og spændende kampe og som afslutning på konkurrencerne var der en festlig kamp mellem lærerne og IV årgangs andet hold, der var udklædte.

Om aftenen var der præmieoverrækkelse på Borgen og til slut var der mulighed for at alle kunne få rørt benene til diskoteksrytmer i Studiegårdens kælder.

Bagefter var der mange lovord til Hellas for en god og afvekslende dag. Så mon ikke at der også til næste år skal kunne arrangeres en sportsdag under en eller anden form?

Vi tror og håber det, vi vil i hvert fald gøre vores til det.

Aktive studerende

Af Bjarne W. Jensen, IV-1 og Niels Palle Johansen, IV-1

I efterårsferien 74 gav Baunsbak Jensen startskuddet til den efterhånden så velkendte indoktrineringsdebat (kapitalen skal jo have en syndebuk for sin krise – og hvad er så mere naturligt end at bruge dem, som vil bekæmpe kapitalen?).

Samtidig oplevede vi her på seminariet en borgerlig manipulation i rådsarbejdet, idet man bremsede alle sporadiske forsøg fra de studerendes side på at tage aktivt del i den uddannelsespolitiske debat.

Dette var de egentlige grunde til dannelsen af Aktive Studerende. Aktive Studerende er en tværsocialistisk interessegruppe, hvis mål er samling af venstrefløjen på Nr. Nissum Seminarium.

Vi vil aktivt tage del i den løbende debat om uddannelsespolitiske spørgsmål og dermed bringe socialistiske tanker ind i debatten.

Midlerne til opnåelse af disse mål vil være dels at deltage i den interne debat på seminariet og HF kurset f. eks. gennem Kommunikation, på møder og i klassen. Dels ved at forsøge at drage det omliggende samfund ind i debatten, idet vor væsentligste kritik af uddannelsessystemet er dets isolation fra det øvrige samfund. Dette gælder ikke mindst Nr. Nissum Seminarium og HF kursus.

Vi har f.eks. arrangeret forevisning af – og debat omkring »Historiebogen«, en film, som på en meget morsom måde giver udtryk for en marxistisk historieopfattelse. Vi har afholdt et debatmøde med nogle uddannelsespolitiske ordførere fra folketinget: Freddy Madsen, Kommunisterne, Svend Haugegaard, Det Radikale Venstre, samt en repræsentant fra Venstre. Kristine Heltberg, SF og Steen Folke, VS meldte desværre afbud i sidste øjeblik.

I forbindelse med dette møde blev vi interview'et i regionalradioen. Da udsendelsen to timer senere kom i æteren, forlød det, at Nr. Nissum Seminarium og HF-kursus var blevet rødt. (Vi var da 20 medlemmer)!!! Nu, vi snakker radio, har vi en lille sjov hverdagshistorie, som fortæller lidt om en »rød organisations« begyndervanskeligheder i Nr. Nissum.

På et tidspunkt forlød det, at Aktive Studerende ville »sætte sig på« Radio Ad. L. Hansen og bruge den i propagandaøjemed, hvorefter to anderledes-tænkende straks »satte sig på« mandag aftenernes sendetid.

Nå, indrømmet, ingen røg uden brand, som man siger. Vi havde på et møde snakket om at lave en enkelt aften med socialistisk musik.

Vi har også mødt modstand af anden art, f. eks. har nogle foreningsledere følt sig trådt på tærne, da vi valgte navnet til gruppen. (Det er et dårligt navn – selvfølgelig kan man være aktiv på andre områder).

Afsluttende kan vi sige, at den nævneværdige modstand vi har mødt i opbyggelsen af Aktive Studerende er kommet fra anderledes-tænkende studerende, og har desværre ikke altid været lige saglig, medens vi ingen vanskeligheder har mødt fra seminariets side. Vi har, på lige fod med andre, fået vort lokalebehov dækket osv.

Vort fællesskab - er det noget særligt?

Af Jens Peder Poulsen, III-1

Hvad er et fællesskab? Hvordan føler man i et fællesskab? Hvordan trives og udvikles et fællesskab? Hvordan virker et fællesskab?

Det må være nogle af de spørgsmål, man må stille sig selv, når man har påtaget sig den opgave, at fortælle om et af de fællesskaber, som findes her på seminariet, og som nok er af dem, der kan skrive sin oprindelse længst tilbage, nemlig til 1893.

Jeg skal med det samme gøre opmærksom på, at det er yderst lidt, jeg kender til, hvordan *Sparta*-fællesskabet (nå – I havde/havde ikke gættet det) virkede i disse første tider, men en lille smule har man da fået at vide gennem tiderne. Vi har jo både en pedel og en rektor, som har været her igennem mange år – eller, hvis følgende under en snak med en lærer i blokpraktik bliver sagt: Næ, har du boet på Sparta, – ja, så kan en konference sagtens blive til 2 eller 3 timer. Igennem de ting, vi har fået at vide, kan vi jo nok se, at tiderne har ændret sig lidt, eller meget. Dengang, man fyrede med tøv på alle værelser, tøvene blev hentet ovre i det nuværende cykel-skur, – eller dengang, da en af præsidentens eller kongens, som det var dengang, vigtigste opgaver var at gå rundt og se efter, om lysene var slukkede på værelserne kl. 22,00 – eller dengang, man skyndte sig med at gemme kortene væk, hvis pedellen uventet kom på besøg.

Hvad er et *Sparta*-fællesskab så i dag?

Her kommer jeg jo i konflikt med mig selv, for hvad skal jeg fortælle, og hvad skal jeg undlade at fortælle. Hvis jeg fortæller for meget, kan jeg jo risikere at skade vort fællesskab, og det skulle jo ikke gerne blive sådan, at man kan sige: Han udleverede *Sparta*, så nu er der ikke noget fællesskab mere.

Det er vel også noget af det, der kendetegner et »nærfællesskab«, at man har nogle ting, som man vil beholde for sig selv. Ellers er et fællesskab vel noget med samarbejde – solidaritet – rettigheder/forpligtelser – skrevne/uskrevne love – og for vort vedkommende er traditioner en væsentlig bestanddel. Den vigtigste ting i et fællesskab er vel, at man har noget at være fælles om, og hvad er så det for vort vedkommende? Det er, at vi er i den fælles situation, at vi skal være på Nr. Nissum Sem. i indtil 6 år, og at vi i det tidsrum skal have et sted at bo. Vi er så rent tilfældigt landet på gamle Sparta. Vi kommer med hver vore forudsætninger – vore normer – vore opfattelser og vore forventninger. De må så køres sammen til en større portion af de forannævnte.

Her indenfor denne nye portion må enhver så prøve at tilpasse sig og sit – her er det nok, at nogle er faldet udenfor i tidens løb, og der er så opstået den myte, at spartanerne ikke ville have ham optaget blandt den indviede skare. Det er bare ikke rigtigt, vi har i hvert fald ikke i min tid stemt nogen ud, om det er sket tidligere, ved jeg ikke.

Sparta har som før omtalt nogle traditioner, og dem forsøger vi jo på bedste måde at fortsætte. Men som det er sket så mange andre steder i samfundet, er der også her sket en ændring eller måske en modernisering indenfor de sidste 10 år. Man er mere uvillig til at lade sig lede af nogle gamle regler (– uskrevne love) end man var tidligere. Da satte man, efter hvad jeg har forstået, en ære i at hævde traditionerne og følge dem. Men disse traditioner i moderniseret udgave er selvfølgelig også i dag med til at forme spartanerne.

Er Sparta så stadigvæk noget særligt? – Ja, det må enhver jo gøre op med sig selv, men for os, der er spartanere, er det noget særligt. Det er ikke bare et sted, hvor vi bor, – nej, det er faktisk vort fælles hjem, hvor alle kender hinanden, hvor alle kommer hinanden ved, hvor alle respekterer hinanden, hvor man forstår, at et »f familiemedlem« på et tidspunkt har brug for samvær, og på et andet tidspunkt har brug for at være sig selv.

Dette eksisterer også andre steder – det eksisterer her på Sparta bare en lille smule mere end normalt, og derved er det for os blevet noget særligt.

Man kan måske synes, at jeg har sprunget over nogle ting, som udefra set gør os lidt anderledes. Vi har næsten alle stor interesse for idræt – vi har vores bygningsfest – vi har vores kaffeordning, vores ølordning, og vore madklubber – vi har vore trøjer – vi har vore åbne døre og måske flere andre ting – hertil vil jeg sige, at det er bare det, som sætter prikken over i'et. Det væsentlige ligger altså i, at man, efter at man er kommet til Sparta, er indstillet på at blive spartaner. Og hvad er så det – ja, det skulle gerne nu fremgå af det, jeg har skrevet, eller også står det mellem linierne.

Hermed vil jeg på spartanernes vegne gerne sende en hilsen til alle gamle spartanere og til årbogens læsere.

Omkring »Hønseshuset«

Af Karin Larsen, II-7

Et studium – et seminarium – et fællesskab af 800 mennesker, det er hvad man kan opleve i Nissum. Og dog, kan man være fælles med så mange på en gang? Bliver man ikke let ene i mængden? Når så mange er sammen er det naturligt, at man søger sammen med andre, der har samme indstilling som én selv, og finder sine venner mellem dem.

Jeg er i Nissum på 4. år og har levet med i et fællesskab, som har haft afgørende betydning for mig. Fra begyndelsen fik jeg kontakt med nogle kristne her, og de sidste 2¹/₂ år har jeg været indlemmet i »Hønseshuset«s fællesskab, der består af 3 piger, et ægtepar og en lille Benjamin, plus mange andre, der ikke bor her, men lægger vejen omkring af og til.

Gennem de 2¹/₂ år har jeg oplevet, hvad det vil sige at leve sammen med andre kristne. Jeg har set, hvad mennesker kan få ud af et fællesskab, der ikke bygger på, hvad de er og indeholder, men som har sin grund i, at Jesus Kristus er verdens frelser og vor Herre, og at Bibelen er autoritet over vore liv. På den baggrund har vi alle fået meget ud af at være sammen, også selv om vi er meget forskellige.

Man kan være fælles om mange ting, for os har det naturligt været Guds ord, der fik os til at søge sammen.

Huset har tit myldret af mennesker, der skulle til bibelkreds eller bedekreds, eller måske bare ud og have en kop kaffe. Hvis det sidste har været tilfældet, ender det som regel med, at vi synger og spiller sammen og slutter dagen med en andagt. En anden måde, vi dyrker fællesskabet på, er når vi allesammen samles til de møder KFS afholder på Borgen. Søndagene er noget specielt. Da samles vi tit for at drikke morgenkaffe, og så kører vi i kirke sammen.

Der kan fortælles meget mere om de aktiviteter, der udfolder sig i det kristne fællesskab, netop fordi der er mange. Men drukner det egentlige fællesskab ikke i al foretagsomheden?

Det synes jeg ikke er tilfældet her. Ved at være sammen med andre kristne, har jeg fået at se, hvor meget det betyder, at man har fået nogle at være sammen med. Betydningen strækker sig langt længere end blot til de timer, hvor vi er mange sammen, fordi der opstår venskaber som ikke er overfladiske.

Venskaberne, der knyttes i det store fællesskab, betyder meget også når man kun er få sammen.

Det er godt at komme til nogen man kender, og som kender én, og med dem drøfte tanker og problemer. Man ved, at de altid vil gøre, hvad de kan for at forstå og hjælpe.

Det er blevet meget klart for mig, hvad Paulus mener, når han taler om at menigheden udgør et legeme. Den enhed, som en organisme naturligt er i,

genfindes i et kristent fællesskab og Kristus er hovedet på legemet. Paulus understreger samhørigheden ved at sige: »Når et ben lider, så lider hele legemet.« Med det citat vil jeg blot fortælle, at man mærker, at der er plads til én i fællesskabet, og der er brug for én, og hvis der er problemer, er der nogle, der vil hjælpe, bl. a. ved at vise hen til Ordet.

Med vort fællesskab vil vi gerne betyde noget for hinanden og vise hverandre hen til Kristus, men samtidigt ønsker vi, at endnu flere må komme med i fællesskabet. – At andre må se, at Jesus er Herren.

Erfaringer fra HF kurset

Af Nils Christensen, 2. HF H

Jeg har fået som opgave at fortælle lidt om de forventninger, jeg havde til stedet, før jeg kom, lidt om mine første indtryk, og til sidst lidt om min indstilling nu, hvor jeg står foran min afsluttende eksamen. Det er virkelig ikke nogen let opgave eftersom et hav af forskellige indtryk endnu ikke helt har dannet en færdigset helhedsopfattelse.

Jeg valgte at søge om optagelse på netop dette kursus af tre vidt forskellige hovedårsager: 1) Jeg er ganske sikker på, at skolen er placeret i den aller smukkeste del af landet, hvilket havde en kæmpe betydning for mit valg. Jeg ønskede på ingen måde at komme til at bo i en stor by. Store byer er ensbetydende med menneske-koncentrationer af et omfang, jeg ikke tror virker fremmende på menneskelig trivsel og glæde, 2) Jeg kendte forskellige mennesker, som alle havde været glade for deres ophold, de påstod at stedet virkede »studiefremmende«, 3) De selvsamme mennesker havde garanteret mig, at skolens ledelse ikke forsøger at påtvinge eleverne en bestemt livsopfattelse (?). Jeg traf mit valg.

Mine første oplevelser var alle af absolut positiv karakter. Lærerne virkede venlige og imødekommende, lokalerne ualmindeligt velholdte og lyse. Skolen og HF-rådet havde, den første uge, planlagt et udmærket program, som bevirkede, at man både hurtigt og nemt lærte stedet at kende.

Senere da forholdene blev lidt mere vante, fik man unægteligt et mere nuanceret syn. Det varede således ikke længe, inden man blev klar over, at der her i Nr. Nissum er store modsætninger mellem nye og gamle ideer.

Således er der naturligvis også andre ting, som gør opholdet mindre godt. Eksempelvis kan nævnes den høje klassekvotient (28 pr. klasse), der ofte umuliggør en fornuftig undervisning. Ligeledes må det nævnes, at de studerendes økonomiske situation i dag er af en næsten katastrofal karakter. Et toårigt ophold på et HF-kursus kan være en bekostelig sag. Det er skammeligt, at politikerne så totalt mangler forståelse for hele uddannelsesområdet. Man er ikke alene villig til at byde de studerende latterlige økonomiske vilkår, nej også selve undervisningen rammes gang på gang af asociale nedskæringer.

Disse ting bør i høj grad nævnes her, det er nemlig forhold, som dag efter dag er med til at gøre livet surt for de studerende.

— — —
Mit store helhedsindtryk er imidlertid positivt. Stedets væsentligste kendetegn er et godt arbejdsklima, dejlige omgivelser og en venlig og positiv holdning hos både lærere og lokalbefolkning.

Hvem skal bestemme

Af lektor Thorkild A. Nielsen

Undervisningsminister Ritt Bjerregaard har givet udtryk for at lærerne skal undervise i det, som politikerne bestemmer. Endvidere har ministeren sagt følgende: »Der er snævre grænser for, hvor langt politikerne kan distancere sig fra deres vælgergruppers synspunkter.«

Altså: Folket bestemmer via politikerne. Men her er noget, som jeg ikke kan forstå.

Jeg vil belyse problemet ud fra det fag, som jeg kender mest til, nemlig biologi.

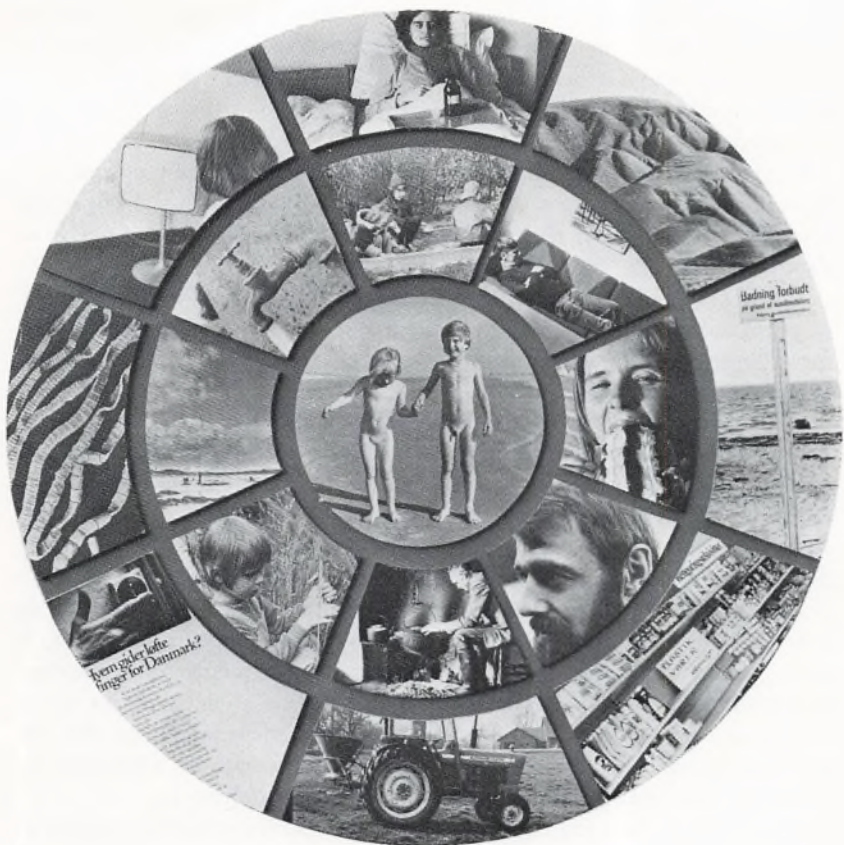
Biologi er læren om det levende. Vort kendskab til livsprocesserne og til organismernes behov er steget enormt i de senere år. Vi kender efterhånden meget til samspillet mellem organismerne indbyrdes og til deres vekselvirkning med det fysiske miljø.

De seneste årtiers økologiske forskning har vist os, at mennesket er en uhyre vigtig del af verdens biologiske og fysiske miljø. Kendskabet til dyre- og plantearters samspil med omgivelserne og til hele områdets økologi har lært os en mængde om de principper og fine balancer, der hersker i naturen. Men det har også åbnet vore øjne for det ansvar, mennesket har ved at bruge uafhængigt af langsomt fornyelige ressourcer, ved at bryde ind i naturlige kredsløb og ved at ødelægge eksisterende balancer.

Vi kender ikke alle disse begreber fra vor egen skoletid. Mange husker en naturhistorieundervisning, hvor der var lagt vægt på ganske andre ting.

Biologien har – ligesom en række andre fag – været katekese i de pædagogiske strømninger, der har fundet sted op gennem historien. I vor barndom herskede vel det formale dannelsesprincip, hvor man valgte stoffet med henblik på elevens videreuddannelse. Det var ofte et sammentrængt gymnasiepensum, hvor det gjaldt om at få så mange detaljer med som muligt. Fra denne tid stammer den megen tale om støvdragere og kindtænder.

Da den elevcentrerede undervisning dukkede op, mødte naturhistoriens stof stor modstand. Nu skulle der kun undervises i noget, som barnet direkte kunne udvikle sig fra. Værst gik det, da metodeformalismen fremkom. Her stillede man spørgsmålet: Hvad vil barnet få brug for, når det bliver voksent? Da dette var vanskeligt at besvare, opgav man ofte at beskæftige sig mere med det. I stedet lagde man stor vægt på, at barnet blot skulle lære

Den inderste cirkel omkring børnene forestiller vore behov: Impulser, føde, vand, varme, ilt, hvile, oplevelse og udfoldelse.

Den yderste cirkel viser omgivelsernes begrænsninger: Miljøets psykiske påvirkning af os, skadelige dyr og planter, virus, forurening, ødelæggelse af jord samt mangel på energi og råstoffer.

nogle metoder, så at det senere kunne tilegne sig den viden, som måtte blive nødvendig.

Men her glemte nogle pædagoger, at metoderne afhænger af stoffet. Det er stoffets egenart, som bestemmer metoderne.

I dag vil man nok sige, at både stof og metode er nødvendige enheder i den helhed, som undervisningen helst skal være. Pædagogerne vil nu lægge vægt på at læreren tilrettelægger sin undervisning, så at den – for biologiens vedkommende – »lader naturen åbenbare sine grundlæggende strukturer for barnet«.

For at kunne dette, må biologiundervisningen tilrettelægges på en ny

måde. Stoffet må omhandle de af fagets begreber, relationer, principper og teorier, som sætter eleven i stand til at forstå menneskets fysiske og psykiske behov samt omgivelsernes muligheder og begrænsninger. Stoffet må bidrage til, at han erkender menneskets indflydelse på og ansvar for vore fælles livsmuligheder.

Denne erkendelse kan sikkert opnås gennem en økologisk indsigt, som fås ved at beskæftige sig med de levende organismers biologi. Derigennem blotlægges de principper og fine balancer, som også gælder for mennesket og dets virke i den øvrige biologiske verden.

Det kan selvfølgelig være svært for læreren at omlægge undervisningen, så at man ikke længere lærer om planten eller dyret »for dets egen skyld«, men bruger dem som midler til at vise en lang række begreber og lovmæssigheder, der også gælder for os.

Barnet skal da selvfølgelig stadig kunne glæde sig over og undre sig over det enkelte dyr eller den særlige plante. Det er helt nødvendigt for at få interesse for verdens biologiske aspekter. Og det vil være lykkeligt, om læreren kan give eleven en lang række oplevelser i og med naturen. Dermed skabes værdier, som er uvurderlige for det enkelte menneske, og som stadig bliver mere nødvendige for storbymennesket i industrialismens tid.

Det må anses for vigtigt, at eleven arbejder med ting, han kan glæde sig over. Det må være godt at beskæftige sig med ting, som fungerer godt, er godt tilpassede til omgivelsernes muligheder og som minder om en vidunderlig udvikling af livets organismer. Man kan tvivle om, hvorvidt det er rigtigt, at eleven f. eks i den kommende samtdsorientering altid skal beskæftige sig med problemer og kriser. Vil det give ham en tilfredshed og glæde, der kan hjælpe ham fremover i de daglige problemer?

Men det er vigtigt, at stof og metoder bruges, så at eleven får lejlighed til at forstå virkelighedens komplicerede samspil. Det økologiske perspektiv må blive grundlaget for, at eleven som voksen kan tage stilling til videnskabens og teknologiens frembringelser og til vore egne behov og ønsker.

Det er lettere at vise fagets mere tydelige samfundsmæssige aspekter, da den biologiske viden skaber et stadigt vigtigere grundlag for vor eksistens.

Den forlængede levealder, den forbedrede sundhedstilstand og den høje standard inden for den medicinske og kirurgiske behandling skyldes vort større kendskab til menneskets behov.

Medicinindustrien bygger på vor viden om cellers bygning og funktion og undersøger, hvilke stoffer, der kan hjælpe i behandlingen af syge celler.

En stor del af vort erhvervsliv er baseret på biologisk viden. Landbruget drager nytte af nye husdyrracer, bedre plantesorter, mere effektiv sygdomsbekæmpelse og mere velegnede dyrkningsmetoder. I gartneri og skovbrug arbejdes der videre med den biologiske viden om planteforædling, planternes næringskrav og skadedyrsbekæmpelsen.

Nærings- og nydelsesmiddelindustrien udnytter den biologiske viden på flere måder. Husdyrene kontrolleres for snyltere, der kan skade os, føde-

varer tilsættes livsvigtige stoffer, og angrebet af svampe og bakterier i råvarer og færdigvarer forhindres gennem foranstaltninger, der er baseret på vort kendskab til disse organismers biologi.

Det er også ret let at påpege vor tids biologiske miljøproblemer og at komme med løsningsforslag til disse.

Skal man karakterisere miljølæren kort, må det være: Forståelse for de konsekvenser, som menneskets talmæssige, økonomiske og tekniske ekspansion har og kan forventes at få for det enkelte land og det enkelte menneske. Miljølæren omfatter således emner som: Menneskets behov, omgivelsernes muligheder og begrænsninger, herunder naturforvaltning, forureningsbekæmpelse, problemer med relationer til menneskets velfærd og sundhed i fritids- og arbejdsmiljøet, samt forståelse for fælles ansvar af miljømæssige problemer.

Enhver kan se, hvor ønskeligt og nødvendigt det er, at skolens ældste elever bliver gjort bekendt med disse begreber.

Der er da også en stadig større mængde mennesker, der kan se betydningen af dette. En Gallupundersøgelse i 1974 viste, at 71 % af de adspurgte ønskede, at man skal sætte folkeskolens undervisning i miljøproblemerne på linie med sprog og fysik.

Man må dog mene, at 71 % må være en betragtelig del af vælgergrupperne. Jeg kan derfor ikke forstå, at miljølære ikke er gjort obligatorisk i den nye skolelov.

Trods adskillige henvendelser til den nuværende og forrige undervisningsminister og til folketingets medlemmer er miljølæren ikke blevet indført, selv om så mange ønsker det. Dette kunne tyde på, at der alligevel er ret vide grænser for, hvor langt politikerne kan distancere sig fra deres vælgergrupper.

Man kunne derfor fristes til at spørge: Hvem er det egentlig, der bestemmer i tilfælde som dette?

Endvidere kan man undre sig over, at det danske folketing ikke har rettet sig efter en vedtagelse i FN fra 1974, hvori det hedder: »Det drejer sig om, at alle mennesker begriber, hvad økologi er. Reform af skolens pensum er nødvendig for at ændre livsform.«

Det danske folketing har i stedet sat timetallet ned, så at kommunerne kan nøjes med at tilbyde undervisning i samtidsorientering for 8.-10. klasse 3 timer ugentlig og de skal omfatte emner af historisk, politisk, geografisk og biologisk art.

Til sammenligning kan man nævne, at svenske elever på samme klassetrin undervises i disse fag i 10 ugentlige timer.

Nu har danske skolelove tradition for at have ret vide rammer, når det gælder fagenes indhold. Det har den nye folkeskolelov da også. Den dygtige lærer vil nok kunne få en del emner om økologi og miljølære belyst ud fra samtidens problemer, men det er langt fra tilstrækkeligt til, at man kan nå de høje, fine mål, som står i folkeskoleloven.

Hvis læreren er meget dygtig og energisk, kan han også starte en frivillig undervisning i biologi, hvilket loven giver ham adgang til.

Her står han over for en spændende udfordring, som allerede er taget op flere steder. Man hører ordet »aktiv biologi«, og det er en god betegnelse for den frivillige undervisning. Såvel stof som metoder egner sig fortrinligt til frivilligt arbejde for en aldersklasse, der er særlig interesseret i deres egne og samtidens problemer.

Det er blot forkert, at ikke alle skal kende tilstrækkeligt til de begreber og principper, strukturer og sammenhænge, som sætter os i stand til at eksistere i en livsform, der er i harmoni med vor klodes principper og ressourcer.

Man må håbe, at lærerne – trods det lille timetal – kan få gjort de store elever interesseret i løsningen af deres egne og samtidens problemer, og at de bliver så vågne og interesserede, at de vil være med til at arbejde for, at undervisningsminister Ritt Bjerregaards ord følges op: Der må være ret snævre grænser for, hvor langt politikerne kan distancere sig fra deres vælgergruppers synspunkter.

Naturskolen ved Kjærgårdsmølle

Af adjunkt Carsten Gottlieb Hansen

Kjærgårdsmølle ligger midt i et 100 ha fredet område i bunden af Kilen ca. 6 km SV for Struer. Kilen er en del af den tunneldal, der fortsatte mod syd-vest op gennem dalen ved Kjærgårdsmølle og videre til gletcherporten ved Fousing, hvorfra smeltevandsflodens materialer blev aflejret på den flodslette, hvor nu Klosterhede Plantage ligger.

Også kulturgeografisk er området omkring Kjærgårdsmølle interessant: På bakkekammen vest for tunneldalen findes rester af jættestuefolkets bopladser, hvad rige lokale stenredskaber vidner om. Senere tiders gravhøje (Bronzealderen) fortæller os at oldtidsveje er gået gennem dette område fra øst mod vest. Så sent som for ca. 130 år siden gik hovedlandevejen til Thy syd om Kilen og forbi Kjærgårdsmølle, indtil den nye dæmning over Kilen ved Struer blev anlagt.

Naturhistorisk byder området på en rig variation af biotoper, fugleliv langs Kilens bredder, ferskvand (dammen og bækken), hedebakkerne langs tunneldalen samt den nærliggende Klosterhede med forskellige skovtyper.

Sammenfattende må omgivelserne naturhistorisk, geografisk og geomorfologisk nærmest karakteriseres som ideelle for en *Naturskole*, hvor den omgivende natur netop fungerer som »lærebog« for undervisningen.

Bygningerne omkring Kjærgårdsmølle består af et stuehus (ca. 110 m²) samt en lidt større lade.

Oprindelig var det en vandmølle, senere blev det smugkro, ved hovedlandevejen til Thy. Bygningerne blev dernæst bolig for landmænd, dambrugere for senest igen at blive traktørsted. Statsskovbruget overtog i foråret 1974 ejendommen. Sommeren 1974 startede jeg de første forsøg på at etablere en naturskole.

Man kunne stille spørgsmålet: Hvad skal vi med naturskoler?

Formålet er at flytte biologiundervisningen fra klasseværelset ud i naturen. Foruden de oplevelses- og dermed indlæringsmæssige fordele kan man herved opnå at give eleverne forståelse for hvordan omgivelserne fungerer og dermed, på længere sigt, give motivation til at passe på miljøet.

Denne undervisning i de økologiske principper er ikke blot nødvendig på alle undervisningsniveauer (folkeskole- gymnasie- seminarieniveau), men be-

hovet er næsten større i offentligheden hvor undervisningstilbud i orienteringsfag er begrænsede.

Den folkelige opbakning er nødvendig, fordi ansvaret og den besluttende myndighed i fremtiden lægges ud til de lokale myndigheder, kommunerne. En højere prioritering af »naturforvaltning« på de kommunale budgetter forudsætter en holdningsændring i befolkningen.

Denne udvikling mod en større naturforståelse i befolkningen kan naturskoler i høj grad være med til at befordre.

Da jeg startede naturskolen valgte jeg at koncentrere mig om 3 aktiviteter:

- 1) Udstillingsvirksomhed
- 2) Dagekursioner for elever fra folkeskolen
- 3) Naturvandring.

Udstillingsvirksomhed:

Der blev i efterårets løb holdt 1 svampeudstilling, som hovedsagelig henvendte sig til offentligheden. Der blev lagt vægt på emner som svampebiologi, -systematik og indsamling af svampe. Sigtet med udstillingen var dels at stimulere interessen for indsamling af spisesvampe og dels at fremlægge et stort antal svampe fra forskellige skovtyper, med en økologisk forklaring på deres fordeling. Endvidere blev svampene fordelt systematisk mest af hensyn til seminariets elever som besøgte udstillingen. Erfaringer fra denne udstilling var positive, med et godt fremmøde. Mange havde svampe med, som blev bestemt og indgik i udstillingen.

Jeg var langt fremme med en udstilling om »lægeplanter og trolddoms urter«. Fru Magna Leth fra Vitskøl Kloster skulle holde foredrag, men en uge før jeg ringede til Vitskøl »lugede« de planterne op for vinteren i klosterhaven, således at vi ikke kunne få frisk plantemateriale, så desværre måtte vi aflyse.

Dagekursioner for elever fra folkeskolen:

I forbindelse med erhvervsuge ved Østre Skole i Struer og senere også med Langhøj skole, arrangerede vi en ekskursion. Den omfattede dels video-film om emnet: Dammen som økosystem, dels indfangning og bestemmelse af vandinsekter i dammen og endelig små opgaver (spørgeskemaer og et »økospil«) udarbejdet til formålet.

Den anden halvdel af dagen gik med en naturvandring i heden og i skoven, hvor der foruden det naturhistoriske blev inddraget geografiske og geomorfologiske emner.

Erfaringerne med disse arrangementer er vældig positive, især er eleverne glade for at fange dyr og finde planter, dvs. den direkte oplevelse af naturen. Det er netop her naturskolen kan være et godt supplement til folkeskolens orienteringsundervisning.

Naturvandring:

I forbindelse med en natursti anlagt af statsskovbruget ophængte jeg en række plakater med korte spørgsmål, i stil med: Hvorfor støver støvbølden?, eller: Hvorfor bliver bladene gule og røde om efteråret? Der er så svar på bagsiden af plakaten, og de er placeret langs ruten således at de var »aktuelle«. Hen igennem året foregik der en vis udskiftning således at naturstien hele tiden behandlede årstidens emner.

Efter forudgående annoncering i dagspressen arrangerede jeg et antal naturvandring i området. Både naturhistoriske, geologiske og geografiske emner blev berørt, men interessant især for mig var de mange lokalhistoriske oplysninger jeg på denne måde fik samlet fra deltagerne på vandringerne.

Howdan ser fremtiden ud?

Skovrider Nedergaard-Hansen har i sidste måned meddelt mig at en anøgning om støtte til istandsættelse af stuehuset samt etablering af et laboratorium er godkendt i Direktoratet for Statsskovbruget.

Min familie og jeg flytter ud til foråret 1976, så efter dette tidspunkt vil det være muligt for Nr. Nissum Seminarium at udnytte Kjærgårdsmølle til feltlaboratorium, dels for HF og dels for seminariets elever. Naturskolens skæbne afhænger dels af statsskovbrugets (og dermed miljøministeriets) principielle stilling og dels af de lokale skolemyndigheder (evt. flere kommuner i samarbejde). På længere sigt kunne man tænke sig, at miljøministeriet udredede de bygningsmæssige omkostninger, mens kommunens skolevæsen afholdt de driftsmæssige omkostninger i forbindelse med en naturskole ved Kjærgårdsmølle.

Tanken om oprettelse af naturskoler er ikke ny. Der fungerer allerede 4-5 naturskoler rundt omkring i Danmark. Netop i øjeblikket forhandler Albertslund-Brøndby og Glostrup kommuner om oprettelse af en naturskole i Vestskoven ved København.

Om Kjærgårdsmølle kommer til at fungere som naturskole afhænger således dels af Miljøministeriet, dels af det kommunale skolevæsen og ikke mindst af det initiativ som udspringer fra lærere og elever fra Nr. Nissum Seminarium. Vi har fra foråret 1976 lejlighed til at vise hvilke muligheder naturskolen rummer. Enhver med interesse for natur vil kunne få lejlighed til at arrangere ture for offentligheden (f. eks. morgenture med fuglestemmer . . .), udarbejde elevopgaver og afprøve disse osv. Jeg føler mig overbevist om at argumenterne for at oprette en naturskole ved Kjærgårdsmølle vil veje tungere hos de bevilgende myndigheder, hvis vi kan underbygge dem med en række erfaringer med forsøgsundervisning.

Små mennesker - store afstande

Af Benny Andersen

Musik af Sten Abrahams

Her
går vi ved siden af hin-an-den. Imellem os er der tolv tusind
mil. For stæ-di-ge til at skyde den lil-le
gen-vej på godt og vel et smil.

Chord markings: G, Am, D7, C

Et år med sproglaboratoriet

Af Daniel Bitsch

Et år er ikke ret meget, når det gælder vor erfaring i brugen af et nyt undervisningsapparat, som kræver lang tids anvendelse og mange eksperimenter, før vi formår at udnytte det fuldt ud. Men det kan naturligvis lade sig gøre at nedskrive nogle af de iagttagelser, som vi allerede har gjort i løbet af dette første år, selv om nogle af disse i tidens løb skal tages op til fornyede betragtninger og omvurderinger. Men her kommer altså nogle af vore foreløbige observationer:

1. Det ser ud til, at indlæringsapparatet, som laboratoriet også til en afveksling bør kaldes, har sin specielle berettigelse på de store sproghold, som vi efterhånden er kommet til at køre med i disse sparetider, da klasse- og holdkvotienter er sat op til 28 og 24 i HF og til 20 i seminariet. Da giver sproglaboratoriet den eneste reelle chance for alle deltagerne til at gennemgå et intenst træningsprogram i mundtlig sprogfærdighed.
2. Heraf følger til gengæld, at den lærerfunktion, som består i »monitoring«, d.v.s. iagttagelse af den enkelte elevs arbejde, kun kan udføres ved at tage korte stikprøver jævnt fordelt over klassen og naturligvis især hos dem, der har de største vanskeligheder med at komme i gang. Iøvrigt må man i høj grad løbe an på, at de enkelte studerende gennem anlæggets komparative funktion kan korrigere deres eget arbejde. Det vil i de fleste tilfælde ikke være praktisk overkommeligt for læreren at afbryde eleven gennem samtaleanlægget for at vejlede ham. Måske ville det heller ikke altid være gavnligt. Men under alle omstændigheder må læreren fra sin pult foretage notater vedrørende de arbejdsproblemer, som han finder frem til gennem sine korte stikprøver. Så kan han gennem det fælles kommunikationsanlæg give en almindelig vejledende instruktion i den pause, der bliver, hvis han i løbet af timen foretager et programskift til en ny øvelse. Eller lærerens kommentarer kan vente til den følgende time i det sædvanlige klasseværelse.
3. Undervisningsvejledninger fra de senere år har som bekendt vist en kraftig tendens til at gå ind for et individualiseret pensum, der varierer fra klasse

til klasse og fra år til år. Det ville være ideelt, om man i løbet af et øjeblik kunne fremstille undervisningsmaterialer til laboratoriet i overensstemmelse hermed, så at der kunne finde en nøje integrering sted mellem tekstarbejdet på klassen og øvelserne i laboratoriet. Men arbejdet med at fremstille et sådant materiale kan være lige så tidkrævende som at skrive en ny lærebog. Måske kunne en lille håndbog, der opstillede på skematisk vis f. eks. en halv snes forskellige arbejdsmodeller, der kunne anvendes med nogen tilfredsstillelse på vidt forskelligt tekstmateriale, være til betydelig hjælp, men vi savner endnu et sådant lille manual. Man må derfor i laboratoriet gennemgående indstille sig på at bruge færdigfremstillet materiale, som forlagene udbyder til salg, og som kan anvendes på samme måde, som skolerne gør det med deres almindelige lærebøger. Det første laboratoriemateriale, der kom på markedet, var ofte ret ubehjælpsomt og utilfredsstillende, men nu kan man købe ganske acceptabelt materiale, hvis man bare har råd til det.

4. I faglige tidsskrifter, hvor man underkaster laboratoriet en dybtgående kritisk evaluering, kan man i dag møde den indvending, at det er forkert at anbringe den sprogstuderende i en boks, når det, han skal lære, er at bruge sproget i interkommunikation med andre mennesker. Det er et forhold, som vi ikke må overse, og vi kan måske endda sige, at det formål i højere grad kunne tilgodeses ved hjælp af det primitive laboratorieudstyr, som vi i nogle år havde i »Home«, hvor vi – af økonomiske grunde – kun havde en enkelt mikrofon stående på et bord og så en gruppe på tre eller fire studerende samlet omkring bordet til en sproglig konference. Men en sådan øvelse kan stadigvæk foretages som et gruppearbejde i det almindelige klasseværelse, selv om man så må undvære de specielle korrektionsmuligheder, som det fuldt udbyggede laboratorium byder på. Derimod er det vor erfaring, at tilbageholdende elever i boksenes relative ensomhed får mod til at udfolde sig på en måde, som i starten ikke ville være mulig, når alle kammeraterne skulle høre på. Iøvrigt må man sige, at der er situationer, hvor laboratoriets miljø er ganske relevant. Man behøver blot at tænke på, at sproget også skal kunne anvendes til kommunikation i en telefonsamtale. Det er heller ikke ganske få situationer, hvor den studerende anbringes i en »lytte-forstå« position, hvad enten det gælder om at følge med i et instruktionskursus på det fremmede sprog, eller man har købt billetter til teatret, – for blot at nævne et par tilfælde.

5. Vort laboratorium er udstyret med kontakter til fjernkontrol af en diasprojektor. Det ville sikkert være udmærket at anvende dias som visuelt materiale i forbindelse med en række øvelser. Men hertil kræves mørkelægning eller mørke aftentimer. Da man imidlertid gerne vil kunne skifte fra en situation til en anden i løbet af et øjeblik, har den gammeldags sorte tavle samt overhead-projektoren vist sig at være meget føjeligere arbejdsredskaber end den almindelige diasprojektor. Værdien af visuelle stimuli

har vist sig at være af stor betydning, både hvad træning i at skabe associationer angår, og fordi disse stimuli uvilkårligt stiller krav om koncentreret opmærksomhed.

6. For vore liniehold har laboratoriet ikke mindst haft betydning for den praktiske indøvelse af sprogets fonetik, hvor man går ind i de fine detaljer, som sproglæreren personligt bør have øre for, og hvor man træner de specielt vanskelige lydforbindelser som sproglæreren bør kunne magte uden besvær. I praktisk sprogfærdighed for viderekommende ser det ud til, at det desuden er listening-comprehension op til en fuldstændig tilegnelse af materialet samt øvelser i simultan oversættelse begge veje, som man bør lægge vægt på. Vi har derimod næppe endnu rigtig forstået at lade liniestuderende arbejde sådan, som de kan få brug for det i børneskolen, hvis de kommer til at stå over for en sådan opgave. Vi hører, at der er børneskoler, hvor man har fået det store apparatur, som man lader stå ubenyttet hen, så vidt det kan skønnes, fordi ingen har haft mod til at gå i gang med den nye opgave, som man ikke har fået nogen virkelig indførelse i. Det ville være en udmærket ting, om vi kunne magte at indføre brugen af sproglaboratoriet i børneskolen som en del af den fagdidaktik, der efter den nye undervisningsbekendtgørelse fra indeværende år skal have en mere central stilling i den rent faglige undervisning på seminarierne end hidtil.

7. På de nye, store sproghold har vi i starten måttet regne med tid til en tilvænningsproces. Teknikken læres forholdsvis hurtigt, og sker det, at en elev efter en tids arbejde af en eller anden grund kommer til at kludre med teknikken, må det siges, at det samme kan læreren også en gang imellem uforvarende komme til. Men de problemer er små. Det kan være sværere for nye studerende at vænne sig til at deres egen stemme lyder »sådan«. Hvis man tænkte sig, at de pågældende studerende først på samme tid i deres liv fik den oplevelse at se sig selv i et spejl, ville det vække en lignende form for ufrivillig komik og deraf følgende uro i rækkerne. En antydning af, hvad det drejer sig om, kan man få ved en lysbilledaften med en skoleklasse, som ser sig selv igen på skærmen efter at have været på den årlige Bornholms tur. Tilsvarende virkning har det, når man i laboratoriet for første gang hører sin egen stemme på samme måde, som andre hører den, sådan at man i egentlig forstand får »medhør«. Endvidere må man naturligvis sige, at sproglaboratoriet i sig selv ikke kan fjerne en resistens forårsaget af almindelig skoletræthed, så lidt som en skoles andre værkstedslokaler kan det.

Til afslutning et par ord om selve det tekniske udstyr. Vort anlæg er af Tandberg fabrikat og har kasette båndoptagere i elevboksene. Det har den store fordel, at man i boksene kun skal betjene sig af et tastatur og ikke have besvær med at sætte spoler på. Men man kunne ønske en indretning, der på et øjeblik kunne slette alt, hvad der fra foregående timer er efterladt på kasettebåndene i boksene, så at de studerende ikke bliver udsat for at løbe

ind i forskellige andre sprog på resten af båndet, når deres egen indspillede lektion er kørt til ende.

Anlægget har i starten krævet en del service, og det har brug for en regelmæssig pasning som f. eks. værktøjet i et sløjdlokale. Det kører faktisk med en spidsbelastning hver skoledag, både i dagtimerne og om aftenen, så at vi, der bruger det, er begyndt med en kende ængstelse at tænke på, at anlægget relativt hurtigt vil kunne slides op på samme måde som f. eks. en duplikator, der er i konstant brug. Vi håber, at bevilgende myndigheder vil gøre sig det klart, at skolen med sproglaboratoriet har fået endnu et værkstedslokale, hvor det er en selvfølgelig ting, at apparaturet skal holdes vedlige, og at dele af det fra tid til anden skal udskiftes, når de er slidt ned.

Erfaringer med samlæsning

Af adjunkt Tage Øe (64)

I perioden 1972-75 var jeg ansat på Københavns kommunale forsøgsskole Emdrupborg, hvor lærerrådet havde indstillet og fået godkendt, at undervisningen i engelsk på 8. og 9. trin – i lighed med dansk og orienteringsfagene – skulle foregå i udelte klasser. Skolens elever er ikke specielt udvalgte og er formentlig i store træk som på andre københavnske skoler. Skolen har ikke sproglaboratorium eller særlige sproglokaler og er ikke udstyret med hjælpemidler i større udstrækning end de fleste skoler. Men på grund af skolens funktion som forsøgsskole havde hver lærer 5 timers reduktion i sit ugentlige skema. Disse 5 timer kunne for mit vedkommende ikke udelukkende betragtes som kompensation for samlæsningsforsøget, da jeg også var med i andre forsøg.

Min 8. klasse bestod af 19-21 elever, lige mange piger og drenge. I stedet for trinnets normerede 3 fælles timer søgte vi og fik bevilget 2 ekstra lærertimer pr. klasse, således at vi kunne tilrettelægge undervisningen med 1 fælles- og 2 deletimer pr. uge. Det følgende skal ses på denne baggrund.

Opdelingen i 2 delehold (I og II) blev foretaget vilkårligt af klasselæreren. Hvert delehold var i engelsk yderligere inddelt i 3 grupper med 3-4 elever i hver (A, B og C), oprindeligt foretaget af mig med hensyntagen til standpunkt, således at den enkelte gruppe var forholdsvis homogen; mit kendskab til elevernes venskabsforhold spillede også ind. I løbet af året skete der en del ændringer i gruppernes sammensætning efter ønske fra de implicerede elever.

Som udgangspunkt for planlægningen havde jeg en »normalugeplan«, der i sin første skikkelse kan skitseres således:

Dele-timer		A	B	C
	1/2	Første arbejde med lærebogsteksten med vægt på indholdsforståelse.		
1-uges cyklus	1/2	Skr. opg. til lærebog Skr. opg. til lærebog Mdl. opg. til lærebog	Mdl. opg. til lærebog Skr. opg. til lærebog Skr. opg. til lærebog	Skr. opg. til lærebog Mdl. opg. til lærebog Skr. opg. til lærebog

Fælles- timer 2-ugers cyklus	1. uge 1/2 1/2	A + A Frilæsning	B + B Lytte-træning Skr. opgaver	C + C Skr. opgaver Lytte-træning
	2. uge 1/2 1/2	Lytte-træning Skr. opgaver	Frilæsning	Frilæsning
Dele- timer 1-uges cyklus	1/3	A Mdl. øvelser i for- bindelse m. lærebog	B »Læs-og-forstå«	C »Læs-og-forstå«
	1/3	»Læs-og-forstå«	Mdl. øvelser i for- bindelse m. lærebog	»Samle-op-tid«
	1/3	»Samle-op-tid«	»Samle-op-tid«	Mdl. øvelser i for- bindelse m. lærebog

Indholdet i de forskellige aktiviteter er stort set de almindeligt forekom-
mende: et lærebogssystem med tekster, lydbånd, forskellige mundtlige og
skriftlige øvelser m. m. En samling frilæsningsbøger og -blade; bånd fra
skoleradioen, samt lidt hjemmelavet og sammenflikket materiale, f. eks.
duplikater.

Tre af aktiviteterne kræver en kort forklaring. Lytte-træning foregik med
6 hovedtelefoner koblet til samme båndoptager, så en (dobbel)-gruppe
kunne lytte uden at forstyrre andre. Båndene var optagelser fra DR. Jeg
udarbejdede spørgeark, som besvaredes undervejs (multiple choice). Natur-
ligvis får eleverne ikke mere ud af at lytte på denne måde end på sædvanlig
vis, men det muliggjorde, at jeg kunne koncentrere mig om en anden gruppe
imens.

»Læs-og-forstå« bestod af tekster fra forskellige lærebøger for 8./1. real
med spørgeark udarbejdet af mig.

»Samle-op-tid« blev puttet ind i erkendelse af, at skemaet kunne virke
stift. Eleverne var stort set i stand til at administrere den afsatte tid.

Den næsten gennemførte opdeling af aktiviteterne i grupper blev foretaget
i erkendelse af følgende:

1. På store hold er den enkelte elev passiv i en stor del af tiden.
2. Det er lettere at føre en samtale i en lille gruppe.
3. Sværhedsgraden kan lettere afpasses.
4. Der er god kontrol med, at hver enkelt elev når hver enkelt aktivitet.
5. Omfanget af arbejdet kan varieres fra gruppe til gruppe.

Der var dog flere forhold der bevirkede, at jeg reviderede »normaluge-
planen«:

1. I deletimerne var det meningen, at jeg skulle nå rundt til alle tre grup-
per. Dette nåede jeg sjældent på en tilfredsstillende måde.

- Jeg blev i tvivl om det rigtige i, at det eneste fælles i engelsktimerne var lokalet, materialerne og læreren. Jeg ville gerne finde frem til en bedre balance mellem individuel-gruppe-klasseaktiviteter.
- Fravær kunne let gøre en gruppe uarbejdsdygtig.
- En hel time til frilæsning (hver 14. dag) syntes for nogle elever at være for meget. Det ville formentlig være bedre at koble frilæsning sammen med en aktivitet, der kunne tages op individuelt, når eleven var træt af frilæsning.
- Der var ikke nogen væsensforskel mellem »læs-og-forstå« og frilæsning.

Disse overvejelser resulterede i en ændret »normalugeplan« (det skal bemærkes, at afvigelser ofte fandt sted, men altid med en særlig begrundelse):

Dele- timer 1-uges cyklus		Første arbejde med lærebogsteksten med vægt på indholdsforståelse. Mdl. opgaver i forbindelse med lærebog. Introduktion og påbegyndelse af skr. opgaver til lærebog.		
Fælles- timer 2-ugers cyklus	1. uge	A + A Frilæsning Skr. opgaver »Samle-op-tid«	B + B Lyttetræning Frilæsning	C + C Frilæsning Lyttetræning
	2. uge	Lyttetræning Frilæsning	Frilæsning Skr. opgaver »Samle-op-tid«	Frilæsning Skr. opgaver »Samle-op-tid«
Dele- timer	1/2	Fortsat arbejde med tekst og forskellige mdl. øvelser i forbindelse hermed.		
1-uges cyklus	1/2	A Check og hjem.arb. Skr. opgaver Mdl. øvelser	B Check og hjem.arb. Skr. opgaver Mdl. øvelser	C Check og hjem.arb. Skr. opgaver Mdl. øvelser

»Normalugeplanen« kan betragtes som den første, grovere tilrettelæggelse af undervisningen, og elever og forældre blev præsenteret for den, men behøvede ikke huske den, idet jeg til hver uge dupligerede en ugeplan: et konkret ugeforløb, der i store træk fulgte de retningslinjer, »normalugeplanen« angav – således at elever og forældre let kunne finde ud af, hvad der helt konkret skulle foregå i hver time, samt hvad der skulle laves (færdigt) hjemme. Ligeledes var der på ugeplanen plads til at notere ændringer, hvilket naturligvis viste sig at blive reglen snarere end undtagelsen. Ugeplanen holdt forældre og elever orienteret om undervisningen, og det er mit indtryk, at denne orientering imødekom et virkeligt behov ikke blot hos forældre, men

også hos elever, for hvem de mange forskellige aktiviteter ellers let kunne virke usammenhængende og tilfældige. Desuden hjalp den med til at nedbringe den tid, der skulle bruges til at sætte de forskellige grupper i gang.

Den her omtalte tilrettelæggelse af undervisningen forudsætter, at der anvendes selvinstruerende og -kontrollerende materialer. Der findes noget på markedet, og noget kan laves eller tillempes af læreren (hvilket tager tid). Men der findes ikke tilstrækkeligt, og skolernes budgetter tillader de fleste steder kun en gradvis opbygning af en materialesamling så varieret, at læreren kan udvælge netop de selvinstruerende og -kontrollerende materialer, der passer ind i og supplerer den *fælles* undervisning.

Selv om min fremgangsmåde givetvis ikke er det endelige svar på, hvordan samlæsning *kan* gennemføres, hvis den *ønskes* gennemført, mener jeg ikke, at de dygtigste elever berettigede krav om passende faglige udfordringer blev ignoreret, ej heller at de svageste elever blev ladet helt i stikken.

Ideen bag deling efter 7. klasse er vel først og fremmest at skabe hold, hvor den faglige spredning ikke er så stor, at klasseundervisning er umulig. Men undersøgelser har vist, at der som regel er stor spredning mht. fagligt standpunkt på både et realhold og et 8.-10. klassehold, og at der er stor overlapning mellem de to grupper. På den anden side er der tydelig forskel på de to gruppers gennemsnitlige standpunkt. Sådanne undersøgelser kan altså ikke umiddelbart bruges som argument hverken for eller imod deling. (Der kan henvises til Leif Geertsen og Liselotte Taarup: »Differentiering i skolen«, 1971, Gyldendal).

Forudsættes der overvejende klasseundervisning, dvs. en undervisning baseret på et formodet klassegennemsnit, må svaret nok være deling, hvilket jo også har været, og er, tilfældet. Men elever, forældre, skolefolk og myndigheder ønsker i dag, at der tages hensyn til både de elever, der har et fagligt standpunkt væsentligt lavere end klassegennemsnittet, og til elever, der har et væsentligt højere. Klasseundervisning er ikke længere tilstrækkelig. Men er undervisningsdifferentiering ønskelig i den delte skole, så er den uomgængelig nødvendig i den udelte.

Undervisningsdifferentiering kræver mere forberedelsesarbejde fra lærerens side, at læreren får større viden om og færdighed i egnede fremgangsmåder, flere egnede materialer og rimeligt små hold. Det vil med andre ord sige en nedsættelse af involverede læreres katedertimetid, da det ekstra arbejde vel ikke blot kan betragtes som en fritidssysse, mere forskning og flere forsøg, kurser hvor erfaringer kan spredes, samt lavere klassekvotient, evt. en deletimeordning. Uden en rimelig imødekommelse af disse krav tror jeg ikke på en så tilstrækkelig differentiering af undervisningen, at samlæsning er tilrådelig. Men da disse krav koster penge, er udsigten til samlæsning i bl. a. engelsk nok ikke særlig lyse for tiden – med mindre samfundet ønsker fuld samlæsning stærkt nok til, at det vil afse de nødvendige midler.

Linjeuddannelse - Folkeskoleuddannelse

Af Kurt Jørgensen (IV 2) og Johannes Nicolajsen (IV 3)

I det brune hæfte om læreruddannelsen står der at læse om formålet for seminariets undervisning i tysk og engelsk (linjefag):

Formålet er, at de studerende erhverver sig:

- 1) *sikkerhed* i at udtrykke sig mundtligt og skriftligt på nutidigt normalsprog,
- 2) *fortrolighed* med sprogets fonetiske og grammatiske opbygning, dets ord-dannelseslære og dets semantik,
- 3) *indsigt* i væsentlige sider af sprogets kulturområde,
- 4) *indblik* i fagets arbejdsmetoder,
- 5) *indblik* i fagets didaktik.

Ved arbejdsmetoder vil vi forstå: de faglige metoder, som indgår i undervisningen, således at eleverne bedst kan nå undervisningens mål (Carl Åge Larsen).

Den del af fagdidaktikken, som får betydning for en folkeskolelærer, er vurderingen af et fags læremidler og undervisningsmaterialer med henblik på undervisning i faget, hvilket for seminarieundervisningen vil betyde, at læreren sammen med de studerende overvejer, hvorledes fagets stof og arbejds måder kan tjene til folkeskolens formål. Endvidere skal læreren vejlede de studerende til en faglig vurdering af udvalgte læremidler og undervisningsmaterialer for faget i folkeskolen (Høgh Larsen).

Dette vil være vores udgangspunkt for den videre diskussion. Ser man nemlig på formålsparagraffen, vil man straks få øje på det svage ord »indblik« set i relation til »sikkerhed, fortrolighed, indsigt«. Hvis man herefter ser på de efterfølgende sætninger, bliver det hurtigt åbenbart, at det, man ønsker med uddannelsen, først og fremmest er at give de studerende en stor faglig viden inden for sproget, mens man åbner mulighed for at fagets arbejds metoder og didaktik bliver noget, som man taler om som hyggeemne til juleafslutningen.

Her på seminariet har vi været mere heldige i engelsk, thi her har der, som man vil vide, været kørt et kursus i fagdidaktik, men det har ikke været

et fast fag på de engelsk-studerendes timeplan, idet man har henvist det til rækken af frilæringsfag. Dette betyder, at man kan komme igennem linjeuddannelsen, uden at man (stort set) har stiftet bekendtskab med fagets didaktik og forsk. arbejdsmetoder. Man får den opfattelse, at man i linjeuddannelsen skubber disse ting fra sig – over på undervisningslære, praktik og et kursus.

At man i faget undervisningslære skulle være i stand til at komme rundt om alle linjefag på forsvarlig måde forekommer os en utopi. Vel kommer vi i forbindelse med forskellige indlæringsprincipper; men der er dog et stort spring fra at have kendskab til f. eks. det induktive – deduktive princip, og til at stå som lærer i folkeskolen og udvælge egnede materialer – metoder til en bestemt klasse.

I praktikken har man måske nok mulighed for at afprøve forskellige metoder – materialer; men ud fra hvilke forudsætninger? Man har netop næsten ingen erfaring fra sin linjeuddannelse.

På de forskellige skoler træffer man gerne ét bestemt lærebogssystem. Spørger man så læreren, hvorfor han bruger dette, får man det svar, at det er det eneste, der findes på skolen. Man får altså nok i praktikken nogen viden om arbejdsmetoder og materialer inden for sprogundervisningen, men man får ingen kriterier for sammenligning af f. eks. lærebogssystemer og arbejdsmetoder. Dette er ikke nogen kritik af praktiklæreren, kun en erkendelse af hans reelle muligheder.

At behandle didaktik på et kursus kan være udmærket, men herved mister emnet i høj grad forbindelsen til linjeuddannelsen.

Så melder spørgsmålet sig: Hvor vil det være mest relevant at indplacere formålets punkt 4 og 5.

Vi vil foreslå, at man integrerer arbejdsmetoder og didaktik i den daglige undervisning, så de ikke som nu står alene. Man kunne f. eks. ved stofgennemgangen lade de studerende prøve så mange metoder som muligt, mens det naturligt blev nævnt ved et stofområde, hvad man kunne benytte dette til i folkeskolens undervisning. Man kunne så i fællesskab diskutere disse ting og herigennem måske finde frem til visse kriterier for udvælgelse af de bedst egnede metoder – materialer. Ved den nuværende ordning opnår man kun, at den studerende sætter et skarpt skel mellem det faglige og det pædagogiske, mens det efter vores mening bør være sådan, at de to ting går hånd i hånd.

Bemærkning om linjeuddannelsen

Af Stig Rosenstand

I denne artikel kommer Kurt Jørgensen og Johannes Nicolajsen ind på et væsentligt problem, som studerende ofte har rejst. Der bliver i fremtiden ta-

get hensyn til den indstilling, som de studerende ofte har givet udtryk for om forholdet mellem fag og didaktik.

I den nye bekendtgørelse, som gælder for de linjehold, der begynder nu, lægges der i alle linjefag mere vægt på didaktik, end man tidligere har gjort. For engelsk gælder det, at udtrykket »indblik i fagets arbejdsmetoder og didaktik« er blevet ændret til »indsigt i fagets didaktik og arbejdsmetoder«. Samtidig er beskrivelsen af fagets indhold ændret således, at der nu kræves læst tekster om sprogpædagogiske emner. Endvidere er der føjet et nyt punkt til indholdsbeskrivelsen: indføring i de vigtigste af fagets undervisningsmidler samt i didaktiske overvejelser vedrørende deres brug.

Om HF-kursus

Af studievejleder Leo Fristed

HF-årgangen, der begyndte i 1973, mærkede fra starten den oprækkende økonomiske stramning inden for undervisningssektoren. Antallet af studerende i klasserne blev sat op fra 24 til 28, og antallet af klasser blev reduceret til 5. Af de 140 studerende, der mødte ved starten i august 1973, bestod de 125 eksamen her i 1975, medens 4 er flyttet herfra og dimmitteret andetsteds. Holdet har således en gennemførelsesprocent på 92. Holdets gennemsnitskarakter er 7,6, hvilket er lidt over middel.

Gennemsnitskarakterer er i øvrigt noget, man ikke har interesseret sig for i årtier, i hvert fald ikke i pædagogiske kredse, hvor det nærmest har været en uartighed at nævne dette ord. Men det har fået en vis praktisk betydning, efterhånden som adgangsbegrænsningen til de videregående uddannelser er blevet mere og mere mærkbar. Mange uddannelsesinstitutioner bruger fortrøstningsfuldt en adgangstærskel, der alene bygger på gennemsnitskvotienten af eksamenskaraktererne, skønt det aldrig er sandsynliggjort, at denne kvotient er et hensigtsmæssigt kriterium, når det gælder adgangen til uddannelse. De udelukkede får jo aldrig mulighed for at vise, om og hvordan de kunne have klaret sig. Et tænkt eksempel kan belyse svagheden ved kvotientsystemet som adgangstærskel til uddannelse:

Af de 125, der dimmitteredes i år, havde 106 bestået realeksamen, før de kom her. Deler vi disse 106 efter deres gennemsnitskarakterer til realeksamen, får vi følgende gruppering:

Antal studerende	Gennemsnit af realeksamens karakterer	Gennemsnit af karakterer ved HF	
		Spredning	Middeltal
22	6,5– 7,4	5,3– 8,5	7,0
45	7,5– 8,4	5,5–10,0	7,5
35	8,5– 9,4	7,2–9,8	8,2
4	9,5–10,4	8,3–9,5	9,0

Sammenhængen mellem realeksamenskvotienterne og HF-kvotienterne er tydelig nok, når man ser på gruppernes middeltal, men ikke, når man ser på den enkelte studerende. HF-kvotient 8,5 forekommer f. eks. i alle 4 realeksamensgrupper fra den laveste til den højeste.

Hvis vi nu tænker os, at vi indførte adgangsbegrænsning til HF ved at sætte realeksamen med gennemsnitskarakter 7,5 som laveste adgangsgivende eksamen (hvad naturligtvis ingen vil drømme om at gøre), ville vi komme til at udelukke 22 studerende, som faktisk bestod eksamen, heraf nogle med en karakter, der lå højere end for nogle af dem, der kom med fra gruppen med højeste realeksamensgennemsnit. Gennemsnitskarakteren fra et eksamensbevis er derfor ikke særlig velegnet til prognose for den enkelte studerende trods en ganske pæn korrelation i øvrigt, når man kun ser på grupperne.

På grund af usikkerheden inden for erhvervsliv og videregående uddannelser var mange af HF'erne i år i tvivl om, hvad de skulle gå i gang med efter eksamen. På dimissionsdagen var 20 ude af stand til at angive, hvilke planer de havde for den nærmeste fremtid. 16 regnede med at få arbejde i udlandet (England, Norge, Sverige, USA, Canada og Israel), 13 søgte erhvervsarbejde inden for rigets grænser, herunder i Grønland, 7 søgte pleje- eller socialt arbejde, 3 ville aftjene værnepligten, og 4 regnede med rollen som hjemmearbejdende husmoder. 2 tog på højskole. 29 søgte optagelse på folkeskoleseminarier (24 af dem vides med sikkerhed optaget). 2 søgte på sygeplejeskole, 1 på forsorgspædagogseminarium, 1 på social højskole. 9 søgte optagelse på børnehave- og fritidspædagogseminarium og blev alle optaget. 3 er begyndt på Århus universitet (teologi, medicin og biologi), 1 på Københavns universitet (teologi) og 1 på RUC. 3 søgte laborant- og 1 ergoterapeutuddannelse. 2 gik på handelsskole og 1 til mellemteknikeruddannelse (el). 2 søgte biblioteksskole, 1 journalisthøjskole, 1 arkitektskole, 1 kom på Landbohøjskolen, 1 på Danmarks Tekniske Højskole, og 1 blev ansat ved Post- og Telegrafvæsenet.

Adgangsbegrænsning til uddannelser rammer ofte på en sådan måde, at den eksisterende sociale skævhed i de uddannelsessøgendes fordeling på samfundsgrunderne forøges. Man kunne tænke sig, at dette havde virkning allerede på det gymnasiale niveau. En undersøgelse af HF-ansøgerne ved Nr. Nissum seminariums HF-kursus i 1971 viste, at fordelingen mellem socialgrupperne fulgte disse gruppers forekomst i befolkningen som helhed, at der altså her på stedet ikke var tale om nogen social skævhed. For at vise, om der er sket en ændring heri, bringes nedenfor en opstilling af den tilsvarende fordeling for dem, der begyndte i 1973 og i 1975 på vort HF-kursus.

	Socialgruppe				
	1	2	3	4	5
andel i den erhvervsaktive befolkning	5 0/0	10 0/0	39 0/0	23 0/0	23 0/0
Gymnasieelever i Danmark i 1971	54 0/0	39 0/0	18 0/0	10 0/0	5 0/0
Nr. Nissum sem.s HF-kursus i 1971	5 0/0	9 0/0	38 0/0	32 0/0	16 0/0
Nr. Nissum sem.s HF-kursus i 1973	7 0/0	9 0/0	51 0/0	17 0/0	16 0/0
Nr. Nissum sem.s HF-kursus i 1975	8 0/0	7 0/0	42 0/0	27 0/0	16 0/0

79

Med tiden fik vi go' forstand
 på, hvordan tiden bruges kan.
 Til lektier brugte vi vor flid,
 til festivitás den meste tid.
 Så tag I bare det for givet:
 dette har været skolen for livet.

Bortset fra mindre forskydninger mellem gruppe 3 og 4 synes der ikke at være opstået ændringer i fordelingen mellem socialgrupperne, der kan betragtes som forøgelse af en social skævhed.

Når vi faktisk havde en betydelig tilbagegang i ansøgetallet til HF-kursus i 1975, så vi kun havde ansøgere til 5 HF-klasser mod hidtil 6 klasser, må årsagerne nok søges på især to felter, der ikke har indvirkning på den sociale fordeling. Nedgangen var størst blandt de 18–19 årige inden for en afstand af 30–50 km fra stedet, medens den var uændret for tilgangen fra de øvrige dele af landet. Dette skyldes formentlig, at forringelsen af uddannelsesstøtten har fået en del af vore traditionelle ansøgere, især fra Vestjylland, til at

Således gik altså studietiden,
forøget blev vel og vor viden.
Vi ved eksamen prøvet blev,
det i samvittigheden rev,
når man om natten drømte,
at censor fandt, hvad vi forsømte.

Humøret de ej kue skal,
det styres ej blot af deres tal.
Vi håber, vi igen i år
får mild luft til de klippede får.

Når vi engang er blevet gamle,
og alt er glemt om den eksamen,
når igen vi savner et skolebord,
vi stunder til flækken med sin rektor,
for der et kursus frister
på højskolen for pensionister.

Tale ved dimissionsfesten

21. juni 1975

Af Peder Karstoft, HF dimittent

Der var en liden flække,
i flækken var en rektor,
som med sit strenge ord
bestyred skolebord.
Til denne flække stunded nu
for tvende somre siden
forventningsfuld en broget flok,
for der at bruge tiden.

Ja, der kom folk fra syd og nord
– nogen lige hjemme fra mor –
for ved en prægtig lektor
at lære svære ord.
Lidt matematik, fysik, logik
– kultur man og til tider fik.

Med tiden vist moralen faldt,
men det kun for elever gjaldt.
Når morgenregn faldt ganske stille,
blev mødeprocenten ofte meget lille.

Når så lektionen er igang,
der lyder tung og søvnig gang,
og som fra bunden af Det døde Hav
kommer fra manden et søvnigt »go'daw«.

Med tiden fik vi go' forstand
på, hvordan tiden bruges kan.
Til lektier brugte vi vor flid,
til festivitas den meste tid.
Så tag I bare det for givet:
dette har været skolen for livet.

Således gik altså studietiden,
forøget blev vel og vor viden.
Vi ved eksamen prøvet blev,
det i samvittigheden rev,
når man om natten drømte,
at censor fandt, hvad vi forsømte.

Humøret de ej kue skal,
det styres ej blot af deres tal.
Vi håber, vi igen i år
får mild luft til de klippede får.

Når vi engang er blevet gamle,
og alt er glemt om den eksamen,
når igen vi savner et skolebord,
vi stunder til flækken med sin rektor,
for der et kursus frister
på højskolen for pensionister.

Dimittender 1975

HF-klasserne

Klasse I1p

Bente Kidde Andersen, Steen Andersen, Peter Bro, Anita Ann Elisabeth Holm Christensen, Birgit Colstrup, Jytte Damgaard, John Dyhr, Kirsten Grundsøe, Jens Fabricius Hansen, Grete Færgemand Hoppe, Aksel Løkke Præstegaard Jensen, Leon Thybo Jensen, Tove Lohmann Mumm, Kristian Kongensgaard, Poul Vestergaard Krag, Birthe Marie Nielsen, Inge Stokholm Nielsen, Poul Nyrup, Bent Dahl Ove-Henriksen, Anne Grete Schjær Pedersen, Aase Pilgaard Pedersen, Britta Lone Pilgaard, Benedicte Reffs, Niels Jacob Riisgaard, Lisbeth Vestergaard.

Klasse I1q

Birgitte Mortensen, Allan Axelsen, Inger Margrethe Birkkjær, Jens Støttrup Christensen, Ulla Birgit Engelbrecht, Leif Ellerbek, Margit Nicolaisen Ernst, Anette Jørgensen Frihed, Hans Thorkild Frøjk, Ketty Surkjær Jensen, Kristian Lillevang Jensen, Emma Kristine Kirk, Søren Krummelbein, Vibeke Laursen, Gitte Margrethe Nielsen, Ruth Nielsen, Holger Pedersen, Inge Poulsen, Vibeke Holmann Sørensen, Lars Vestergaard, Peter Michael Tind.

Klasse I1r

Anna Marie Andersen, Poul Erling Andersen, Lise Lotte Høj, Lene Skov Iversen, Bente Møller Jensen, Birgit Marianne Jensen, Preben Olund Kirkegaard, Gerda Knudsen, Anna-Maren Knüppel, Bodil Krarup Kristensen, Gunhild Margrethe Karen Lose Kristensen, Poul Kristiansen, Jonna Horsted Kristiansen, Dinna Schjødt Larsen, Lise Laursen, Kaj Ladefoged Lavesen, Mette Damgaard Madsen, Ole Kjærbye Madsen, Bendte Volder Grønbæk Nielsen, Kirsten Vibeke Norden Nielsen, Christian Berg Pedersen, Peder Kristensen Røn, Bodil Elisabeth Skov, Peter Torp, Hans Chresten Østerby.

Klasse I1t

Jens Lund Boesen, Johanne Broe, Tove Ellerbek, Eva Fjeldgren, Jens-Kristian By-skov Hansen, Per Sandberg Herping, Ib Bjørnholt Hofmansen, Palle Holsting, Birthe Lystbæk Jensen, Peder Karstoft, Birgit Kjær, Knud Kristian Knudsen, Jørgen Toft Kristensen, Carsten Hoelgaard Kristiansen, Merete Laustsen, Inger Marie Nør-gaard Linde, Michael Wang Lønbæk, Hedvig Petra Amalie Christoffersen, Susanne Ruby, Karen Kidde Rønn, Kjeld Slot, Kristian Steffensen, Kristian Michael Stid-sen, Hans Odgaard Sørensen, Helle Busk Sørensen, Ellen Lund Weisbjerg, Niels Christian Bendtsen.

Klasse IIø

Keld Andersen, Kjeld Jeppesen Bjerregaard, Lars Rønn Bro, Claus Christensen, Karen Marie Christensen, Inge Emtkjær, Lisbeth Hansen, Anne-Marie Jensen, Jytte Lystbæk Jensen, Jørgen Hedegaard Jensen, Lisbeth Jensen, Niels Jørgen Flansmose Jensen, Anne Schousen Kristensen, Flemming Kristensen, Tove Kristensen, Anette Kirstine Hoelgaard Kristiansen, Ebbe Miltersen Larsen, Agnethe Laursen, Bodil Døssing Mogensen, Peter Møller, Kirsten Kruse Nees, Karin Lerdahl Nicolajsen, Erling Brandt Pedersen, Peder Sundgaard, Niels Kristian Thøgersen, Leif Aksel Vad.

KLASSE IIp. *Bageste række fra venstre:* Peter Bro, Poul Nyrup, Bent Ove-Henriksen, Leon Thybo, Steen Andersen, Birgit Colstrup, Tove L. Mumm, Aksel Præstegaard, Kristian Kongsgaard, John Dyhr. – *Mellemste række fra venstre:* Anita Christensen, Anne Grete Pedersen, Jens Fabricius, Birthe M. Nielsen, Benedicte Reffs, Britta Pilgaard, Jytte Damgaard, Poul Krag. – *Forreste række fra venstre:* Steen Abrahams, Grete Hoppe, Kirsten Grundsø, Bente Andersen, Åse Pilgaard, Lisbeth Vestergaard, Inge Stokholm Nielsen, Niels Jacob Riisgaard.

KLASSE IIq. *Fra venstre:* Niels L. Nielsen, Vibeke H. Sørensen, Allan Axelsen, Inge Poulsen, Per R. A. Hansen, Ulla Engelbrecht, Henrik Schrader, Søren Krummelbein, Emma K. Kirk, Michael Tind, Inger M. Birkkjær, Jens S. Christensen, Leif Ellerbek, Anette Frihed, Holger Pedersen, Ketty S. Jensen, Birgitte Mortensen, Vibeke Laursen, Thorkild Frøjk, Margit N. Ernst, Gitte M. Nielsen, Kristian L. Jensen, Ruth Nielsen, Lars Vestergaard.

KLASSE IIr. *Bageste række fra venstre:* Dinna S. Larsen, Anna Marie Andersen, Bendte G. Nielsen, Kirsten N. Nielsen, Preben O. Kirkegaard, Chr. Berg Pedersen, Peder Røn, Kaj L. Lavesen, Ole Kjærbye Madsen, Hans Chresten Østerby, Peter Torp, Poul E. Andersen. – *Mellemste række fra venstre:* Gerda Knudsen, Bodil Elisabeth Skov, Jonna H. Kristiansen, Bodil K. Kristensen, Lise Laursen, Anna-Maren Knüppel. – *Forreste række fra venstre:* Birgit M. Jensen, Lise Lotte Høj, Mette D. Madsen, Lene Skov Iversen, Bente Møller Jensen, Gunhild Kristensen.

KLASSE II. *Fra venstre:* Jens Kr. Hansen, Palle Holsting, Niels Chr. Bendtsen, Karen Kidde Rønn, Merete Laustsen, Eva Fjeldgren, Ib Hofmansen, Peder Karstof, Susanne Ruby, Birthe Jensen, Jens Lund Boesen, Kristian Steffensen, Carsten Kristiansen, Michael Lønbæk, Birgit Kjær, Ellen Weisbjerg, Tove Ellerbek, Inger Linde, Ingrid Ilkjær, Johanne Broe, Kristian Stidsen, Helle Busk Sørensen, Leo Fristed.

KLASSE IIb. *Bageste række fra venstre:* Lejf Vad, Erling Pedersen, Peter Møller, Niels Jensen, Karin Nicolajsen, Niels Thøgersen, Peder Sundgaard, Keld Andersen, Jørgen Støtrup, Lars Rønn Bro, Claus Christensen, Kjeld Bjerregaard, Leo Fristed. – *Mellemste række fra venstre:* Flemming Kristensen, Anne Kristensen, Jytte Jensen, Anette Kristiansen, Lisbeth Jensen, Agnethe Laursen. – *Forreste række fra venstre:* Inge Emtkjær, Tove Kristensen, Karen Christensen, Anne Marie Jensen, Kirsten Kruse Nees, Bodil Mogensen.

Dimissionstale 1975

Af rektor E. Høgel

Kære gæster og dimittender!

»De første klø, vi i skolen fik,
det var for verbum amare . . . «

Sådan skrev lektor Wilster i Sorø, jurist, teolog og magister, i en studentervis for ca. 150 år siden. I elegante vers bøjer han så verbet igennem = at elske. I et af versene hedder det:

»Selv rektor bød os at tage vare
for fejl i det lette verbum amare«.

Det havde jeg tænkt at gøre den rektor efter i dag på min egen måde, om det ellers vil lykkes for mig at advare jer for fejl i dette verbum: at elske.

Jeg tager mit udgangspunkt i den form af verbet, som vi via fransk har fået ind i vort sprog og nu bruges af alle: *Amatør*. En amatør er en, der af kærlighed til kunst, sport, videnskab eller hvad det nu kan være, dyrker sin kærligheds genstand, men ikke lever af dette arbejde, modsat altså den professionelle, for hvem det er næringsvej.

Amatøren må heller ikke forveksles med dilettanten (af latinsk *delectare* = more, fornøje). Han er nemlig en, der med et tydeligt anstrøg af det overfladiske er ude på at more eller, når det kommer til stykket, måske snarest more sig ved at befatte sig med kunst eller det, der ligner kunst.

Næh – amatører, det er ham, der forelsket i sit arbejde, med alle sanser åbne og alle antenner ude forsøger at fange ind, at finde bidrag, at lære at gøre det bedre. En amatør er en elsker, en forelsket, en elskende – ikke en dilettant og ikke en professionel – ak nej, ingen fuldkommen. Tit må han improvisere, for han har aldrig prøvet det før. Han er ikke udlært, har ingen papirer på, at han duer til noget – og får det heller aldrig, er netop vel bange for at stivne, så nyopdagelser ikke kan gøres, så nye forsøg ikke kan prøves. For kærligheden er ham som elskende, spændingen og nysgerrigheden er ham som betaget, meget mere end fuldkommenheden, hvor gerne han end ville være bedre.

Kære dimittend! Hvordan har du det med dit menneskeliv? Er du dilettant? Den, der overfladisk morer dig? Eller professionelt fuldkommen? Hvad med at acceptere at være en livets amatør?

Forhåbentlig forelsket i livets rige muligheder, men igen og igen den, der må erkende, at du er en klovn til at virkeliggøre dem – i relation til medmennesker, f. eks. indenfor familie, venner, kolleger osv. Der er berøringsflader og udfordringer nok hele døgnet. Og i din kaldsgerning, ja, på dit allerbedste fagområde, som jeg vil håbe inderligt, du vil drive på med til et maksimum for dig, fordi jeg tror, det vil kunne frelse dig fra dilettanteri måske overhovedet, der kan du måske godt arbejde så længe og så hårdt, at du kan fanges af drømme om at blive professionel. Men i livets praksis, om du virkelig bruger dine kundskaber til noget, der har med liv at gøre, vil du igen og igen blive ydmyget og stemmen i dit eget indre i stille stunder tiltale dig med et: *Amatør*. Prøv dog igen, forelsket i livet og opgaven, mens du ved kærligheden lader dig bevare fra professionalismens ufrodighed, dens blændende lys, der nok kan bringe andre til at måbe, men ikke til at elske din kunst, dit emne. Den smitter mindre end den lammer ved sit krav på fuldkommenhed. Vil du være lærer af profession, tror jeg, du må prøve i forelsket engagement at erkende afstanden til målet i ydmyghed. Det smitter nemlig og lammer ikke, når du er *amatør*.

Indtil nu tror jeg, at I som tidens børn også vil være med på at kalde amare et let verbum, men pas på tidens fejl. Den består for mig at se deri, at her stopper man i dag. Forelsket i sig selv, sin egen lyst, ja, i sin egen forelskelse, argumenterer man med, at *sådan føler nu jeg* – og så lægger man hele sin sjæls volumen på bordet og har dermed kun overbevist sig selv. Jeg kan ikke se rettere, end at så bøjer man verbet forkert, så livsholdningen bliver en udgave af den æstetiske, som både er for instabil, ustruktureret og tillige betjener sig af altfor konstant indavl, så der i det lange løb ikke kommer noget brugbart eller frugtsættende ud deraf.

Wilster broderer da også videre på sine vers og kommer til formen i 1. supinum, der kan udtrykke *hensigt*, *øjemed* og *egenskab*. D. v. s. addér det helt umoderne *pligtbegreb*. Så er du elskende engageret – ikke bare fordi, at sådan en spændende en er du nu. Så drejer det sig ikke blot om, hvad du har lyst til, men først og fremmest om, hvad din næste har brug for, og kærlighedens engagement vil aldrig nærgt og hokrende spørge, hvem der er næste. Den vil tværtimod lænke dig til ham, der netop står foran dig, tillokkende eller utiltalende. Mon ikke det også vil producere et inderligt ønske i dig om, nu ikke at være dilettant, ikke emaljeret eller højglanspoleret professionel, der bare giver andre forfrysninger, når de trængte til varme. Vær blot i beskeden ydmyghed det du er – en livets amatør, og hjælp så i kærlighed det bedste, du kan.

Af det, jeg hidtil har sagt, kunne man måske drage et par fejlslutninger, som jeg derfor gerne vil tage højde for. For det første kunne man måske tro, at jeg var bekymret for jeres fremtid, når jeg advarer jer for fejl i det lette

verbum. Det er jeg egentlig ikke. Med taknemmelighed noterer jeg mig året igennem alle de små tilbagemeldinger, jeg får – tit ad mærkelige kanaler – om, hvordan de tog ved, jeres forgængere, når de kom i arbejde. Forresten også de, der gerne ville bilde os ind, mens de var her, at de var lutter teori og revolution, eller måske teede sig som de troede, at en studentervise dækkede deres hele åndelige behov. På grundlag af disse iagttagelser tror jeg, at deres hjem og deres barndom som en pejestation går igennem alle døgnets støjsendere og samtidig står heldigvis flere og flere forældrekredse bag skolerne med tydeligt formulerede ønsker vedrørende deres børns pleje dér. Jeres uddannelsesperiode var vel for jer, som den var det for os dengang, en nødvendig ekspedition ud i det ukendte, en afsøgning af et livsområde for holdpunkter for derfra at kunne nivellere sig ind på sin egen byggegrund. Og så bliver altså måske hus og have, man får indrettet dér, slet ikke så forskelligartet fra det hjem, man kom fra.

Man kunne måske også få den opfattelse, at jeg mente, at jeres egen dygtighed og varme + mine formaninger kunne bære jeres fremtidsvirke. Nej, det står meget værre til end som så. Skolelovsdebatten har virket frygteligt afslørende vedrørende værdinormers fravær, hvor de mest var fornødne. Udtalelser om skolens formålsparagraf virkede undertiden på mig, som ville man tøjre livsbåden ved en skvulpende træklovs, der selv flød rundt. En del af jer hørte vel selv et par mænd i denne sal rent ud give luft for deres angst for, om folkeskolen består ret meget længere, ikke af pengemangel dør den, men af vildrede i, hvad der har fast værdi. Man kan ikke finde livets kilde. Hvad har egentlig værdi? Hvorfra henter vi kraft til det vanskelige liv med alle dets rige – men også med alle dets forfærdende – muligheder? Forleden fandt en tilsvarende debat sted mellem højt uddannede pædagoger. Den endte i det rene ingenting. De så kun lygtemænd. Jeg er da ikke uenig med Grundtvig, når han siger, at bestemmelser vedrørende et stykke pædagogisk arbejde kun har begrænset værdi. For dem, der ikke kan følge dem, er de til liden hjælp. Og de, der ikke vil følge dem, snyder sig bare udenom så meget, de tør. Og i dag mangler det ikke på mod i den henseende, heller ikke i folkeskolen, desværre. Jeg skal derfor endnu engang for jer bekende, hvor ankergrund kan findes. Jeg tror, at Gud har skabt mig, såvel som alle skabninger, og at jeg derfor ikke er min egen, ikke er Herre, men Hans værk. At Han har ikke ladet mig selv om at gætte mig til, hvad Han mente med at skabe mig og hele resten. Det har Han sagt i Kristus. Gud holder af mig, selvom det ikke er rimeligt. Han lader mig heller ikke alene nu, men vil vejlede og påminde mig, så tungnem jeg er, ved sin Ånd og sit ord og skænke mig liv i overflod, når jeg blot vil bøje mig og komme hjem. Så giver han mig sin søns blodrøde dragt på og ser nu Ham, når han ser mig, hører Hans røst, når jeg kalder. Kraftkilden til livet her er Guds evige kærlighed. »Vi elsker, fordi Han elskede os først«. Det ansætter værdien på verden, at Kristus er død for syndere. Det giver forpligtelsen evighedsindhold. »Så bliv da ingen noget skyldig uden dette at elske hverandre«.

Kort og godt: Lad din Gud og Skaber i Kristus og Hans ord blive din lærer i det verbum: At elske. Så mødes vi, vil Gud, for Hans domstol som gældbundne amatører i kunsten at elske. Hans dom kan ikke indankes. Han er evig, almægtig og retfærdig – og Han er kærlighed.

Til lykke – og Gud i vold.

Tale ved dimissionsfesten

22. juni 1975

Af lærer Niels Stidsen (75)

Overblik! Vi elsker at have overblik over det, vi arbejder med. Det giver tryghed. Vi føler os som herre over situationen.

Det er noget, vi alle har oplevet; enten utrygheden ved ikke at have overblik eller trygheden ved at ha'.

Ih, hvor vi kender det, ikke mindst fra de første studieår: De mange fag, det store pensum, de afgørende eksaminer.

Det første år går man og håber på, at det bliver bedre, når liniefagsundervisningen begynder. Endelig skal vi til at koncentrere os om færre fag. Det bliver lettere at skaffe sig overblik – tror man. Man oplever dog hurtigt, at sådan går det slet ikke. Jo mere man fordyber sig i et fag – i problemstillinger – jo flere ubesvarede spørgsmål melder der sig for én.

Ny viden overvælder os, og vi bliver nødt til at erkende, at det i hvert fald ikke bliver lettere at få overblik over den situation, vi står i.

Vi trøster os ved, at uddannelsestiden jo da efterhånden er til at se til ende på, eksaminerne snart overstået. Det må da give overblik over vores uddannelsessituation.

Og så pludselig er det hele forbi. Vi er her nu for at få vore eksamensbeviser – og må se i øjnene, at overskueligheden er forbi, lige så pludselig som den måske kom.

Vi er allerede på vej ind i en folkeskole, som vi ikke kender alt for godt – i et samfund, som har svært ved at finde ud af, hvad dets folkeskole egentlig skal være.

Skal den være overvejende centralt styret? Eller overvejende lokalt styret?

Skal den f. eks. varetage Folkekirkenes dåbsundervisning? Eller skal den udelukkende tilbyde objektiv undervisning i færdighedsfag?

Ja, her står vi nu, og det er da komplet uoverskueligt. Man må af og til spørge sig selv, om læreruddannelsen efter nugældende lov gør os egnede til at arbejde under disse vilkår?

Det er der meget delte meninger om, og det er vores årgang ganske givet meget uenig om.

Jeg mener, uddannelsen giver en forsvarlig baggrund for at arbejde med undervisning af børn, hvis vi selv har gjort en indsats derfor.

Fagenes teori er der, men det er i høj grad op til den enkelte at få sammenkædet teorierne fra de forskellige fag sådan, at det kan blive til nytte i vort kommende arbejde. Det gøres ikke udelukkende ved at arbejde for sig selv, men i mindst lige så høj grad ved at drøfte tingene med hinanden. Det må i allerhøjeste grad også siges at være op til den enkelte studerende at få stoffet omsat, så det ikke bare er gold viden og færdighed, men noget der har betydning for os i det samfund, vi nu for alvor skal til at leve og arbejde i.

For vi må vist indrømme, at en af ulemperne ved at være under uddannelse så lang tid er, at man i større eller mindre grad afsondres fra samfundet. Vi kender f. eks. alt for lidt til de forældre, hvis børn vi nu skal ud og undervise.

Det er iøvrigt et emne, der med jævne mellemrum har været debatteret her på seminariet i større eller mindre grupper. Jeg vil ikke gå i dybden i den nu. Det må være op til de yngre årgange at sørge for, at debatten aldrig går i stå.

Det er mit indtryk, at den slags meningsbrydninger er medvirkende til at gøre os mere holdningsbevidste, og det er vist i høj grad det, der er brug for i vort samfund.

Det har aldrig været svært for vores årgang at få en debat igang. Lige fra de første dage har vi markeret os som meget forskellige.

Da begrebet »Kludetæppe« blev nævnt i pressen i forbindelse med skolelovsforliget for nylig, slog det mig, at dette begreb egentlig passede bedre som billede på en årgang lærerstuderende. Her kan det nemlig efter min mening betegne noget positivt.

Vi kom til seminariet som klude til en kludetæppefabrik. Klude af forskellige alder, udseende og struktur og måske især forskellig af farve. Men ret hurtigt hæftes kludene sammen og syes med kinesertråd.

Man har et dejligt varmt, spraglet kludetæppe.

Men engang imellem må der jo holdes storvask, og det er måske allermest spændende at betragte et sådan tæppe, efter at det er gledet med i en kogevask (vi har ofte debatteret så hedt, at det nærmest må lignes derved).

Så viser det sig nemlig, om kludenes farve og struktur er af en sådan kvalitet, at de har kunnet holde til det, eller om de er falmet, afbleget, måske revet i stykker eller farverne bare løbet sammen i en kedelig grå masse.

Jeg synes, vi har grund til at takke alle, der arbejder på Nr. Nissum Seminarium for, at vi også idag kan føle os som et dejligt stort, varmt, spraglet kludetæppe, der har kunnet holde både strukturerne og de klare farver, selvom vi selvfølgelig har smittet lidt af på hinanden.

Tak!

Dimittender 1975 Seminarier

Dimitteret januar 1975

Elmer Amstrup, Bækmarksbro.
Soldat
Kristine Yde Krabbe, Heltborg.
Ansæt i Sydthy kommune
Lis Thorsen, Nees.
Ansæt i Thyborøn
Niels Erik Jensen, Snejbjerg.
Ansæt Nørrevang skole i Silkeborg
Kristen Hansen, Snedsted.
Ansæt i Holstebro
Sigurd Bang Madsen, Ålborg.
Ansæt i Ulfborg
Anni Bjerre, Vemb
Egon Lyhne Godiksen, Bedsted
Ove Jensen, Augustenborg
Ole Risager, Ålborg
Carl Flemming Lystrup Nielsen, Århus

Dimitteret juni 1975

Jytte Amby, Floulev.
Ansæt Parkskolen, Struer
Else M. Andersen, Struer.
Ansæt Struer Østre skole
Morten Bach Andersen, Thisted.
CF-værnepligtig i Thisted
Birgitte Rådshøj Christensen, Kalund-
borg. Ansæt Viborg Østre skole
Frede Michael Christiansen, Vestervig.
Ansæt i Snedsted
Egil Enevoldsen, Sundby.
Ansæt Djurslands efterskole
Anni Engedal, Holstebro
Helle Merete Esbo, Hørsholm

Børge Østergård Hansen, Skjern.
Ansæt i Bedsted
Lone Hansen, Struer
Ole Bjerre Hansen, Lemvig.
Ansæt Thylands ungdomsskole
Niels Stampe Jensen, Herborg
Tove Hesselund Klausen, Struer
Finn Hingeberg Kristensen, Struer.
Ansæt i Struer
Jens Kristian Leth Møller, Ørting.
Ansæt i Gørlev, Sjælland
Arne Bjerrum, Flemløse.
Ansæt i Resen ved Struer
Søren Lindgren Christensen, København
Jytte Stigård Hansen, Irup.
Ansæt i Østerlars-Gudhjem
Ruth Juul, Ringkøbing.
Ansæt i Jerne
Torben Frederik Lassen, Rødovre
Anna-Ida Bruhn Lauritsen, Århus.
Ansæt i Gimsing
Ejner Bent Liholm, Gettrup.
Ansæt i Vinderup
Helge Borgen Lindhardt, Mjels.
Ansæt i Mørke
Birgitte Nielsen, Søborg
Else Krabbe Olesen, Humlum.
Ansæt i Agerbæk
Niels Søgård Stidsen, Løsning.
Ansæt i Klinkby
Lis Christensen Tonsberg, Rom.
Ansæt ved Grindsted vestre skole
Åse Breinholt Agger, Ø. Houvinkel
Poul Andersen, Hurup.
Ansæt i Glyngøre

Mogens Engholm, Randers.
 Ansat i Jetsmark
 Grete Jensen, Egeris.
 Ansat ved Grindsted søndre skole
 Margit Johansen, Korning
 Henning Bruhn Josefsen, Skjoldborg.
 CF-værnepligtig, Thisted
 Bodil Lund Knudsen, Herning.
 Ansat i Ramme
 Knud Ejner Larsen, Andebølle.
 Ansat ved Struer Østre skole
 Anna Margrethe Guldborg Madsen,
 Nr. Økse.
 Ansat i Ravnhøj, Frederikshavn
 Gudmund Mortensen, Færøerne.
 Ansat i Vestmanna
 Else Marie Grønkjær Nielsen, Struer
 Bente Nielsen, Struer
 Bodil Rabjerg Nielsen, Rom.
 Ansat ved Struer Østre skole
 Keld Ottosen, Nr. Nissum
 Karin Østergaard, Thygstrup.
 Ansat i Tingstrup ved Thisted
 Niels Poulsen, Helsingør.
 Soldat
 Kristian Borum Stokholm, Fabjerg
 Christen Lund Weisbjerg, Grurup
 Erling Agergård, Sinding.
 Ansat i Ørum, Tjele
 Lars Thede Anderskov, Fåborg.
 Ansat ved Toftegårdsskolen i Fåborg
 Annette Enig, Brønshøj.
 Ansat i Tingstrup ved Thisted
 Niels Chr. Hebsgård, Skårup
 Palle Jensen, Harboøre.
 Soldat
 Annelise Astrup Knutsson, Flynder.
 Ansat ved Østdjurslands forberedelses-
 kursus, Grenå
 Karen Bodil Kristensen, Hvidbjerg
 Poul Kristensen, Hvidbjerg
 Hartvig Mumm, Rønde.
 Ansat ved Bakkeskolen i Esbjerg
 Elin Nattestad-Nielsen, Albertslund.
 Ansat i Jetsmark
 Asger Højbjerg Nielsen, Rindby.
 Ansat i Tørring
 Marius Bjerg Pedersen, Vejrum.
 Ansat ved Hygum kostskole
 Lis Poulsen, Grynderup.
 Kursus i København.
 Hanne Risager, Ålborg
 Egon Østergård Pedersen, Humlum.
 CF-værnepligtig i Thisted
 Ruth Søgård Andersen, Hygum.
 Ansat ved Alkjærskolen, Ringkøbing
 Karen E. M. Bennetsen, Idum
 Ingrid Primdahl Eriksen, Struer.
 Ansat i Resen ved Struer
 Hanne Jette V. Guttesen, Hou.
 Ansat ved Kongeådalens ungdoms-
 skole, Lintrup
 Julius R. F. J. Guttesen, Vemmelev.
 Ansat ved Kongeådalens ungdoms-
 skole, Lintrup
 Grethe Gade Jensen, Løgstør
 Ingrid Gøtsche Jensen, Bøvlingbjerg.
 Ansat i Hillerslev
 Hans Jørgen Hjorth Jørgensen, Iller.
 Ansat i Nees
 Hermann Kristinsson, Dragør
 Tom Nyhuus Kristoffersen, Holstebro
 Benthe Thea H. Meldgård, Ikast
 Birgit Kannegård Nikolajsen, Holstebro
 Torkild Nikolajsen, Idum
 Agnete Munch Olesen, Sommersted.
 Ansat ved Skjern kristne friskole
 Elna Holm Olesen, Egebjerg.
 Ansat i Hurup
 Inger Mosbæk Rasmussen, Allingåbro
 Jens Thøgersen Thise, Debel.
 Ansat ved Langhøjskolen i Asp
 Karen Margrethe Wrist, Harboøre

KLASSE IV 1. *Bageste række fra venstre:* Niels Stampe Jensen, Ole Bjerre Jensen, Finn Hingeberg Kristensen, Elmer Amstrup, Eigil Enevoldsen, Børge Østergaard Hansen, Frede Michael Christiansen. – *Midterste række fra venstre:* Morten Bach Andersen, Anni Engedal, Lone Hansen, Tove Hessellund Klausen, Kristine Yde Krabbe, Lis Thorsen, Jens Kristian Leth Møller. – *Forreste række fra venstre:* Helle Merete Esbo, Birgitte Rådshøj Christensen, rektor Ej. Høgel, fru rektor Høgel, Jytte Amby, Else Møller Andersen.

KLASSE IV 2. *Bageste række fra venstre:* Torben Frederik Lassen, Ejner Bent Liholm, Nicis Erik Jensen, Lis Christensen Tonsberg, Arne Bjerrum, Helge Borgen Lindhardt, Niels Søgaard Stidsen. *Forreste række fra venstre:* Else Krabbe Olsen, Jytte Stigaard Hansen, rektor Ej. Høgel, fru rektor Høgel, Anna-Ida Bruhn Lauritsen, Ruth Juul.

KLASSE IV 3. *Bageste række fra venstre:* Keld Ottosen, Mogens Engholm, Knud Ejner Larsen, Karin Pedersen, Poul Andersen, Henning Bruhn Josefsen. – *Midterste række fra venstre:* Gudmund Mortensen, Sigurd Bang Madsen, Ane Margrethe Guldberg Madsen, Margit Johansen, Bodil Rabjerg Nielsen. – *Forreste række fra venstre:* Bodil Lund Knudsen, Bente Nielsen, rektor Ej. Høgel, fru rektor Høgel, Niels Poulsen, Grete Jensen.

KLASSE IV 4. *Bageste række fra venstre:* Egon Østergaard Pedersen, Poul Kristensen, Hartvig Mumm, Palle Jensen, Asger Højberg Nielsen. – *Midterste række fra venstre:* Niels Chr. Hebsgaard, Hanne Risager, Karen Bodil Kristensen, Lars Thede Anderskov, Elin Nattestad-Nielsen, Lis Poulsen. – *Forreste række fra venstre:* Annelise Astrup Knutsson, Annette Enig, rektor Ej. Høgel, fru rektor Høgel, Marius Bjerg Pedersen, Erling Agergaard.

KLASSE IV 5. *Bageste række fra venstre:* Jens Thøgersen Thise, Tom Nyhuus Kristoffersen, Hans Jørgen Hjorth Jørgensen, Julius R. F. J. Guttesen, Torkild Nikolajsen. – *Midterste række fra venstre:* Agnete Munch Olesen, Hanne Jette V. Guttesen, Inger Mosbæk Rasmussen, Benthe Thea H. Meldgaard, Grethe Gade Jensen, Ingrid Gøtsche Jensen, Elna Holm Olesen. – *Forreste række fra venstre:* Ingrid Primdahl Eriksen, Karen Margrethe Wrist, rektor Ej. Høgel, fru rektor Høgel, Birgit Kannegaard Nikolajsen, Ruth Søgaard Andersen.

Af årets dagbog

Ved *Gunner Eriksen* (43)

Ansættelser m.m.

- 55 Stinne Olivarius, ans. i København.
Olaf Roesgaard, ans. v. Gjerndrup skole, Brørup.
- 58 Niels Vagner, ans. i Bryrup.
- 59 Gert Wolsgaard, ans. som skoleleder i Sejerslev, Mors.
Leif Raymond Olesen, Odense seminarium, er ved kgl. resolution meddelt tilladelse til at søge præstestilling.
- 61 Hans Ivan Iversen, viceinsp. v. Ålestrup realskole.
Jørgen Damm, viceinsp. v. Rosendalskolen, Hobro.
- 63 Gunnar Pedersen, skoleinsp. v. Nørregades skole, Herning.
Erik Bendtsen, amtsskolekonsulent i Sønderjyllands amt.
- 64 Tage Øe, cand. pæd., ans. v. Nr. Nisum Seminarium.
Laurits Wemmelund, skoleinspektør i Ramme.
- 65 Birthe Stage Hansen (f. Nielsen) antaget af DMS.
- 67 Djon Stagis, ans. v. Asferg skole, Faarup.
Bodil Nedergaard, ans. v. Birkelundskolen, Holstebro.
Viggo Larsen, timelærer ved Nr. Nisum Seminarium.
Søren Pedersen, cand. pæd., ans. v. Nr. Nisum Seminarium.
Anni Pedersen, ans. i Ramme.
Erik Schmidt, ans. i Øster Jølby, Mors.
- Doris Bergholt, ans. i Skive.
Iver Bergholt, viceinsp. v. Brårup skole, Skive.
- 68 Meta Storgaard Christensen (f. Mogens), ans. i Ringkøbing.
Gudrun Klinkby, har orlov et år.
- 69 Børge Klinkby, ans. i Hedensted.
Ulla Lauritsen, ans. v. behandlingshjemmet Lindersvold, Fakse.
Inger Damberg, flyttet til Porsgrunn, Norge.
Ernst Nielsen, ans. i Sdr. Omme.
Birtha Nielsen (f. Leegaard), har taget afsked.
Erling Lønberg Pedersen, ans. v. Christinelystskolen, Lemvig.
- 70 Kirsten Bladt (f. Andersen), ans. i Stilling.
Line Toft (f. Brücker-Kristensen), ans. i Bredebro.
Ingrid Høg (f. Hansen), ans. i Skjern.
Kirsten Bojesen (f. Hjorth), ans. v. Statsbiblioteket, Århus.
Kirsten Lønberg Pedersen, ans. v. Christinelystskolen, Lemvig.
Hanne Sørensen, ans. i Århus.
Thea Winther (f. Schmidt), stud. musik v. Århus universitet.
Egon Lindegaard Hansen, ans. i Stagsted.
Svend Erik Jensen, ans. i Vester Hornum.
Joen Joensen, ans. i Syslesvig.
Peter Mogensen, ans. i Ørting.

- John Birger Nielsen, ans. i Sydslesvig.
- Torkil Winther, ans. i Solbjerg.
- Mogens Henriksen, ans. v. Børneforsorgsseminariet i Esbjerg.
- Ove Damgaard, ans. v. Sct. Jørgens skole, Holstebro.
- 71 Gudrun Smed Madsen, ans. i Videbæk.
- Niels Møller Madsen, ans. i Thorsminde.
- 72 Leif K. Sørensen, ans. i Pindstrup, Midtdjursland.
- Anna og Henry Cornelsen, ans. v. Den Danske Skole i Husum.
- Hanne Joensen, ans. i Sydslesvig.
- Grethe Jensen, ans. v. Skrødstrup Efterskole, Mariager.
- Johannes Kjærgaard, ans. i Århus.
- Inger og Kristen Pold, ans. i Vejle.
- Judith E. Agermark, ans. i Thorsminde.
- Annette Søgaard Sørensen, ans. v. Viby Privatskole, København.
- 73 Ole Blume, ans. i Ryde.
- 74 Birthe Blume, ans. i Ryde.
- Hans Jørgen M. Lauridsen, ans. i Herning.
- Klara Dam, ans. i Thyborøn.
- Hans Jensen, ans. v. den danske skole i Kappeln, Schleswig.
- Elly Kjølhede, ans. i Åbenrå.
- Henrik V. Mathiasen, ans. i Nees, Lemvig kommune.
- Anne Lisbeth Borregaard, ans. i Ärs.
- Ragnhild F. Serup, ans. i Naur, Holstebro kommune.
- Martin Nygaard Larsen, ans. i Harboøre.
- Marianne Kramhøft, ans. i Fly v. Skive.
- Hanne B. Fristed, ans. i Holstebro.
- Ulla Kronborg, ans. i Randers.
- Anton Lyhne, ans. i Hvidbjerg.
- Hanne M. Tang Jensen, ans. i Vestervig.
- Leif Damgaard Jensen, ans. i Nr. Vium, Videbæk.
- Grethe Korsholm, ans. i Holstebro.
- Anna K. Jensen, ans. i Nr. Vium, Videbæk.
- Margit E. Kousgaard, ans. v. Lem stationsskole.
- Hans Martin Lauridsen, ans. i Skodborg, Rødding kommune.
- Karl Raunholt, ans. i Løgstrup v. Viborg.
- Ove Jensen, ans. i Sakskøbing.
- Egon Godiksen, ans. i Videbæk.
- Elsebeth Hebsgaard, ans. v. Søndre Skole, Hobro.
- Ellen Jensen, ans. i Staby.
- Bodil Søndergaard (f. Larsen), ans. i Snedsted.
- Bodil Præstegaard Jensen, ans. i Odense.
- Bente H. Jepsen, ans. i Struer.
- Johanne Nielsen, ans. i Staby.
- Preben Damgaard, ans. i Øster Hvidbjerg.
- Ole Risager, ans. v. Egholmskolen i Vallensbæk.
- Jørn Viborg, ans. i Svanneke.
- Niels Kjærgaard Jensen, ans. v. Haldum-Hinnerup skole.
- Niels Laustsen, ans. i Nykøbing, Mors.
- Ruth Inge T. Gregersen, ans. i Langeskov, Fyn.
- Tove Nielsen, ans. i Thyregod.
- Jytte Christoffersen, ans. v. Rut-holmskolen, Tating.
- Dorthea L. Røn, ans. i Simsted, Ålestrup.

Afsked m. pension

- 29 Karl V. Milsgaard, som skoleleder i Vium-Hvam v. Kjellerup, 1.8.75.
Henry Krogsgaard, som skoleinsp. i Sejerslev, Mors, 1.11.75.
Peter A. Olesen, som skoleleder i Simested v. Ålestrup, 1.11.75.
30 Svend Robert Hansen, Hørsholm, 1.7.75.
32 Anders C. Ibov, Skjern, 1.8.75.
33 Sidde Larsen, Ålestrup, 31.7.75.
36 Johs. Knudsen, Skjern, 1.8.75.
37 H. Johs. Jønsson, Århus.

Dødsfald

- 12 Niels Carl Poulsen, Randers, nov. 74.
14 C. F. Michelsens hustru, Bertha, Næstved, 19.7.74.
23 M. K. Madsen, Rødovre, sept. 74.
Thomas Nielsen, Tolne, 74.
24 Julius Faurholt Hansen, 18.11.75.
Mariane Vejen (f. Nielsen), 7.12.74.
11.3.75.
Alfred Andreas Andersen, Horne, 20.6.75.
Karl Alfred Sørensen, aug. 75.
Karl Jensen Have, 15.9.75.
26 Peter Møller, fhv. forstander på Tommerup højskole, nov. 74.
Kr. Ehlers Andersen, juli 75.
28 E. Ruby, fhv. skoleudir., Holstebro, maj 75.
Fr. Jørgensen, fhv. skoleleder, Hejnsvig, aug. 75.
E. Frisch, fhv. skoleinsp., Brædstrup, sept. 75.
N. C. Sørensen, fhv. førstel., Kibæk, 74.
30 Jens Carl Rasmussen, fhv. viceskoleinsp., Kalundborg, aug. 75.
32 V. Agerschoue, stadsskoleinsp., Varde, jan. 75.
35 Karen Krista Poulsen, juli 75.
36 Helga D. Sterregaard, Odense.
37 Gerda R. Løkkegaard, Esbjerg.
57 Karen Poulsen, Nykøbing Mors.

Elevforeningens regnskab

1. november 1974 til 31. oktober 1975

Indtægter:

Kassebeholdning 1/11 1974	33.203,76	
Indbetalt for årbog 1974 (udenbys)	21.709,50	
Indbetalt for årbog 1974 (på seminariet)	7.297,00	
Tilskrevne renter	1.981,58	
Afdrag fra DSR	1.000,00	
		<hr/>
Balance	65.191,84	

Udgifter:

Årbog 1974:

Trykning	17.960,00	
Klicheer	2.197,00	
Postudbringning	2.368,70	
Moms	3.195,60	25.721,30
		<hr/>
Redaktions- og bestyrelsesudgifter	660,00	
Porto og diverse	867,35	
Indbinding af gamle årbøger	410,55	
Gave til frk. Storgaard og frk. Kongensgaard	500,00	
Gave til »Den gl. Præstegård«	3.000,00	
Gave til »Østhallen«	5.000,00	
Kassebeholdning 31/10 1975:		
Indestående på giro	228,75	
Indestående i Lemvig Bank	8.672,28	
Indestående i Linde Andelskasse	11.972,28	
Lån til »Den gl. Præstegård«	3.000,00	
Lån til DSR	4.000,00	
Kontant beholdning	1.159,33	29.032,64
		<hr/>
Balance	65.191,84	

Asp, den 31. oktober 1975

A. C. Sørensen

Nærværende regnskab er d. d. gennemgået af undertegnede. – Bøger og bilag er sammenholdt. Intet fundet at bemærke.

Asp, den 11. november 1975

V. Gobr Lauridsen / Gunner Eriksen

Foreningsmeddelelser

Ved formanden, lektor A. Koch

Regnskabet er offentliggjort omstående. Som det fremgår heraf er vort tilgodehavende i Den gamle Præstegård nedskrevet med 3000 kr. til 3000 kr.

Desuden har bestyrelsen fundet det nærliggende, at vor forening støtter den store lokale indsats for at få rejst en idrætshal – Østhallen – her og har derfor vedtaget, at der af foreningens kasse ydes en gave på 5000 kr.

Ved afskeden med økonoma Kathrine Storgaard og Gerda Kongensgaard blev der fra forskellige instanser sammenskudt en gave til dem. Her bidrog foreningen med 500 kr.

Bestyrelsen består af:

Formand: fhv. lektor A. Koch (28), Hellaavej 16, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig. Tlf. (07) 89 11 55. Afgår 1976.

Kasserer: skoleinspektør A. C. Sørensen (55), Langhøjskolen, Asp, 7600 Struer. Tlf. (07) 48 71 63. Giro nr.: 7 00 96 66. Afgår nu.

Redaktionsudvalg:

Ansvarshavende: lektor Stig Rosenstand, Toften 4, Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig. Tlf. (07) 89 11 69. Afgår 1976.

Lærer ved Kolding Børnehaveseminarium, Kaj Henningsen (66), Fuglebakken 3, 5500 Middelfart. Afgår nu.

Lærer fru Vibeke Vestergaard (69), Allegade 2A, 7600 Struer. Tlf. (07) 85 18 72. Afgår 1976.

Lærer Niels Jørn Krejberg (69), Vedbæk, Gudum, 7600 Struer. Tlf. (07) 86 37 72. Afgår nu.

Lærerstuderende Horst Werner Knüppel (IV 6).

HF repræsentant Kirsten B. Andersen, 2. HF Ø.

Valg

Som det fremgår af ovenstående er kassereren, Kaj Henningsen og N. J. Krejberg på valg i år.

A. C. Sørensen har indvilget i at tage en periode (3 år) mere som kasserer. Vi takker ham derfor. Det er et slidsomt job. Han foreslås følgelig genvalgt.

Ligeledes foreslås Krejberg genvalgt. Kaj Henningsen ønsker ikke genvalg grundet stort engagement i det daglige, bl. a. studium.

Bestyrelsen foreslår i hans sted Horst W. Knüppel, der dimitteres til sommer.

Såfremt andre forslag ikke er indgået til mig inden 1. februar, er ovennævnte valgt.

Oplag

Årbogen trykkes i 2200 eksemplarer. Foreningen har ca. 1200 udenbys medlemmer. Ca. halvdelen heraf hører hjemme i de sidste 10 års dimissionshold. Der kunne altså være grund til ved stævner o. l. at agitere for tilgang blandt de ældre årgange.

Årbog 1976

Stof til denne bedes indsendt til lektor Rosenstand senest 1. september 1976.

Betalingen for årbogen

Trods prisstigningerne er prisen uændret

kr. 20,-

Benyt venligst det vedlagte girokort.

Ved enhver henvendelse til kassereren bedes dimissionsår anført. Dette letter ekspeditionen.

Såfremt betalingen ikke er indgået inden 1 måned efter modtagelsen af bogen, udsendes postopkrævning på beløbet + porto.

Gør arbejdet let for kassereren ved at betale straks!

GLÆDELIG JUL!

Nr. Nissum seminarium, november 1975.

NORDVESTJYLLANDS SKOLEBY

Nr. Nissum

Nordvestjysk Realkursus

Kurset søges omformet til ny skolelov. Program kan fås ved henvendelse til kursusleder Ove Ellebæk, Nr. Nissum, 7620 Lemvig.
Tlf.: Nr. Nissum (07) 89 10 55.

Nr. Nissum Seminariums HF-kursus (Nordvestjysk HF-kursus)

2-årigt kursus på baggrund af realeksamen, 9., 10. klasse eller lign.
Henvendelse: Nr. Nissum Seminariums kontor, Svinget 5,
Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig. Tlf.: Nr. Nissum (07) 89 12 22.

Nr. Nissum Seminarium

Læreruddannelse på baggrund af HF-eksamen eller studentereksamen.
Mange linjetilbud, alle pædagogiske specialer.
Henvendelse: Nr. Nissum Seminariums kontor, Svinget 5,
Nissum Seminarieby, 7620 Lemvig. Tlf.: Nr. Nissum (07) 89 12 22.

Nr. Nissum Høj- og Efterskole

Efterskoleophold – 10 mdr.s fællesskole. Alm. fag, valgfrie fag, 9. og 10. klasses statskontrolleret prøve kan fås.
Henvendelse: Forstander Ths. Mogensen, Nr. Nissum Høj- og Efterskole, Nr. Nissum, 7620 Lemvig. Tlf.: Nr. Nissum (07) 89 10 04.

Højskoleophold – 18 og 20 uger.
Henvendelse som ovenfor.

Den jyske Pensionisthøjskole

En højskole med fortrinsvis 2 ugers kurser for ældre.
Program og alle oplysninger fås ved henvendelse til Den jyske Pensionisthøjskole i Nr. Nissum, 7620 Lemvig. Tlf.: (07) 89 13 13 (bedst 8–12).

Mange fritidstilbud – helt moderne kollegieforhold – stort sportsanlæg – rigt kulturliv – enestående smuk natur – nær Lemvig, Struer og Holstebro.

1975